

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1928 kl. 3 e. m.

*Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1928—1929
av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet.*

(3:e avd.)

Departementet.

1:o) Ut i den till riksdagen den 4 januari 1928 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1928—1929 har Kungl. Maj:t i avseende å femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden nämnda dag) att

Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.

[1.*]

dels godkänna det av departementschefen förordade förslaget till ordinarie avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929;

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, nu 232,000 kronor, med 13,500 kronor till 245,500 kronor.

Beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Sociala verk och inrättningar.

2:o) I fråga om Kungl. Maj:ts förslag angående ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen (punkt 2) samt extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet (punkt 3) kommer utskottet likaledes att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Socialstyrelsen. Socialstyrelsens verksamhet.

[2 o. 3.]

3:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 4) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 11) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Förläkningsmän för medling i arbetstvister m. m.

[4.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *förläkningsmän för medling i arbetstvister m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 95,000 kronor.

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

Centrala
skiljenäm-
nden för vissa
arbetstvister
m. m.

4:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m. (punkt 5) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[5.]

anmäla.

Särskilda
skiljedomare i
arbetstvister.

5:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) får utskottet hemställa,

[6.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *särskilda skiljedomare i arbetstvister* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000 kronor.

Offentliga
arbetsförmed-
lingen i riket
m. m.

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 7) att till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m., att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordade grunder, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 240,000 kronor.

[7.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Alltsedan år 1906 har riksdagen beviljat extra förslagsanslag till befrämjande och organiserande av den *offentliga arbetsförmedlingen i riket*. Sedan ett antal år tillbaka hava vidare beviljats extra förslagsanslag till bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas. Rubriken i riksstaten för anslag till sistnämnda ändamål har under de senaste perioderna varit *medellösa arbetssökandes resor*.

För budgetåret 1926—1927 var anslaget till offentliga arbetsförmedlingen i riket uppfört med 240,000 kronor. Anslaget till medellösa arbetssökandes resor var för samma tid upptaget till 1,000 kronor.

För ernående av budgetteknisk förenkling hava i riksstaten för budgetåret 1927—1928 medel till nyssberörda två ändamål anvisats under ett gemensamt anslag med rubriken *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.* Det nya anslaget ansågs med hänsyn till belastningssiffrorna för budgetåret 1925—1926 beträffande anslagen till offentliga arbetsförmedlingen i riket och till medellösa arbetssökandes resor icke behöva sättas högre än till 240,000 kronor eller samma belopp, varmed anslaget till förstnämnda ändamål, såsom nyss erinrades, var uppfört för perioden 1926—1927.

Gällande föreskrifter angående understöd av statsmedel till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen återfinnas i kungörelse den 30 juni 1916 (nr 320) med däri genom kungörelse den 16 maj 1918 (nr 278) gjorda ändringar. Enligt dessa föreskrifter må understöd av arbetsförmedlingsanstalt erhållas till bestridande av samtliga för arbetsförmedlingen nödvändiga utgifter för postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal samt tryckning av formulär och blanketter. Efter prövning av socialstyrelsen i varje fall kan därjämte erhållas understöd till bestridande av kostnaderna dels för avlöning av sådan personal, som särskilt anställts för förmedling av arbete inom vissa yrkesspecialiteter, dels ock för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för

landsbygdens behov, för samarbetet mellan anstalterna samt för arbetsanställning åt personer efter avslutad militärtjänstgöring.

Dispositionen av medel — från anslaget till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. — till medellösa arbetssökandes resor sker i enlighet med bestämmelserna i kungörelse den 30 juni 1916 (nr 319) med vissa däri genom kungörelser den 16 maj 1918 (nr 279) och den 23 maj 1919 (nr 239) vidtagna ändringar.

Enligt Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag skulle i gällande bestämmelser om understöd av statsmedel till den offentliga arbetsförmedlingen företagas vissa ändringar, avseende beredande av möjlighet till erhållande av statsbidrag till försöksanordningar för att främja arbetsförmedling för ungdom. Anordningarna förutsätta viss samverkan mellan skolväsendet och den offentliga arbetsförmedlingen med tyngdpunkten av arbetet förlagd till arbetsförmedlingens organ.

Med nuvarande organisation av arbetsförmedlingen ankommer initiativet till de ifrågasatta förmedlingsåtgärderna på landsting eller primärkommuner. Den insats, som är möjlig från statens sida till främjande av en utveckling, som funnits önskvärd, inskränker sig till lämnande av ekonomiskt stöd, på sätt förut skett i snarlika fall. Vad angår det ekonomiska understöd, som sålunda av staten skulle lämnas till främjande av särskild platsförmedling och arbetsanvisning för ungdom, skulle detta enligt Kungl. Maj:ts förslag hava den form, att statsbidrag skulle få utgå till verksamhet för sådant ändamål på samma sätt, som nu är i gällande författning stadgat i fråga om statsbidrag till främjande av vissa i nämnda författning närmare angivna specialanordningar för arbetsförmedling, närmast för arbetsförmedling inom vissa yrkesspecialiteter samt för landsbygdens behov.

Statsbidrag till nu ifrågavarande ändamål skulle, enligt vad antagits, till sitt sammanlagda belopp för år komma att uppgå till ett relativt obetydligt belopp. Då det med hänsyn till anordningarnas försökskaraktär ansetts, att man nu icke borde vidtaga några mera vittgående åtgärder, har det emellertid tills vidare ansetts vara lämpligt att föreskriva ett maximum för det statsbidrag, som under viss period må utgå för ändamålet. I sådant hänseende har föreslagits, att statsbidraget för närvarande fastställas att utgå med sammanlagt högst 10,000 kronor för år.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft

dels en inom andra kammaren av herr *A. Törnkvist* i Karlskrona väckt motion, nr 142, däri hemställts, att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag under punkt 7 av femte huvudtiteln om ändring i gällande bestämmelser för statsbidrag till den offentliga arbetsförmedlingen och om ett extra förslagsanslag till den offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. av 240,000 kronor, måtte för den offentliga arbetsförmedlingen anvisa ett extra förslagsanslag av 230,000 kronor,

dels ock en inom samma kammare av herr *E. Röving* väckt motion, nr 245, vari föreslagits, att riksdagen måtte besluta, att av extra förslagsanslaget

till den offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. ett belopp av intill 10,000 kronor måtte beviljas att utgå såsom statsbidrag till kommun, som vidtager särskilda åtgärder till främjande av ordnad vägledning vid ungdomens yrkesval och till en rationell arbetsförmedling bland ungdomen, *oberoende av till vilken kommunal myndighet denna verksamhet huvudsakligen anknytes.*

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets
yttrande.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att med hänsyn till den rådande ungdomsarbetslösheten åtgärder till underlättande av yrkesval samt till ernående av en rationell arbetsförmedling och arbetsanvisning för de unga för närvarande äro av behovet påkallade. De anordningar, som härutinnan av Kungl. Maj:t nu föreslagits, har utskottet ock ansett vara av beskaffenhet att böra förordas. Utskottet tillstyrker alltså, att arbetsförmedlingen för de unga ordnas i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förbiser härvid ingalunda den betydelsefulla roll, som skolorna spela vid detta slag av arbetsförmedlingar, och det intresse, som av lärarpersonalen i allmänhet ägnas denna angelägenhet. Men då det ligger i sakens natur, att skolans ifrågavarande verksamhet så gott som uteslutande måste avse endast den ungdom, som under varje läsår avslutar sin skolgång, och således icke i nämnvärd grad kan komma att beröra ungdom, som redan tidigare lämnat skolan, har utskottet funnit Kungl. Maj:ts förslag i vad det avser arbetsförmedling för skolungdom innebära ett lämpligt komplement till skolornas verksamhet i förevarande hänseende. Under uttalande av sin förväntan, att denna förtjänstfulla verksamhet må fortfara även efter genomförandet av den nya organisationen, anser sig utskottet alltså icke kunna biträda vare sig det i motionen II:142 väckta yrkandet eller det förslag, som framstälts i motionen II:245.

Då storleken av det av Kungl. Maj:t för nu berörda ändamål föreslagna statsbidraget icke givit utskottet anledning till erinran samt utskottet ansett sig böra tillstyrka anvisandet av anslag till den offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. med det belopp, som av Kungl. Maj:t äskats, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Törnkvists i Karlskrona och Röings ovanberörda motioner, II:142 och 245, till *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.*, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 240,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade grunder.

Bekämpande
av arbetslösheten.

7:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag för bekämpande av arbetslösheten (punkt 8) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[8.]

anmäla.

8:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 9) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 23) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Yrkesinspek-
tionens verk-
samhet.

[9.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budget-
år ägt rum, till *yrkesinspektionens verksamhet* för budgetåret
1928—1929 anvisa ett extra anslag av 74,800 kronor.

9:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 23 och 24) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Föreningen
för arbetar-
skydd i
Stockholm.

[10.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budget-
år ägt rum, till *föreningen för arbetarskydd i Stockholm* för
budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor.

10:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 24—26) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Arbetsrådet.

[11.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budget-
år ägt rum, till *arbetsrådet* för budgetåret 1928—1929 anvisa
ett extra förslagsanslag av 47,650 kronor.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att höja det ordinarie förslagsanslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens, nu 15,000 kronor, med 5,000 kronor till 20,000 kronor.

Sveriges del-
tagande i den
internatio-
nella arbets-
organisa-
tionens kon-
ferens.

[12.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 26 och 27 i statsrådsprotokollet.

Från och med budgetåret 1925—1926 är i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 15,000 kronor till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Kostnaderna för Sveriges deltagande i konferensens sammanträden bestredos tidigare huvudsakligen dels av femte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, dels ock av samma huvudtitels anslag till extra utgifter.

Vid äskande av anslag för ifrågavarande ändamål (statsverkspropositionen till 1925 års riksdag, femte huvudtiteln, punkten 15) framhöll vederbörande departementschef, att från anslaget borde gäldas samtliga kostnader för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens' sammanträden, således även kostnaderna för ombuds och experters resor inom landet. Vidare framhölls, att, därest Sveriges regering — som för det dåvarande ej hade någon representant i den internationella arbetsbyråns styrelse — framdeles skulle bliva representerad genom en ledamot eller en suppleant i denna styrelse, jämväl de kostnader, som eventuellt kunde uppstå för statsverket genom en regeringsrepresentants deltagande i styrelsens sammanträden, borde gäldas av förevarande anslag.

Mot vad sålunda anförts gjordes av riksdagen ingen erinran. Sedan Sverige numera erhållit en adjungerad ledamot i arbetsbyråns styrelse, utgå därav föranledda kostnader från anslaget i fråga.

Inom den internationella arbetsorganisationen hava i vissa fall anordnats särskilda konferenser för behandling av specialfrågor berörande organisationens verksamhetsområden. Sålunda hava i Genève åren 1923, 1925 och 1926 hållits av internationella arbetsbyrån anordnade socialstatistiska konferenser, vid vilka Sverige varit representerat. Kostnaderna för de svenska ombudens deltagande i dessa konferenser hava bestritts dels från femte huvudtitelns anslag till extra utgifter, dels från samma huvudtitels anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

I anledning härav uttalade departementschefen vid behandlingen av 1927 års statsverksproposition, sid. 20, att det syntes honom vara lämpligt, att jämväl kostnaderna för Sveriges deltagande i sådana specialkonferenser, som anordnades av den internationella arbetsorganisationens organ och vid vilka Kungl. Maj:t funne Sverige böra representeras, för framtiden finge gäldas från här ifrågavarande anslag. Någon höjning av anslaget syntes emellertid för det dåvarande icke böra föranledas av en dylik utvidgning av användningen därav. Därest riksdagen ej framställde erinran mot vad sålunda anförts, syntes, yttrade departementschefen, Kungl. Maj:t i förevarande fall böra förordna om anslagets användande för ändamål av sålunda angiven art.

Riksdagen gjorde icke någon erinran mot vad sålunda anförts.

Ledamöterna i den internationella arbetsbyråns styrelse väljas av den internationella arbetskonferensen för tre år i sänder. Nyval skall nästa gång äga rum vid det sammanträde med konferensen, som är utsatt att taga sin början den 30 maj 1928. Beträffande de nordiska regeringarnas representation i styrelsen har alltsedan arbetsbyråns tillkomst tillämpats ett cirkulationssystem, så att länderna blivt i tur och ordning företrädna i styrelsen. Ordningen är nu kommen till vårt land, och det är alltså att förvänta, att vid det stundande nyvalet Sveriges regering erhåller en representant i styrelsen.

Enligt vad nyss anförts skola kostnaderna för svenska regeringens representation i arbetsbyråns styrelse bestridas från förevarande anslag.

Då styrelsen regelmässigt sammanträder en gång i kvartalet, oftast i Genève, har vår representation ansetts komma att medföra en ganska avsevärd ökning av utgifterna under nu ifrågavarande anslag. Redan för närvarande föreligger en överbelastning å detsamma, i det att utgifterna å anslaget enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning under budgetåret 1926—1927 utgjort 19,868 kronor. Med hänsyn härtill har det synts erforderligt att från och med nästa budgetår något höja anslaget, förslagsvis till 20,000 kronor.

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens*, nu 15,000 kronor, med 5,000 kronor till 20,000 kronor.

12:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag *dels* i fråga om anslag till Sveriges deltagande i social utställning m. m. i Hälsingfors (punkt 13), *dels* angående ordinarie förslagsanslaget till riks försäkringsanstalten (punkt 14), *dels ock* ifråga om extra anslaget till riks försäkringsanstaltens verksamhet (punkt 15) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

13:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16) att till försäkringsrådets verksamhet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 41,600 kronor.

Försäkrings-
rådets
verksamhet.

[16.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 38—44 i statsrådsprotokollet.

För budgetperioden 1926—1927 anvisades, utöver det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsrådet, ett extra förslagsanslag av 32,200 kronor för upprätthållande av rådets verksamhet. I riksstaten för budgetåret 1927—1928 är för samma ändamål upptaget ett extra förslagsanslag av 37,900 kronor.

Genom beslut den 18 juni 1927 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av sistnämnda anslag:

avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare, högst	kronor 15,000:—
ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, samt resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., förslagsvis	» 15,200:—
kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m., förslagsvis	» 7,700:—
	<hr/> Summa kronor 37,900:—

Den av Kungl. Maj:t nu äskade förhöjningen av anslaget är föranledd *dels* därav att med hänsyn till uppkommen ökning av försäkringsrådets arbetsbörda det ansetts nödvändigt att i avsevärd utsträckning uppdraga åt den tjänstförrättande sekreteraren att, under fullgörande av sekreterargöromålen, jämväl vara tillfällig ledamot, varför beräknats en gottgörelse av förslagsvis 900 kronor, *dels* av de kostnader, uppskattade till 1,500 kronor, som föranledas av rådets handläggning av ärenden enligt nya militärsättningsförordningen, *dels ock* av de ökade krav på anlåtande av sakkunniga, som i samband med handläggningen av ärenden enligt nämnda förordning

med sannolikhet komma att göra sig gällande. För sistnämnda ändamål har avsetts ett belopp av 1,300 kronor. I samband härmed har föreslagits en uppdelning av posten för ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, samt resekostnads- och traktamentsersättningar m. m. i två poster å respektive 15,500 kronor och 1,000 kronor, av vilka den sistnämnda skulle avse kostnaderna för resekostnads- och traktamentsersättningar.

I avseende å posten för kostnad till uppvärmning m. m. har någon ändring icke ifrågasatts.

Enligt det nu föreliggande förslaget skulle sålunda de särskilda posterna inom en blivande stat te sig på följande sätt:

avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare, förslagsvis	kronor 17,400
ersättning åt sakkunniga, arvode åt suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, m. m., förslagsvis	» 15,500
resekostnads- och traktamentsersättningar, förslagsvis	» 1,000
kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m., förslagsvis	» 7,700
	<hr/> Summa kronor 41,600

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som funnit Kungl. Maj:ts föreliggande förslag tillfyllest motiverat, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *försäkringsrådets verksamhet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 41,600 kronor.

Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

14:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående det ordinarie förslagsanslaget till kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete (punkt 17) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[17.]

anmäla.

Dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahems-lånefond.

15:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att till dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahems-lånefond för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 47 och 48 i statsrådsprotokollet.

[18.]

Till bestridande av riks-försäkringsanstaltens dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahems-lånefond har i riksstaten upptagits ett extra förslagsanslag, som för vart och ett av de tre senaste budgetåren beräknats till 5,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har uppförts i riksstaten för att sätta anstalten i tillfälle att jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1920 (nr 509) angående särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond, utbetala ifrågavarande dödsfallsersättningar, innan de premier infutit, som enligt beräkningarna skola täcka dödsfallsersättningarna.

Den nu föreslagna nedsättningen av anslaget är föranledd av den ringa belastningen å detsamma under de senare budgetåren.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor.

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att höja det ordinarie förslagsanslaget till sjukkasseväsendets befrämjande, nu 3,200,000 kronor, med 130,000 kronor till 3,330,000 kronor.

Sjukkasseeväsendets befrämjande.

[19.]

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 48 och 49 i statsrådsprotokollet.

Den föreslagna höjningen av anslaget är föranledd av den konstaterade tillväxten i sjukkassornas medlemsantal.

Då utskottet icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

Utskottets yttrande.

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *sjukkasseeväsendets befrämjande*, nu 3,200,000 kronor, med 130,000 kronor till 3,330,000 kronor.

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

Sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd.

[20.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 49 och 50 i statsrådsprotokollet.

I riksstaterna för budgetperioderna 1925—1926 och 1926—1927 var det extra förslagsanslaget till sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, upptaget till 170,000 kronor. För budgetåret 1927—1928 är anslaget beräknat till samma belopp.

Nu föreslagen förhöjning av anslaget är förorsakad därav att med hänsyn till större anslutning till sjukkassornas moderskapsförsäkringsverksamhet en tydlig tendens till ökad belastning å anslaget inträtt och även är att förvänta.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *sjuk-kassor*, som meddela *moderskapsunderstöd*, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

[21—26.] 18:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående *dels* extra förslagsanslaget till pensionsstyrelsens verksamhet (punkt 21), *dels* extra förslagsanslaget till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring (punkt 22) jämte i dessa ämnen väckta motioner av herr O. Järte m. fl. samt av herr H. Bäcklund m. fl. (II: 229 och II: 372), *dels* disponerande av visst belopp för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet (punkt 23), *dels* extra förslagsanslaget till ersättning till postverket för pensionsutbetalningar (punkt 24), *dels* extra förslagsanslaget till postverkets kostnader för tryckning och expediering av pensionskvitton för femårsperioden 1929—1933 (punkt 25), *dels ock* extra förslagsanslaget till ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar (punkt 26) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Statens
tvångsarbets-
anstalter.

19:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 27) *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslaget till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929;

[27.]

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter, nu 583,000 kronor, med 5,000 kronor till 588,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 90—102 i statsrådsprotokollet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har 1927 års riksdag nedsatt det ordinarie förslagsanslaget till statens tvångsarbetsanstalter från 604,500 kronor med 21,500 kronor till 583,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen godkänt följande stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928:

Stat.

A. Avlöningsstat.

	Kronor.
<i>Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.</i>	
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	181,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	15,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	43,500
<i>Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.</i>	
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	3,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	39,500

B. Omkostnadsstat.

*Tvångsarbetsanstalten å Svartsjö.*Övriga kostnader för driften, *förslagsanslag* ..... 137,300*Tvångsarbetsanstalten i Landskrona.*Övriga kostnader för driften, *förslagsanslag* ..... 98,700Summa kronor 583,000

Det förslag till stat för statens tvångsarbetsanstalter, Kungl. Maj:t nu underställt riksdagens prövning, innebär icke någon ändring av anstalternas avlöningsstater. Vad omkostnadsstaterna angår, skulle vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag staten för anstalten å Svartsjö minskas med 14,500 kronor till 122,800 kronor, under det att staten för Landskronaanstalten skulle ökas med 19,500 kronor.

Utskottet, som funnit sig böra biträda vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt i skilda hänseenden föreslagit riksdagen, får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må

a) godkänna det i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade förslaget till stat för statens tvångsarbetsanstalter, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929; samt

b) höja det ordinarie förslagsanslaget till *statens tvångsarbetsanstalter*, nu 583,000 kronor, med 5,000 kronor till 588,000 kronor.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 28) att till bostadshus vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, att uppföras i huvudsaklig enlighet med av departementschefen förordat förslag, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

*Bostadshus
vid tvångs-
arbets-
anstalten å
Svartsjö.*

[28.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 103—107 i statsrådsprotokollet.

Av den i ärendet förebragta utredningen har utskottet funnit ådagalagt, att de till uppförande föreslagna bostadshusen vid ifrågavarande anstalt äro av behovet påkallade. Då det av departementschefen föreslagna byggnads sättet samt kostnadsberäkningarna icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *bostadshus vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö*, att uppföras i huvudsaklig enlighet med i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordat förslag, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Utvidgning
av tvångs-
arbets-
anstalten i
Landskrona
m. m.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 29) att till utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 43,500 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 107—123 i statsrådsprotokollet.

[29.]

Det av Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskade anslaget för utvidgningsarbeten m. m. vid Landskronaanstalten har beräknats på följande sätt:

Anordnande av en avdelning för 15 internerade jämte bostäder för 2 vaktfruar i andra våningen av en byggnad, betecknad nr 4	kronor	15,700
Anordnande av bostäder för vissa befattningshavare i en byggnad, betecknad nr 13	»	13,000
Anordnande av platser för ytterligare 5 internerade samt inredande av värmeledning i en byggnad, betecknad nr 5	»	9,800
Istandsättande av norra kurtinmuren	»	5,000
	<hr/>	
	Summa kronor	43,500

Utskottets
yttrande.

Vid besök å Landskronaanstalten har utskottet konstaterat, att förläggningsförhållandena därstädes måste anses i hög grad otillfredsställande samt att behovet av åtgärder för åstadkommande av en ändamålsenligare förläggning av de internerade därför måste betecknas såsom synnerligen stort. Det hade synts utskottet önskvärt, om en fullständig plan för ett rationellt ordnande av förläggningsförhållandena vid anstalten samt övriga därstädes nödiga ändrings- och ombyggnadsarbeten nu förelegat, så att arbetena så långt möjligt kunnat i ett sammanhang bedrivas. Då en dylik plan emellertid icke föreligger och ett uppskov med de ändringsarbeten — avseende en bättre förläggning av såväl internerade som personal — Kungl. Maj:t nu föreslagit till utförande, av förenämnda skäl icke synes utskottet böra ifrågakomma samt de nu ifrågasatta arbetena synas kunna utgöra ett led i sagda plan, har utskottet, som icke funnit något att erinra emot att arbetena verkställas på i huvudsak det sätt, Kungl. Maj:ts förslag innebär, och för härtill beräknade kostnader, ansett sig böra tillstyrka, att medel av riksdagen för ändamålet anvisas med av Kungl. Maj:t beräknat belopp eller tillhoppa 38,500 kronor. Enligt utskottets förmenande synes visserligen den för mat- och dagrum avsedda lokalen i byggnaden nr 5 väl knapp, men lär ett ordnande av denna lokalfråga på ett mera tillfredsställande sätt kunna ske utan att föranleda ökade kostnader.

Utöver för nu avsedda arbeten erforderliga medel har Kungl. Maj:t, såsom nämnts, äskat ett belopp å 5,000 kronor för istandsättande av norra kurtinmuren. Såsom av statsrådsprotokollet framgår, hade anstaltsstyrelsen i detta syfte föreslagit uppförande av ny beklädnadsmur, påläggande av nytt tegelgolv å kurtinmuren samt borttagande av den nuvarande terrasstrappan och inläggning av en ny, inuti muren förlagd trappa, allt för en beräknad kostnad av 15,500 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle arbetena med

murens iståndsättande begränsas till sådana anordningar, som oundgängligen erfordrades för förebyggande av fortsatta ras.

Att på sätt, Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, medel nu skulle anvisas för allenast en nödtorftig reparation av vissa delar av muren har utskottet vid sitt besök å platsen icke kunnat undgå att finna opraktiskt. Utskottet håller för sin del före, att arbetena med murens iståndsättande böra ske i ett sammanhang, och synes utskottet hänsyn härtill böra tagas vid den plan för ett ändamålsenligare ordnande av förläggningsförhållandena vid anstalten m. m., utskottet ovan påkallat.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,500 kronor.

22:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 123 och 124) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Erälsningsarméns räddningshem.

[30.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *frälsningsarméns räddningshem* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 6,000 kronor.

23:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 31) att till statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 27,000 kronor.

Statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona.

[31.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 124 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med samma belopp som det nu äskade.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle anslaget för nästkommande budgetår bestridas av rusdrycksmedelsfonden.

Mot storleken av det för nu berörda ändamål äskade anslaget har utskottet icke funnit skäl till erinran. Då den för kostnadernas bestridande föreslagna användningen av rusdrycksmedelsfonden syns utskottet stå i överensstämmelse med innehållet i 2 § av gällande förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, har utskottet jämväl härutinnan anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets yttrande.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må till *statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 27,000 kronor, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Statens vård- 24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 32) att
anstalt å dels godkänna följande stat för statens vårdanstalt å Venngarn för alko-
Venngarn för holister, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929:
alkoholister.
[32.]

Stat.

A. Avlöningsstat.		Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	21,000	
B. Omkostnadsstat.		
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	41,000	
	Summa kronor	127,000

dels nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, nu 129,700 kronor, med 2,700 kronor till 127,000 kronor;

dels ock besluta, att nämnda anslag skall utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 125—130 i statsrådsprotokollet.

I huvudsaklig överensstämmelse med av Kungl. Maj:t i 1927 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkten 28) framlagt förslag har riksdagen beslutat bland annat, att statens vårdanstalt för alkoholister skulle från och med den 1 juli 1927 vara definitivt förlagd till Venngarn. I samband därmed bestämde riksdagen, att anstalten skulle från samma tidpunkt uppföras på ordinarie stat och att avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skulle äga tillämpning å befattningshavare vid anstalten. Från och med budgetåret 1927—1928 har även i riksstaten uppförts ett ordinarie förslagsanslag med rubriken statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister. Anslaget är upptaget till 129,700 kronor.

Rörande dess användning har riksdagen godkänt följande stat att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928.

Stat.

A. Avlöningsstat.		Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	21,000	
B. Omkostnadsstat.		
Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	43,700	
	Summa kronor	129,700

Genom beslut den 6 maj 1927 har Kungl. Maj:t förordnat, att vid anstalten skulle tills vidare under budgetåret 1927—1928 vara anställda en

husläkare med ett arvode av högst 1,400 kronor, en rådgivande psykiater med ett arvode av högst 800 kronor och en predikant med ett arvode av högst 1,200 kronor.

Samtidigt har Kungl. Maj:t medgivit, att vid anstalten finge tills vidare under budgetåret 1927—1928 vara anställda högst följande antal icke-ordinarie befattningshavare med avlöning från den i anstaltens stat upptagna anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nämligen två förmän, en nattvakt, en chaufför, ett kontorsbiträde, en kokerska, en tvätterska, en bagerska och ett köksbiträde; styrelsen dock obetaget att, där så prövades lämpligt och besparing därigenom kunde vinnas, i stället för tvätterskan och bagerskan anställa *en* befattningshavare för handhavande av tvätt- och bagerigöromål. Därjämte har Kungl. Maj:t medgivit, bland annat, att från nyssnämnda anslagspost finge under budgetåret 1927—1928 utgå ersättning till biträdande nattvakt med ett belopp av högst 300 kronor. varå dyrtidstillägg icke finge beräknas.

Samma den 6 maj 1927 har Kungl. Maj:t fastställt detaljerad omkostnadsstat för anstalten, att lända till efterrättelse under budgetåret 1927—1928. Denna omkostnadsstat — beträffande beloppen för de särskilda posterna helt anslutande sig till de beräkningar härutinnan, som finnas sammanställda i 1927 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, sid. 123 — slutar å ett belopp av 119,000 kronor, varav 75,300 kronor beräknas inflyta såsom vårdavgifter, beklädnadsavgifter, överskott å jordbruks- och verkstadsdrift, hyror samt ersättning för försäljning av bränsle och elektrisk energi, och återstoden, 43,700 kronor, utgör statens tillskott, att utgå från den i förutberörda ordinarie stat till samma belopp upptagna anslagsposten till övriga kostnader för driften.

Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag innebär icke någon ändring i avseende å avlöningsstaten för anstalten.

Vad omkostnadsstaten beträffar, skulle densamma vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag för nästkommande budgetår te sig på i huvudsak följande sätt:

Utgifter:

Byggnader, förslagsvis	kronor	8,000:—
Utspisning för 100 intagna, förslagsvis	»	45,625:—
Beklädnad och sängkläder, förslagsvis	»	14,640:—
Inventarier, förslagsvis	»	4,000:—
Eldning, belysning och elektrisk kraft, förslagsvis	»	27,700:—
Renhållning och tvätt, förslagsvis	»	3,780:—
Hälsa- och sjukvård, förslagsvis	»	3,000:—
Expenser och diverse, förslagsvis	»	10,055:—
Övervakning av utskrivna och permitterade, högst	»	500:—

Summa kronor 117,300:—

Inkomster:

Vårdavgift för 100 intagna à 1 krona per vård- dag, förslagsvis	kronor	36,500: —	
Beklädnadsavgift för 90 intagna à 40 öre per dag, förslagsvis	»	13,140: —	
Nettoinkomst å jordbruksdriften, förslagsvis ...	»	14,000: —	
Nettoinkomst å verkstadsdriften, förslagsvis ...	»	3,000: —	
Hyror för befattningshavarbostäder, förslagsvis	»	7,000: —	
Till befattningshavare försålt bränsle, förslags- vis	»	2,260: —	
Till befattningshavare försåld elektrisk energi, förslagsvis	»	400: —	76,300: —
Statens tillskott, förslagsvis	kronor	41,000: —	
			<hr/> Summa kronor 117,300: —

I anslutning härtill skulle i den ordinarie staten för anstalten anslagsposten till övriga kostnader för driften uppföras med 41,000 kronor.

Vid jämförelse med omkostnadsstaten för innevarande budgetår innebär det föreliggande förslaget, vad först utgiftsposterna angår, dels höjning av posten för *byggnader* från 6,500 kronor till 8,000 kronor samt posten *expenser och diverse* från 10,044 kronor till 10,055 kronor, dels ock sänkning av posterna för *utspisning, beklädnad och sängkläder, inventarier* samt *eldning, belysning och elektrisk kraft*. Posten utspisning har sänkts från 45,750 kronor till 45,625 kronor, posten beklädnad och sängkläder har reducerats från 14,676 kronor till 14,640 kronor och posterna inventarier samt eldning, belysning och elektrisk kraft hava minskats med 1,000 kronor respektive 2,050 kronor.

Till övervakning av utskrivna är för närvarande upptagen en post å 500 kronor. Härifrån bestridas ersättningar till anstaltens tjänstemän för resor och traktamenten vid tillsyn och övervakning av sådana utskrivna och försökspermitterade, för vilka anstaltsledningen fått sig övervakningen anförtrödd. I regel ombesörja nykterhetsnämnderna den eftervårdande verksamheten, men i de fall, då den utskrivne eller permitterade t. ex. bosätter sig på annan ort än hemorten och ej vill få sitt föregående känt, eller då lämplig övervakare ej stått att uppbringa, har anstalten övertagit övervakningen.

Enligt vad Kungl. Maj:t nu föreslagit, skulle ifrågavarande post — uppförd under förändrad benämning — från och med budgetåret 1928—1929 även tagas i bruk för bestridande av sådana kostnader, som föranleddes av anstaltstjänstemännens resor för anskaffande av arbetsanställningar åt de intagna ävensom för bestridande av kostnaderna för tillsyn av till annan anstalt permitterade. Någon höjning av anslagspostens belopp har emellertid icke ifrågasatts.

I fråga om inkomstposterna innebär Kungl. Maj:ts förslag, att ersättningsposterna för *vård- och beklädnadsavgifter*, nu 36,600 respektive 13,176 kronor, skulle sänkas med 100 respektive 36 kronor, att posten *hyror för*

befattningshavarbostäder skulle höjas med 1,100 kronor eller från 5,900 kronor till 7,000 kronor samt att för avrundning av statens slutsumma posten *försält bränsle* skulle höjas med 36 kronor från 2,224 kronor till 2,260 kronor.

Enligt de sålunda gjorda beräkningarna skulle samtliga inkomstposter — de här ej nämnda hava förutsatts bliva orubbade — med undantag av posten statens tillskott uppgå till 76,300 kronor mot 75,300 kronor i nu gällande detaljerade omkostnadsstat. Då totalsumman för utgifterna i förslaget beräknats till 117,300 kronor, skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag inkomstposten *statens tillskott* kunna beräknas till 41,000 kronor, vilket skulle innebära en minskning med 2,700 kronor vid jämförelse med beloppet för samma inkomstpost, 43,700 kronor, i gällande detaljerade omkostnadsstat.

Nu ifrågavarande anslag har, liksom övriga anslag till alkoholistvården, föreslagits att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag, i vad detsamma avser avlöningsstaten för Venngarnsanstalten, har icke givit utskottet anledning till erinran, och har utskottet ävenledes funnit sig böra godtaga förslaget i vad det angår anstaltens omkostnadsstat.

Utskottets
yttrande.

Såsom nämnts, innebär Kungl. Maj:ts förslag, bland annat, rätt till utvidgad användning av de medel, som pläga ställas till anstaltsstyrelsens förfogande för övervakning av utskrivna. De anordningar, förslaget härutinnan innebär, hava synts utskottet erbjuda anstaltsledningen möjlighet att på ett effektivare sätt än hittills dels utöva den eftervårdande verksamhet, som kan å anstalten ankomma, dels ock ordna för anställningar åt de intagna efter avgången från anstalten. Utskottet anser sig sålunda böra förorda, att medgivande lämnas anstalten att, med kostnadernas bestridande från härför avsedd anslagspost, låta befattningshavare företaga resor i tjänsten såväl för undersökande av möjligheterna att bereda arbetsanställning åt klienterna som ock för verkställande av tillsyn av från Venngarnsanstalten till annan anstalt permitterade. Utskottet förutsätter, att resorna ske i samförstånd med anstaltsstyrelsen och under noggrant iakttagande av all möjlig sparsamhet och ändamålsenlighet beträffande resornas planläggning.

Den anslagspost, varifrån medlen till nyssberörda ändamål skulle bestridas, har, enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, ansetts böra benämnas »Övervakning av utskrivna och permitterade». Då emellertid, såsom nämnts, posten jämväl är avsedd för bestridande av kostnaderna för anstaltstjänstemännens resor för anskaffande av arbetsanställningar åt de intagna, synes posten lämpligen böra benämnas »Övervakning av utskrivna och permitterade m. m.»

Enligt det föreliggande förslaget skulle, såsom förut omförmäls, anslaget till Venngarnsanstalten från och med nästkommande budgetår utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel. Häremot har utskottet icke haft något att erinra.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 5 häft. (Nr 5.)

att riksdagen må

a) godkänna följande stat för statens vårdanstalt å Venn-garn för alkoholister, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929:

Stat.

A. Avlöningsstat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	21,000

B. Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för driften, <i>förslagsanslag</i>	41,000
Summa kronor	127,000

b) nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *statens vårdanstalt å Venn-garn för alkoholister*, nu 129,700 kronor, med 2,700 kronor till 127,000 kronor; samt

c) besluta, att nämnda anslag skall utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Övriga
anslag till
alkoholist-
vården.
[33.]

25:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 33) att
dels av det utav 1926 års riksdag beviljade anslaget å 150,000 kronor till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 35,000 kronor;
dels till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor;
dels till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;
dels till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;
dels till resor vid tvångsinternering av alkoholister för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor;
samtliga anslag att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel;
dels ock medgiva.

att av nyssnämnda anslag till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1928—1929 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av 1 krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vårdtag, som med 1 krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 131—143 i statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag (femte huvudtiteln, punkten 26) har nämnda års riksdag (skrivelse nr 270)

dels till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. beviljat ett anslag, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, av 150,000 kronor och därav för budgetåret 1926—1927 såsom extra reservationsanslag anvisat 45,000 kronor, att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel;

dels till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader för budgetåret 1926—1927 anvisat ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor;

dels till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. för budgetåret 1926—1927 anvisat ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

dels till anordnande av erkända alkoholistanstalter för budgetåret 1926—1927 anvisat ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;

dels till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården för budgetåret 1926—1927 anvisat ett extra anslag av 3,600 kronor;

dels ock medgivit,

att av nyssnämnda anslag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1926—1927 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av en krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vårdtag, som med en krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget; samt

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

Riksdagens beslut beträffande ifrågavarande anslag ävensom övriga i riksstaten uppförda medel till alkoholistvården innebar viss omläggning av den statliga verksamheten med avseende å denna vård. Denna omläggning skedde i syfte att åstadkomma en mera effektiv tillämpning av lagstiftningen rörande alkoholistvården än tidigare. Beträffande den närmare innebörden av denna omläggning tillåter sig utskottet hänvisa till statsverkspropositionen till 1926 års riksdag (femte huvudtiteln, sid. 43—67 samt 76—83) ävensom till riksdagens förenämnda skrivelse nr 270 år 1926.

För budgetåret 1927—1928 anvisades i enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning ett reservationsanslag å 35,000 kronor till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., att utgå ur rusdrycksmedelsfonden, ett förslagsanslag å 135,000 kronor till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, ett förslagsanslag å 5,000 kronor till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. och ett reservationsanslag å 15,000 kronor till anordnande av erkända alkoholistanstalter. Särskilt anslag till avlöande av sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholist-

vården har icke anvisats för innevarande budgetår, utan hava medel härtill inräknats i extra anslaget till upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet.

Vad Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag angår, innebär detsamma vid jämförelse med de för innevarande budgetår anvisade anslagen beträffande först anslaget till *främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet* att — i överensstämmelse med den ursprungliga planen för anslag till ifrågavarande ändamål — 35,000 kronor skulle anvisas för nästkommande budgetår eller sålunda samma belopp, som för budgetåret 1927—1928 beviljats.

Anslag till *bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader*, till *statens kostnader för farliga alkoholister m. m.* samt till *bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter* hava ock äskats med enahanda belopp som de för innevarande budgetår anvisade.

Såsom nämnts, har Kungl. Maj:t emellertid under förevarande punkt äskat ett nytt anslag å 10,000 kronor till resor vid tvångsinternering av alkoholister. Förslaget härutinnan innebär, att staten skulle övertaga kostnaderna för resor till och från allmänna anstalter vad beträffar tvångsinternerade alkoholister ävensom kostnaderna för överflyttningar av dylika internerade mellan sådana anstalter, då resorna äga rum med uppsiktsmyndighetens medgivande.

I fråga om sättet för beredande av medel till samtliga de under förevarande punkt omförmälda anslagen har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslagen måtte utgå ur rusdrycksmedelsfonden.

Kungl. Maj:ts förslag ifråga om statsbidrag till Hemmet Gunnarskog överensstämmer med det för sistlidet års riksdag framlagda och av riksdagen godkända förslaget härutinnan.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft *dels* två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 86, inom första kammaren, av herrar *A. J. Bärge* och *Oscar Olsson* och den andra, nr 170, inom andra kammaren av herr *A. Olsson* i Gävle m. fl., vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till interneringskostnader i vissa fall för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor, *dels* ock två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 190, inom första kammaren av herrar *J. Bergman* och *U. Leander* och den andra, nr 326, inom andra kammaren av herr *C. O. Johanson* i Huskvarna m. fl., vari yrkats, att riksdagen måtte å riksstaten för budgetåret 1928—1929 å femte huvudtiteln under avdelningen Alkoholistvård uppföra ett anslag å 5,000 kronor till bidrag till interneringskostnader i vissa fall att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I de två förstnämnda motionerna har anförts följande:

»Utöver de vanliga anslagen till alkoholistvården begärde socialstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 september 1927 tvenne nya anslag, nämligen *dels* 10,000 kronor för bestridande av resekostnader vid internering och *dels* 5,000 kronor för bidrag till interneringskostnader i vissa

fall. Av dessa anslag har endast det förstnämnda upptagits i årets statsverksproposition. Socialstyrelsen hade i nämnda skrivelse framhållit, att de flesta fungerande nykterhetsnämnder på landsbygderna saknade varje anslag till sin verksamhet och därigenom vore ur stånd att genomföra interneringsåtgärder, och att den lättnad, som kunde åvägbringas genom resekostnadernas övertagande av staten, icke kunde anses tillräcklig för att undanröja de ekonomiska hindren för interneringsåtgärder även i de mest motiverade fall. Av flera skäl ansåge socialstyrelsen emellertid, att det icke nu kunde ifrågakomma att slopa vårdavgifterna eller ens vidtaga en generell nedsättning av dem, då en dylik ägt rum så nyligen som vid ingången av budgetåret 1926—1927. Socialstyrelsen uttalade sig emellertid för en sådan anordning, att det gäves möjlighet till lindring i eller, undantagsvis, befrielse från vårdavgiften i vissa trängande och ömmande fall, och föreslog i sådant hänseende, att ett anslag ställdes till uppsiktsmyndighetens över alkoholistvården förfogande att användas till bidrag till nykterhetsnämnder av *första hand farliga alkoholister* men även av andra kategorier och alkoholmissbrukare, om interneringsåtgärd funnes särskilt påkallad och icke kunde antagas komma till stånd utan sådant bidrag.

Departementschefen har beträffande detta förslag anført, att man först borde avvakta resultatet av den redan vidtagna nedsättningen av vårdavgiften och verkningarna av det av departementschefen förordade förslaget ifråga om överflyttande på statsverket av resekostnaderna vid tvångsinternering, innan flera åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma lättnad för de ansvariga kommunerna beträffande kostnaderna för alkoholistvården. Dessutom har departementschefen gjort den invändningen mot förslaget, att enligt detsamma två sidoordnade myndigheter skulle komma att granska interneringsbehovet, då socialstyrelsens prövning ju icke skulle vara inskränkt till att undersöka kommunens ekonomiska förutsättningar och finansiella läge utan även gälla behovet av den ifrågavarande interneringen. Slutligen har departementschefen erinrat om att det i september 1926 av särskilt tillkallade sakkunniga avgivna förslaget till lag mot fylleri och dryckenskap, som bland annat innehölle, att statsverket skulle vidkännas kostnad för vård av farliga, otillräkneliga och vagabonderande alkoholister, vore föremål för fortsatt prövning inom socialdepartementet, och har departementschefen i detta förhållande funnit ännu ett skäl att avstyrka socialstyrelsens ifrågavarande förslag, då detta i viss mån går längre än vad nämnda sakkunniga ifrågasatt beträffande statens övertagande av kostnaderna för internering av alkoholister och ett bifall till detsamma skulle verka föregripande i avseende å berörda, under utredning alltjämt varande spörsmål.

Från de konferenser med nykterhetsnämnder, som pläga vara anordnade i samband med centralförbundets för nykterhetsundervisning allmänna upplysningskurser, är det känt, att den uppfattningen är allmänt rådande, att det är obilligt att fattiga kommuner skola bekosta alkoholistvård och att det rätteligen bör tillkomma staten, som har inkomst av rusdryckshandlingen, att bestrida utgifterna för den anstaltsvård, som blir behöfvlig på grund av alkoholmissbruk. Vad särskilt de farliga och kriminella alkoholisterna beträffar, vilkas omhändertagande måste anses vara ett allmänt samhällsintresse, kan väl ej mer än en mening vara rådande därom, att dessas vård bör bekostas av staten. Så länge detta icke är förhållandet, föreligger stor risk att för omgivningen farliga alkoholister, hemmahörande i mindre kommuner, vilkas nykterhetsnämnder ej disponera några medel för alkoholistvård, icke bli omhändertagna utan fritt få fortsätta att utsätta sin omgivning för fara. Socialstyrelsens förslag innebär också, att lindring eller befrielse från vårdavgift till alkoholistanstalt *i första hand* skulle be-

viljas när fråga vore om farliga alkoholister. Därest det här avhandlade, av socialstyrelsen begärda anslaget användes endast för sådana grupper av alkoholister, vilkas värdkostnader enligt ovannämnda sakkunnigas förslag skulle överflyttas på statsverket, förfaller departementschefens sist anförda invändning, i det att man då icke går utanför ramen för de sakkunnigas förslag, medan å andra sidan vinnes, att detta omedelbart kan få tillämpning i fall, där detta är av trängande behov på grund av en kommuns ringa ekonomiska bärkraft. Inskränktes användningen av det ifrågasatta anslaget till interneringskostnader att gälla värden av farliga och kriminella samt vagabonderande alkoholister, skulle även departementschefens andra invändning förfalla, då i dylika fall interneringsbehovet ligger i klar och öppen dag.»

I motionerna I: 190 och II: 326 har anförts:

»Det står nu alltmera klart, att kostnadsfrågan utgör en mycket viktig orsak till att lagen om behandling av alkoholister tillämpas så svagt av flertalet nykterhetsnämnder, särskilt på landsbygden.

Enligt gällande bestämmelser är det nämligen i regel nykterhetsnämnden, som har att svara för vårdavgift och beklädnadsersättning å anstalten (för närvarande en krona, resp. 40—50 öre per vård dag) samt för resorna till och från anstalten. Ofta nog måste nämnden i egenskap av fattigvårdsstyrelse därjämte lämna underhåll till familjen under interneringstiden. Dessa utgifter uppgå i vanliga fall till 300—500 kronor. För en landskommun av ordinär storlek och med medelhög skattetunga utgöra belopp av denna storlek ett nära nog absolut hinder emot tvångsåtgärder enligt alkoholistlagen. Även om nämnden är intresserad för sina alkoholistvårdande uppgifter, förlamas dess kraft att ingripa genom vetskaper om att det yttersta medlet mot den tredskande alkoholisten, tvångsinternering, icke kan komma ifråga, enär kommunen icke kan eller i varje fall icke anser sig kunna offra så stort belopp på en notorisk drinkare.

Enligt lagens mening är syftet med nämndens verksamhet att om möjligt onödiggöra interneringar, att upprätta missbrukaren till ett ordnat levnads sätt genom mindre ingripande åtgärder än tvångsintagning på alkoholistanstalt. Men dessa förebyggande åtgärder, bland vilka i främsta rummet märkes övervakningen, få full verkningkraft först därigenom att bakom dem står interneringsfaran såsom ett hot. Den framgångsrika förebyggande verksamhet, som bedrivs av nämnderna i några av våra större städer, vilar ytterst på den hälsosamma fruktan, som deras klienter känna för en tvångsinterneringsdom i händelse av motspänstighet mot nämndens mildare förelägganden. Finnes ingen sådan fara — vilket är fallet i stora delar av landsbygden just på grund av interneringskostnaden — försämras resultatet av den förebyggande verksamheten i synnerligen hög grad. En nämnd må vara än så väl skickad i övrigt att fullgöra sina uppgifter enligt alkoholistvårdslagstiftningen; kan den icke sätta makt bakom ordet till en tredskande alkoholmissbrukare, kommer dock dess förmåga att i godo påverka klienterna snart att hastigt förminska.

Sålunda, de för landskommunernas nämnder tyngande interneringskostnaderna icke blott föranleda, att interneringar icke komma till stånd ens i de mest upprörande fall av brutalitet, nöd och vanvård till följd av alkoholmissbruk, utan förhindra även indirekt en framgångsrik förebyggande verksamhet av nämnderna. Till följd härav har en mycket viktig sida av lagen icke kunnat göra sig gällande i stora delar av landet, nämligen dess förmåga att verka preventivt gentemot alkoholmissbruk. Där denna lagstiftning tillämpas med kraft och beslutsamhet i erforderliga fall, är den ägnad

att utöva en uppfostrande inverkan först och främst på dem, som äro föremål för nämndens inskrifande, men därjämte på dryckeskamrater till dessa samt, i den mån åtgärderna bliva mera allmänt kända, även på övriga missbrukare i samhället. Denna lagens allmänpreventiva verkan är tydligen mycket betydelsefull för strävandena att få till stånd ett bättre nykterhetstillstånd i vårt land. I själva verket är denna sida hos lagen den obetingat viktigaste. För att den skall komma till sin rätt erfordras det emellertid, att de, som behöva uppfostran på detta område, verkligen märka att lagen tillämpas. Ett energiskt handhavande av lagen är ägnat att hejda dem, som äro på väg att bliva missbrukare, en slapp lagtillämpning har icke denna på bred front verkande kraft.

De för landskommunerna dryga interneringskostnaderna hava sålunda icke enbart den följden, att de faktiskt förhindra nödiga åtgärder för omhändertagande av en hel del svårare alkoholmissbrukare, utan de försvaga kraften hos nämndernas förebyggande verksamhet gentemot de relativt förbättringsbara alkoholisterna samt — och detta är det viktigaste — betaga i stora delar av landet alkoholistlagstiftningen dess förmåga att verka allmänt förbättrande på nykterhetstillståndet.

Dessa bedrövliga förhållanden på ett viktigt område av den sociala skyddsverksamheten hava kommit landets nykterhetsnämnder, enkannerligen landsbygdens, att med sällsynt enighet och fasthet omfatta ganska långt gående krav på omläggningar av kostnadsansvarigheten för alkoholistvården. De nykterhetsorganiserade nämndmedlemmarna hava styrkts i denna uppfattning av det förhållandet, att staten, som har i sin makt att tillstödja eller förbjuda rusdryckshanteringen, behåller så gott som all inkomst av denna hantering. Läget kan därför enligt denna åskådning karakteriseras sålunda, att kommunerna, vilka i regel icke hava några som helst inkomster av rusdryckshandeln, måste svara för en så stor del av kostnaderna för dennas offer, att omhändertagande av dem underlåtes i stor utsträckning, där det obetingat bort ske.

Nykterhetsnämnderna hava emellertid känt en stor förtröstan på framtiden med hänsyn till statsmakternas ökade intresse för deras verksamhet. Särskilt har riksdagens initiativ år 1921 till understöds- och upplysningsverksamheten bland nykterhetsnämnderna varit ägnat att lägga grunden till ett bättre sakernas tillstånd. 1926 års beslut om vårdavgifterna å alkoholistanstalterna samt om ett fyraårsanslag till befämjande av nämndernas verksamhet betecknade ett fortföljande av detta uppbyggnadsarbete. Alltjämt utgör emellertid vårdkostnadsfrågan den stora stötestenen.

Det i årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 35—39, sid. 136—142, vartill hänvisas) återgivna förslaget av uppsiktsmyndigheten över alkoholistvården uppmärksammades därför av nykterhetsnämnderna såsom ett tecken på att de statliga myndigheterna började beakta de olidliga förutsättningarna för alkoholistvårdsverksamhet i ekonomiskt mindre bärkraftiga kommuner. Nämnderna ansågo visserligen, att förslaget medförde långt mindre lindringar än de skäligen kunde göra anspråk på, men betraktade det såsom ett gott steg framåt mot förverkligande av deras nödvändiga och berättigade krav. Kungl. Maj:ts avslag på socialstyrelsens framställning om ett anslag å 5,000 kronor till »bidrag till interneringskostnader i vissa fall» är sålunda ägnat att medföra ogynnsamma verkningar för nykterhetsnämndsarbetet; särskilt är det att befara att det kommer att göra de mindre kommunernas nämnder missmodiga.

Det är därför nödvändigt att undersöka Kungl. Maj:ts skäl. Det åberopas, att interneringsfrekvensen numera är jämförelsevis hög, häntydande på ökad livaktighet hos nämnderna; med hänsyn härtill förordas det, att

man avvaktar resultatet av nedsättningarna i vårdavgifterna och verkningarna av Kungl. Maj:ts förslag om överflyttning till statsverket av resekostnaderna, innan flera åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma lättnad för de ansvariga kommunerna beträffande kostnaderna för alkoholistvården. Med avseende härå må medgivnas, att beläggningsfrekvensen å alkoholistanstalterna vid årsskiftet visserligen var högre än någonsin tidigare, eller tillhoppa 328 intagna, samt att den sedermera stigit ytterligare något. Det är emellertid anmärkningsvärt, att denna stegring så gott som uteslutande är en följd av ökat antal interneringar på föranstaltande av stadsnämnder. En undersökning av klientelet å de allmänna anstalterna ger nämligen vid handen, att omkring 45 % av de intagna äro från Stockholm, 15 % från Göteborg, 5 % från Malmö, 25 % från övriga städer och endast 10 % från landsbygden. I landsbygdssiffran innefattas därvid bland annat fall från Solna och liknande kommuner. Dessa siffror giva därför klart vid handen, att landskommunernas nykterhetsnämnder icke äro hulpna med hittillsvarande lindringar, och tala för bifall till socialstyrelsens framställning.

Ett annat skäl för Kungl. Maj:ts avslag utgöres av farhagan för att den prövning av interneringsbehovet, som enligt socialstyrelsens förslag skulle utövas av styrelsen vid fråga om understöd, kunde leda till missförstånd och förvecklingar, enär även länsstyrelsen vid utfärdande av interneringsförordnande har att i viss mån vidtaga en sådan prövning. Denna fara synes emellertid icke vara särdeles framträdande, socialstyrelsens beslut komme nämligen att fattas vid en tidpunkt, då länsstyrelsen icke längre har någon befattning med ärendet, och den undersökning av interneringsbehovet, som styrelsen därvid vidtager, skulle väsentligen gälla den frågan, huruvida nämnden förstått att på lämpligt sätt använda länsstyrelsens förordnande såsom hjälpmedel i sin förebyggande verksamhet. Länsstyrelsens förordnande behöver nämligen icke ovillkorligen verkställas — annat än i fråga om farliga alkoholister — utan är att betrakta såsom ett medgivande för nämnden att inom viss tid föranstalta om vederbörandes internering. Det är mycket viktigt att nämnderna begagna sig av detta förhållande och med förordnandet i sin hand söka skaffa sig bättre gehör än tidigare för sina mildare förelägganden gentemot den förordnandet avser, så att detsamma slutligen icke behöver användas. Socialstyrelsens prövning av interneringsbehovet innefattar sålunda väsentligen en undersökning, om nämnden vetat att i sin förebyggande verksamhet på rätt sätt utnyttja den avskräckningsverkan, som är avsedd genom länsstyrelsens resolution, redan innan dess verkställighet påkallas. Någon anledning till missförstånd och förvecklingar mellan länsstyrelsen och socialstyrelsen synes icke gärna kunna uppkomma härigenom.

Slutligen anför föredragande departementschefen, att arbete pågår på revision av alkoholistvårdslagstiftningen, varför förslaget kunde föregripa dennas resultat. Härutinnan må emellertid framhållas, att alkoholistlagen icke fastställer några som helst kostnadsbelopp utan endast utsäger, att om vårdavgift m. m. uttages av anstalterna, densamma i regel skall bäras av den som påkallat interneringen. Det har visat sig synnerligen lämpligt, att lagen sålunda icke låst fast frågan om kostnadernas fördelning utan lämnat möjlighet öppen till av erfarenheten betingade omläggningar härutinnan utan lagändring. Denna anordning bör uppenbarligen bibehållas för framtiden. Med hänsyn härtill kan förslaget antagande icke sägas föregripa den pågående revisionen av denna lagstiftning, utan avse vi endast att möjliggöra för ekonomiskt svaga landskommuner att kunna effektivare tillämpa lagen om tvångsinternering av alkoholister.»

Kungl. Maj:ts förevarande förslag, i vad detsamma angår anvisande av medel till främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, till statens kostnader för farliga alkoholister m. m. samt till bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter med samma belopp, som för innevarande budgetår beviljats, har icke givit utskottet anledning till erinran.

För lättande av kommunernas ekonomiska börda i avseende å alkoholistvården har Kungl. Maj:t under förevarande punkt vidare föreslagit, att staten skulle övertaga kostnaderna för resor till och från allmänna anstalter, vad beträffar tvångsinternerade, ävensom kostnaderna för överflyttningar av dylika internerade mellan sådana anstalter, då resorna ägde rum med uppsiktsmyndigheternas begivande. De skäl, som till stöd för ifrågakvarande förslag anförts, hava synts utskottet vara av beskaffenhet att motivera bifall till förslaget ifråga. Det av Kungl. Maj:t för ändamålet äskade anslagsbeloppet har utskottet ock ansett sig böra tillstyrka liksom även de ifrågasatta föreskrifterna för anslagets användning.

I sammanhang med de nu berörda förslagen har departementschefen ock till behandling förehäft av socialstyrelsen väckt fråga om statsbidrag till interneringskostnader. På grund av i statsrådsprotokollet angivna omständigheter har departementschefen dock ansett, att styrelsens i sagda hänseende avlåtna förslag om anslag för nästkommande budgetår icke bör bifallas. Kungl. Maj:t har ej heller äskat medel för ändamålet i fråga. Säsom nämnts, har emellertid frågan motionsvis underställts riksdagens prövning.

Vid bedömande av denna fråga har utskottet icke kunnat undgå att finna de skäl, som anförts till stöd för berörda förslag, vara av den bärande art, att utskottet ansett sig böra tillstyrka, att medel i viss utsträckning för ändamålet anvisas å nästkommande budgetårs riksstat. Utskottet har sålunda funnit de av departementschefen anförda omständigheterna för uppskov med frågans avgörande icke kunna tillmätas avgörande betydelse. På sätt ifrågasatts, torde anslaget böra allenast disponeras för interneringskostnader för farliga och kriminella alkoholister samt begränsas till ekonomiskt mindre bärkraftiga kommuner. De närmare föreskrifterna för anslagets användning torde böra meddelas av Kungl. Maj:t. Vad angår storleken av det för ändamålet motionsvis begärda anslagsbeloppet, synes detsamma emellertid kunna begränsas till 4,000 kronor. Anslaget torde böra givas extra förslagsanslags natur.

Vad slutligen angår Kungl. Maj:ts förslag i fråga om användningen av rusdrycksmedelsfonden för bestridande av samtliga kostnader, varom nu är fråga, har utskottet funnit sig böra tillstyrka detsamma. Sagda fond torde sålunda ock böra tagas i anspråk för gäldande av bidragen till interneringskostnader.

På grund av vad sålunda anförts och då utskottet icke haft något att erinra mot vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit riksdagen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och i anledning av herrar Bärge, Oscar Olssons och Olssons i Gävle m. fl. samt Bergmans, Leanders och Johanssons i Huskvarna m. fl. ovanberörda motioner, I: 86 och 190 samt II: 170 och 326,

I) av det utav 1926 års riksdag beviljade anslaget å 150,000 kronor till *främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.* för budgetåret 1928—1929 såsom extra reservationsanslag anvisa ett belopp av 35,000 kronor;

II) till *bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 135,000 kronor;

III) till *statens kostnader för farliga alkoholister m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 5,000 kronor;

IV) till *bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 15,000 kronor;

V) till *resor vid tvångsinternering av alkoholister* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor;

VI) till *interneringskostnader i vissa fall* anvisa ett extra förslagsanslag av 4,000 kronor;

samtliga anslag att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel;

samt

VII) medgiva,

att av nysnämnda anslag till bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader må kunna till erkända alkoholistanstalten Hemmet Gunnarskog för budgetåret 1928—1929 utgå bidrag till driftkostnaderna med ej mindre ett belopp av 1 krona för dag och vårdplats än även ett belopp för vård-dag, som med 1 krona understiger det till övriga erkända alkoholistanstalter utgående statsbidraget.

Statsinspek-
tion av fattig-
vård och
barnavård.

26:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 34) hemställer utskottet,

[34.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *statsinspektion av fattigvård och barnavård* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 49,650 kronor.

Fattigvård
och barnavård
i allmänhet.

27:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35)

dels medgiva, att det ordinarie förslagsanslaget till fattigvård och barnavård i allmänhet må användas till gäldande av ej mindre de kostnader, som jämlikt av Kungl. Maj:t med stöd av 61 § 3 mom. i lagen om fattigvården slutet konvention med Danmark, Finland och Norge uppkomma för fattigvård här i landet åt dansk, finsk eller norsk undersåte eller för hans hem-

[35.]

sändande och som icke ersättas av hemlandet, än även ersättning, som jämlikt dylik konvention från Sverige utgives för i Danmark, Finland eller Norge lämnad fattigvård åt svensk undersåte;

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till fattigvård och barnavård i allmänhet, nu 1,240,000 kronor, med 210,000 kronor till 1,450,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 144—149 i statsrådsprotokollet.

Under avdelningen fattigvård och barnavård voro intill den 1 juli 1927 uppförda bland andra följande riksstatsanslag, nämligen dels ett ordinarie bestämt anslag av 9,564 kronor till »fattigvården i Stockholm och landsorten», dels ock ett ordinarie förslagsanslag av 1,240,000 kronor till »fattigvården i allmänhet».

Från förstnämnda anslag bestredos en del sedan lång tid tillbaka utgående bestämda belopp, avseende vissa fattigvårdsändamål dels i Stockholm (tillhopa 4,641 kronor 25 öre för år), dels ock i vissa landsortskommuner (sammanlagt 4,921 kronor 43 öre för år). (Se närmare statsliggaren för budgetåret 1926—1927 sid 160).

Från anslaget till fattigvården i allmänhet utgingo de på statsverket ankommande kostnaderna enligt lagen om fattigvården den 14 juni 1918 (60 och 61 §§) samt enligt vissa andra bestämmelser rörande fattigvården. Av anslaget bestredos sålunda jämväl de kostnader för underhåll, vård och uppfostran av minderåriga, som enligt fattigvårdslagens allmänna regler, sådana de lydde intill den 1 januari 1926, skulle gäldas av staten. Likaledes utgingo från anslaget de särskilda kostnaderna för statsverket för fattigvård åt lappar.

Efter ikraftträdandet med utgången av år 1926 av lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård gälla beträffande omhändertagande av minderåriga bestämmelserna i sistnämnda lag. Ersättning av statsmedel för kostnader enligt barnavårdslagen utgår sålunda enligt samma regler som gälla beträffande motsvarande gottgörelse för kostnader enligt fattigvårdslagen, men barnavårdskostnaderna äro icke längre att hänföra till fattigvård.

Oaktat denna förändring hava statens kostnader enligt barnavårdslagen ansetts böra bestridas från samma anslag som förut, d. v. s. från anslaget till fattigvården i allmänhet. I anledning härav har anslaget från ingången av budgetåret 1927—1928 erhållit en något ändrad rubrik och benämnas numera »fattigvård och barnavård i allmänhet». I samband med denna ändring ansågs för ernående av större koncentration i huvudtitelns uppställning det hittillsvarande anslaget till fattigvården i Stockholm och landsorten lämpligen böra från och med innevarande budgetår sammanslås med anslaget till fattigvård och barnavård i allmänhet. Från detta anslag skola alltså hädan efter utgå de belopp till nyss avsedda särskilda ändamål, som hittills utgått från anslaget till fattigvården i Stockholm och landsorten. Vidare har från och med detta budgetår gjorts den förändringen, att i samband med antagande av nya grunder för statens bidrag till fattigvård och barnavård för lappar till bestridande av dessa kostnader anvisats ett särskilt anslag å 100,000 kronor. Denna utbrytning från det nu behandlade anslaget gjorde,

att oaktat utgifterna å anslaget under budgetåret 1925—1926 utgjort omkring 1,373,000 kronor, detsamma ansågs för innevarande budgetår kunna bibehållas vid oförändrat belopp, 1,240,000 kronor.

Vad angår belastningen å anslaget till fattigvården i allmänhet under budgetåret 1926—1927, utvisar riksräkenskapsverkets budgetredovisning, att utgifterna för anslaget under budgetåret uppgingo till 1,517,352 kronor. Belastningen har alltså från nästföregående budgetperiod ökat med över 144,000 kronor. Då orsakerna härtill icke kunna antagas vara av övergående beskaffenhet, har departementschefen ansett nödvändigt att för budgetåret 1928—1929 vidtaga en avsevärd höjning av anslagets belopp. Om medelsbehovet för fattigvård och barnavård för lappar även för nästa budgetår beräknas till 100,000 kronor, skulle med ledning av belastningssiffran nu förevarande anslag behöva höjas till (1,517,000 — 100,000) 1,417,000 kronor eller avrundat 1,420,000 kronor.

Emellertid har jämväl av annan orsak viss höjning av anslaget ansetts böra äga rum. Fråga har nämligen uppkommit om nya bestämmelser i fattigvårdshänseende i stället för de genom 1914 års fattigvårdskonvention med Danmark och Norge fastslagna. Nämda konvention föreskriver formellt en fullständig likställighet mellan de olika länderna, men i praktiken har sådan likställighet icke kommit till stånd. Särskilt för Norges del hava konventionens bestämmelser visat sig oförmånliga, i det att detta lands utgifter för fattigvård, i främsta rummet åt svenska undersåtar, år för år stigit till allt högre belopp, medan möjligheterna att från de understöddas hemland erhålla ersättning för fattigvården inskränkt sig till förhållandevis låga summor.

Förslag till ny fattigvårdskonvention har nu utarbetats, och utskottet torde härvid få hänvisa till den avskrift av förslaget, vilken såsom bilaga fogats vid statsrådsprotokollet i ärendet.

Såsom framgår av en jämförelse mellan detta förslag och gällande fattigvårdskonvention, äro de av de föreslagna ändringarna, som äro av större ekonomisk betydelse, i huvudsak följande:

1) Rätt till ersättning från hemlandet har införts även för s. k. tillfällig fattigvård, dock endast i den mån kostnaden för sådan fattigvård åt viss person eller familj under loppet av ett år, räknat från det fattigvården började utgå, överstigit 100 kronor eller motsvarande värde.

2) Den tid, undersåte i ett av länderna under vissa betingelser skall hava varit bosatt i något av de andra länderna för att ersättningskyldighet för s. k. stadigvarande fattigvård, varav han därefter blir i behov, skall i sin helhet ävila vistelselandet, har utsträckts från 10 till 20 år. Beträffande rätten till ersättning för tillfällig fattigvård liksom för rätten att hemsända den nödställda skall alltså den nuvarande förutsättningen av mindre än tio års vistelse i vederbörande land fortfarande gälla.

3) Den andel av ersättningsbar fattigvård, för vilken hemlandet skall svara, har utökats från $\frac{3}{4}$ till $\frac{4}{5}$. Detta gäller både stadigvarande och tillfällig fattigvård.

4) Skyldigheten att ersätta stadigvarande fattigvård skall inträda redan

30 dagar efter det fattigvården började utgå och icke, såsom nu, först 40 dagar efter det framställning om dylik ersättning mottagits av vederbörande myndighet i hemlandet.

5) Ersättning skall utgå även i de fall, då hemsändning skall äga rum, nämligen intill dess hemsändningen verkställts.

Beträffande övriga bestämmelser i konventionsförslaget må erinras om att däri uttryckligen fastslagits, att vad i konventionen stadgats om ersättning för fattigvård skall gälla jämväl i fråga om ersättning för vissa kostnader enligt den svenska lagen om samhällets barnavård.

Departementschefen har framhållit, att, då förslaget icke innebär någon principiell utvidgning av bidragsskyldigheten från svensk sida, det icke i och för sig syntes vara erforderligt att inhämta särskilt medgivande från riksdagen till att utgifterna i anledning av konventionen få bestridas från nu ifrågavarande anslag. Med hänsyn till den avsevärda kostnadsökning, som skulle följa av konventionens biträdande, har det emellertid syntts departementschefen lämpligt att inhämta dylikt medgivande. Kostnadsökningen för nästa budgetår beräknas emellertid icke bliva betydande och har, av i statsrådsprotokollet närmare angivna skäl, uppskattats till omkring 30,000 kronor.

Sammanlagda anslagsbehovet för nästa budgetår skulle alltså bliva (1,420,000 + 30,000) 1,450,000 kronor.

Vid prövning av det föreliggande ärendet har utskottet funnit sig böra särskilt uppmärksamma de delar av den föreslagna konventionen, som kunna komma att ålägga Sverige nya eller vidgade ekonomiska förpliktelser. Därvid har det syntts utskottet utgöra en brist, att begreppet fattigvård icke med önskvärd noggrannhet fixerats, i det att efter vad utskottet inhämtat »fattigvård» inom övriga nordiska länder har en delvis annan innebörd än i Sverige. Fråga är också, huruvida vid utarbetandet av det föreliggande förslaget erforderlig hänsyn tagits till 1927 års invandringslag. Då utskottet, trots berörda betänkligheter, ändock icke anser sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts framställning, sker detta emellertid under förutsättning, att ifrågavarande sidor av det föreliggande ärendet av Kungl. Maj:t göras till föremål för förnyat ingående övervägande, innan konventionen slutligt biträdes.

Utskottets
yttrande.

Därest Kungl. Maj:t efter övervägande av samtliga på frågan inverkan omständigheter skulle finna, att konventionen bör för Sveriges del ratificeras, har utskottet intet att erinra mot att Sveriges kostnader i anledning av konventionen bestridas från förevarande anslag.

Då storleken av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till fattigvård och barnavård i allmänhet icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att det ordinarie förslagsanslaget till fattigvård och barnavård i allmänhet må användas till gäldande av ej mindre de kostnader, som jämlikt av Kungl. Maj:t med

stöd av 61 § 3 mom. i lagen om fattigvården sluten konvention med Danmark, Finland och Norge uppkomma för fattigvård här i landet åt dansk, finsk eller norsk undersåte eller för hans hemsändande och som icke ersättas av hemlandet, än även ersättning, som jämlikt dylik konvention från Sverige utgives för i Danmark, Finland eller Norge lämnad fattigvård åt svensk undersåte; samt

b) höja det ordinarie förslagsanslaget till *fattigvård och barnavård i allmänhet*, nu 1,240,000 kronor, med 210,000 kronor till 1,450,000 kronor.

*Fattigvård
och barnavård
för lappar.*
[36.]

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36)

dels medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till kommun för anordnande av ålderdomshem för lappar;

dels ock i riksstaten upptaga det ordinarie förslagsanslaget till fattigvård och barnavård för lappar med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 149—151 i åberopade statsrådsprotokollet.

Från och med budgetåret 1927—1928 har förutom anslag till fattigvård- och barnavård i allmänhet, upptagits ett särskilt anslag å 100,000 kronor för fattigvård och barnavård för lappar. Denna förändring har framför allt för- anletts därav, att i anledning av förslag av Kungl. Maj:t nya bestämmelser av riksdagen antagits rörande grunderna för de statliga bidragen till lappfattigvården. Dessa bestämmelser hava utgjort underlag för en i ämnet utfärdad kungörelse av den 27 juni 1927 (nr 277).

Utskottets
yttrande.

Då utskottet icke funnit något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt,

Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till kommun för anordnande av ålderdomshem för lappar;

b) i riksstaten upptaga det ordinarie förslagsanslaget till *fattigvård och barnavård för lappar* med oförändrat belopp, 100,000 kronor.

29:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 151—156) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 16,500 kronor.

*Svenska
fattigvårds-
och barna-
vårdsförbun-
det.*

[37.]

30:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 38) att till bidrag till uppförande eller inrättande av arbetshem för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

*Bidrag till
uppförande
eller inrättan-
de av arbets-
hem.*

[38.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 156 och 157 i åberopade statsrådsprotokollet.

För beredande av statsbidrag till uppförande eller inrättande av i lagen om fattigvården avsedda arbetshem hava extra förslagsanslag beviljats från och med år 1922. För vardera av budgetperioderna 1926—1927 och 1927—1928 utgör det anvisade beloppet 20,000 kronor.

Genom kungörelse den 7 juli 1921 (nr 371) hava närmare bestämmelser meddelats angående statsbidragets utgående.

Enligt Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag, som innebär en minskning av anslaget med 5,000 kronor i jämförelse med det för innevarande budgetår beviljade, skall statsbidraget under det kommande budgetåret utgå efter oförändrade grunder.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må till *bidrag till uppförande eller inrättande av arbetshem* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,000 kronor.

31:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 39) att till bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

*Bidrag till
driftkostna-
derna vid
arbetshem.*

[39.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 156 och 157 i statsrådsprotokollet.

Statsbidrag till driftkostnaderna vid arbetshem av det slag, varom här är fråga, hava utgått från särskilt anvisade extra förslagsanslag alltsedan år 1921. I riksstaten för nu löpande budgetår är anslaget för nämnda ändamål — i likhet med vad fallet var för budgetåret 1926—1927 — upptaget till 75,000 kronor.

Villkoren för erhållande av statsbidrag till driftkostnaderna vid arbetshem äro angivna i kungörelse den 9 juli 1920 (nr 607).

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär en höjning av anslaget med 25,000 kronor. Vid bestämmandet av anslagsbeloppet har räknats med de bidrag, som faktiskt utgått till de särskilda arbetshemmen samt medelbeläggningsen å hemmen, varjämte hänsyn tagits dels till att för budgetperioden tre nya arbetshem med tillsammans omkring 70 platser kunna beräknas tillkomma, dels ock till att ökad beläggning å redan befintliga hem kan väntas till följd av träffade avtal med vissa landsting om disposition av platser å något eller några av dessa hem.

Nu gällande föreskrifter för anslagets användning äro avsedda att allt fortfarande gälla.

Utskottets
yttrande.

Då utskottet ej funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

Skydds-
uppfostran.

[40.]

32:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 40) att nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran, nu 466,000 kronor, med 86,000 kronor till 380,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 157—159 i återopade statsrådsprotokollet.

1925 års riksdag uppförde under rubriken skyddsuppfostran från och med budgetåret 1925—1926 ett ordinarie förslagsanslag å 180,000 kronor. För budgetåret 1926—1927 höjdes anslaget till 466,000 kronor. Sistberörda belopp beräknades motsvara *dels* helårskostnaden, 360,000 kronor, för de utgifter, som enligt de av 1925 års riksdag godkända grunderna skulle för olika ändamål bestridas från anslaget, *dels* en till 40,000 kronor uppskattad årlig utgiftsökning, som beräknades uppkomma enligt av 1926 års riksdag utan erinran lämnade förslag till avtal med vissa enskilda sammanslutningar angående anordnande av ytterligare två särskilda skyddshem jämlikt barnavårdslagens 43 § 2 och 3 mom., *dels ock* kostnaderna för av samma års riksdag medgivna avlönings- och hyresbidrag med tillhoppa i avrundat tal 66,000 kronor för understödande av verksamheten vid den föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina tillhöriga åkerbrukskolonien Hall.

För budgetåret 1927—1928 är anslaget till skyddsuppfostran upptaget med oförändrat belopp, 466,000 kronor.

Belastningen å anslaget har under budgetåret 1926—1927 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning uppgått till endast 320,865 kronor. Den avsevärda behållning, som sålunda uppstått å anslaget, förklaras till viss del därav, att intet av de särskilda skyddshem, beträffande vilka medgivande lämnats av 1926 års riksdag, hunnit färdigställas under budgetåret i fråga, till följd varav det för dessa skyddshem beräknade kostnadsbeloppet av 40,000 kronor icke till någon del utgått under nämnda budgetår. I övrigt torde orsaken till underbelastningen vara, att den med den nya lagstiftningen avsedda verksamheten ännu icke hunnit utvecklas i beräknad omfattning.

Vad angår anslagsbehovet till förevarande ändamål för nästkommande budgetår, har till utgångspunkt för beräkningen tagits nyssnämnda belastningssiffra för budgetåret 1926—1927, i avrundat tal 321,000 kronor. Härtill har till en början lagts omförmälda belopp å 40,000 kronor, avseende beräknade årskostnader enligt de avtal, som år 1926 träffats angående skyddshem enligt 43 § 2 och 3 mom. barnavårdslagen. Härvid har alltså erhållits en summa av 361,000 kronor. I vad mån en fortsatt utveckling av barnavårdsverksamheten kan komma att föranleda ytterligare anspråk på anslaget, har ansetts svårt att nu med någon säkerhet bedöma. Försiktigheten har emellertid syntts bjuda att för nästkommande budgetår beräkna någon stegring i anslagsbelastningen av denna anledning. Anslagsbeloppet har, såsom nämnts, begränsats till 380,000 kronor, vilket innebär en nedsättning av nuvarande anslagsbelopp med 86,000 kronor.

Utskottet, som ej funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *skyddsuppfostran*, nu 466,000 kronor, med 86,000 till 380,000 kronor.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

33:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag i fråga om ordinarie förslagsanslaget till medicinalstyrelsen och extra anslaget till medicinalstyrelsens verksamhet (punkterna 41 och 42) samt en av herr *A. Forssell* inom andra kammaren väckt motion, nr 254, kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Medicinal-
styrelsen.
Medicinal-
styrelsens
verksamhet.
[41 o. 42.]

anmäla.

34:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 43) att *dels* godkänna det i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade förslaget till stat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929;

Statens bakte-
riologiska
laboratorium.
[43.]

dels ock nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till statens bakteriologiska laboratorium, nu 172,800 kronor, med 20,000 kronor till 152,800 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid 161—164 i statsrådsprotokollet.

I samband med genomförande från och med den 1 juli 1926 av definitiv löneroglering för befattningshavare vid statens bakteriologiska laboratorium fastställdes för laboratoriet följande stat, att gälla från och med ingången av budgetåret 1926—1927:

Stat.

A. Avlöningsstat.		Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	40,600	
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	1,200	
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	66,000	
B. Omkostnadsstat.		
Övriga kostnader för driften	65,000	
		Summa kronor 172,800

Från och med nämnda tidpunkt är också i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag under rubriken statens bakteriologiska laboratorium med samma belopp, vartill statens slutsumma uppgår, eller 172,800 kronor.

Genom särskilda brev har Kungl. Maj:t — på sätt vid behandlingen av förslaget angående den nu gällande staten förutsattes (se 1926 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, sid. 137) — för varje budgetperiod fastställt en detaljerad omkostnadsstat i avseende å användningen av den i staten upptagna bestämda posten till övriga kostnader för driften.

De för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 av Kungl. Maj:t fastställda detaljerade omkostnadsstaterna samt storleken av de verkliga utgifts- och inkomstbeloppen under de särskilda posterna inom den detaljerade omkostnadsstaten för förstnämnda budgetår — i vilket sistnämnda hänseende upplysningar inhämtats från medicinalstyrelsen — framgå av följande sammanställning:

	Stat för	Beloppen för		Stat för
	budgetåret	utgifter resp.		budgetåret
	1926—1927	inkomster för		1927—1928
		budgetåret		
	kronor.	1926—1927		kronor.
		kronor.		
<i>Utgifter:</i>				
Lokalhyra, förslagsvis	27,960	27,224	66	30,000
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m., förslagsvis	11,000	10,180	27	11,000
Beredning av vaccin, tillverkning av serum, inköp av djur, anskaffande av apparater och reagens m. m., förslagsvis	113,040	120,245	52	115,000
Renskrivning och övriga expenser, förslagsvis	3,000	3,073	40	3,000
Summa kronor	155,000	160,723	85	159,000
<i>Inkomster:</i>				
Beredning av vaccin, tillverkning av serum m. m., förslagsvis	90,000	¹⁾ 120,009	37	100,000
Tillskott av statsverket, högst	65,000	40,714	48	59,000
Summa kronor	155,000	160,723	85	159,000

¹⁾ Härei är även inräknat ett belopp av 600 kronor, utgörande hyra för viss av laboratoriet uthyrd lokal inom en av laboratoriet förhyrd stallbyggnad.

Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget i avseende å anslag till bakteriologiska laboratoriet innebär icke någon ändring av nu gällande avlö-

ningsstat, men skulle omkostnadsstaten minskas med 20,000 kronor eller från 65,000 kronor till 45,000 kronor.

Den å sistnämnda stat upptagna posten »Övriga kostnader för driften» är för närvarande upptagen med bestämt belopp. På grund av den ganska stora grad av ovisshet, som av naturliga skäl i varje fall måste vidlåda beräkningar av posterna beträffande utgifter och inkomster i fråga om vaccinberedning och serumtillverkning m. m., har den av departementschefen nu förordade nedskärningen av ifrågavarande anslagspost ansetts böra förutsetta, att posten hädanefter erhåller karaktär av förslagsanslag. Någon invändning med hänsyn till kontrollen över vederbörande medels användning har icke syntts kunna resas mot vidtagande av en dylik anordning. Det kunde nämligen få betraktas såsom självfallet, att Kungl. Maj:t fortfarande såsom hittills vid fastställande av den detaljerade omkostnadsstaten komme att maximera ifrågavarande post.

Vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit riksdagen, har utskottet funnit sig böra biträda. Vad särskilt angår Kungl. Maj:ts förslag om förändrad karaktär av posten »Övriga kostnader för driften» har utskottet, med hänsyn till vad departementschefen därom anfört, ansett sig icke böra motsätta sig förslaget i fråga.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) godkänna det i statsrådsprotokollet över socialärendenden 4 januari 1928 förordade förslaget till stat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929; samt

b) nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *statens bakteriologiska laboratorium*, nu 172,800 kronor, med 20,000 kronor till 152,800 kronor.

35:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 44) hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *statens farmaceutiska laboratorium* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 24,500 kronor.

Statens farmaceutiska laboratorium.

[44.]

36:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45)

dels bestämma antalet provinsialläkare från och med den 1 juli 1928 till 286 och från och med den 1 januari 1929 till 291;

dels godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade förslaget till stat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929;

Förste provinsialläkare och provinsialläkare.

[45.]

dels ock höja det ordinarie förslagsanslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare, nu 2,660,000 kronor, med 201,000 kronor till 2,861,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 165—171 i åberopade statsrådsprotokollet.

Genom beslut vid 1926 års riksdag genomfördes definitiv löneroglering för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

I samband med lönerogleringen uppfördes i riksstaten under rubriken förste provinsialläkare och provinsialläkare ett ordinarie förslagsanslag av 2,600,000 kronor, motsvarande slutsumman i den av riksdagen godkända nya staten för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

Vid lönerogleringen bestämdes antalet förste provinsialläkare till 24 och antalet provinsialläkare till 271.

I enlighet med riksdagens beslut har Kungl. Maj:t den 21 maj 1926 utfärdat avlöningsreglemente för förste provinsialläkare och provinsialläkare (sv. förf.-saml. nr 177). Genom brev den 29 juni 1926 har Kungl. Maj:t vidare fastställt fördelning av provinsialläkartjänsterna i riket å de i nyssnämnda avlöningsreglemente uti löneplanen under avdelning B upptagna lönegrupperna för provinsialläkare, vilken fördelning länder till efterrättelse från och med ingången av budgetåret 1926—1927.

1927 års riksdag har, efter förslag av Kungl. Maj:t, *dels* bestämt, att antalet provinsialläkare skall från och med den 1 juli 1927 vara 276 och från och med den 1 januari 1928 281, *dels ock* godkänt följande stat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med budgetåret 1927—1928:

Stat.	Kronor.
Avlöningar till förste provinsialläkare och provinsialläkare, förslagsanslag	2,595,600
Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	11,600
Expeditionslokal, skrivbiträde och övriga expenser för förste provinsialläkare	52,800
Summa kronor	2,660,000

I samband härmed har det ordinarie förslagsanslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare höjts med 60,000 kronor och är sålunda i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppfört med 2,660,000 kronor.

Det nu framlagda förslaget utgör ett led i fullföljandet av den av 1916 års provinsialläkardistriktkommitté framlagda planen för inrättande av nya provinsialläkartjänster och innebär, att för nästkommande budgetår medel beräknas för ytterligare 10 nya provinsialläkarbefattningar utöver de nuvarande. Härigenom skulle de sedan 1921 beslutade nya provinsialläkardistrikten komma att uppgå till 70. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle 5 av de nu föreslagna tjänsterna tillkomma från och med den 1 juli 1928 och de

återstående 5 befattningarna från och med den 1 januari 1929, i följd varav antalet provinsialläkare från och med den 1 juli 1928 skulle bliva 286 och från och med den 1 januari 1929 291.

Kostnadsökningen för detta förslags genomförande beräknas till i avrundat tal 60,000 kronor.

Till sistnämnda belopp, 60,000 kronor, bör emellertid läggas ett belopp av 21,000 kronor motsvarande, i avrundat tal, kostnadsökningen för de nya provinsialläkartjänster, vilka enligt beslut av 1927 års riksdag inrättats först från och med den 1 januari 1928 och för vilka i riksstaten för budgetåret 1927—1928 alltså endast beräknats halvårskostnad.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t vidare framlagt förslag om ändring i uppställningen m. m. av staten för förste provinsialläkare och provinsialläkare. Detta förslag innebär, att uti staten i fråga skulle uppföras en ny anslagspost under beteckning »vikariatsersättningar, förslagsanslag» med ett belopp av 200,000 kronor. Samtidigt skall emellertid förslagsanslaget till allmän hälso- och sjukvård, vilket anslag till största delen bestritt kostnaderna för vikarier beträffande bemälda befattningshavare, minskas med ett för sistnämnda ändamål använt nettobelopp av i runt tal 120,000 kronor och anslagsposten till avlöningar åt förste provinsialläkare och provinsialläkare nedsättas med 80,000 kronor, vilket belopp ungefärligen beräknats motsvara vad som enligt nu gällande bestämmelser, till följd av vakanser å förste provinsialläkar- och provinsialläkartjänster, omföres från berörda anslagspost till hälso- och sjukvårdsanslaget. Någon ändring i totalbeloppet av de medel, som erfordras för vikariatsersättningarnas bestridande, skulle alltså enligt förslaget icke ifrågakomma.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall sålunda i staten för förste provinsialläkare och provinsialläkare från och med nästa budgetår upptagas en anslagspost till vikariatsersättningar med karaktär av förslagsanslag till belopp av 200,000 kronor samt anslagsposten avlöningar till förste provinsialläkare och provinsialläkare i samma stat uppföras med (2,595,600 + 81,000 — 80,000) 2,596,600 kronor.

Denna stat skulle alltså, då någon ändring icke ifrågasatts i anslagsposterna för arvoden till biträdande förste provinsialläkare samt för expeditiionslokal m. m. för förste provinsialläkare, vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag från och med budgetåret 1928—1929 erhålla följande utseende:

Stat.	Kronor.
Avlöningar till förste provinsialläkare och provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	2,596,600
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	200,000
Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	11,600
Expeditionslokal, skrivbiträde och övriga expenser för förste provinsialläkare	52,800
Summa kronor	2,861,000

Till nämnda belopp har även det ordinarie förslagsanslaget till förste provinsialläkare och provinsialläkare föreslagits till upptagande i riksstatsförslaget för nästa budgetår.

Utskottets
yttrande.

I likhet med departementschefen anser utskottet några omständigheter icke föreligga, som böra föranleda uppskov med den uppgjorda planen angående tillsättandet av nya provinsialläkartjänster. Utskottet får alltså tillstyrka, att medel anvisas för nästkommande budgetår för ytterligare tio sådana tjänster utöver de nuvarande. Att fem av tjänsterna inrättas från och med den 1 juli 1928 samt de återstående fem från och med den 1 januari 1929, finner sig utskottet ock böra förorda.

Då utskottet ävenledes ansett det vara ur löneteknisk synpunkt lämpligt, att medel för vikariatsersättningsars bestridande anvisas, i enlighet med vad departementschefen föreslagit, å nu ifrågavarande stat, samt utskottet icke haft något att erinra mot de gjorda kostnadsberäkningarna, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må

a) bestämma antalet provinsialläkare från och med den 1 juli 1928 till 286 och från och med den 1 januari 1929 till 291;

b) godkänna det av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade förslaget till stat för förste provinsialläkare och provinsialläkare, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929; samt

c) höja det ordinarie förslagsanslaget till *förste provinsialläkare och provinsialläkare*, nu 2,660,000 kronor, med 201,000 kronor till 2,861,000 kronor.

Flyttnings-
bidrag åt
vissa provin-
sialläkare.

37:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 46) att till flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

[46.] Utredningen återfinnes å sid. 171 och 172 i återopade statsrådsprotokollet.

Under ett antal år hava å riksstaten anvisats medel för beredande av flyttningsbidrag enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder åt vissa provinsialläkare i mera avlägset belägna distrikt.

I samband med den vid 1926 års riksdag beslutade löneregleringen för provinsialläkarkåren godkändes för denna kårs vidkommande samma grunder i fråga om ersättning för flyttningskostnad i vissa fall, som gälla för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk. Berörda grunder äro innefattade i 24 § i avlöningsreglementet för förste provinsialläkare och provinsialläkare den 21 maj 1926 (nr 177). Då emellertid en vidsträcktare förmån av flyttningsbidrag än den i avlöningsreglementet avsedda åtminstone tills vidare kunde befinnas erforderlig för besättandet av vissa provinsialläkarbefattningar, förutsattes vid löneregleringen, att frågan om en dylik vid-

sträcktare förmån skulle i samband med anvisandet av för ändamålet erforderliga medel år efter år kunna göras till föremål för prövning. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (proposition nr 74) anvisade 1926 års riksdag (skrivelse nr 191) för dylika särskilda flyttningsbidrag ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor. Jämväl för budgetåret 1927—1928 är anslag till ändamålet uppfört i riksstaten till sistnämnda belopp.

Genom brev den 21 maj 1926 och senare har Kungl. Maj:t bestämt de provinsialläkartjänster, vilkas blivande innehavare skola äga åtnjuta flyttningsbidrag av sist angivet slag, samt fastställt grunder i fråga om dylika bidrag.

Med hänsyn till den ringa belastningen av anslaget för budgetåret 1926—1927 har anslaget för nästkommande budgetår ansetts kunna nedsättas med 1,000 kronor.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må till *flyttningsbidrag åt vissa provinsialläkare* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

38:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 172) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *tillfälliga lönetillägg åt vissa provinsialläkare* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 4,200 kronor.

Tillfälliga lönetillägg åt vissa provinsialläkare.

[47.]

39:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 160,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 173 och 174 i statsrådsprotokollet.

Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.

[48.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition nr 262 till 1921 års riksdag gjorda framställning anvisade nämnda års riksdag (skrivelse nr 313) till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare på landsbygden på extra stat för år 1922 ett reservationsanslag av 150,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av vederbörande departementschef i statsrådsprotokollet över socialärenden den 14 mars 1921 angivna grunder.

Bestämmelser i ämnet utfärdades sedermera genom kungörelse den 2 december 1921 (nr 687). Enligt dessa bestämmelser kunde — med visst undantag beträffande Tärna distrikt, varom nu ej är fråga — statsbidrag utgå med högst en tredjedel av beräknade byggnadskostnader eller uppskattad inköpssumma för anskaffande av läkarbostad, dock högst med 30,000 kronor för varje bostad.

Genom kungörelse den 11 april 1924 (nr 154) ändrades dessa bestämmelser så, att statsbidragets maximibelopp bestämdes till 20,000 kronor för

varje bostad. Vidare har genom kungörelse den 6 maj 1927 (nr 152) vidtagits en ytterligare nedsättning av statsbidragets maximibelopp, nämligen till 18,000 kronor för varje bostad. I samband härmed har viss detaljändring, avseende kostnaden för avsyning av läkarbostad, ägt rum i 1921 års kungörelse.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen, utöver förenämnda anslag å 150,000 kronor för år 1922, för därefter följande budgetperioder anvisat tillhoppa 535,000 kronor, därav 200,000 kronor för vardera av budgetåren 1926—1927 och 1927—1928. Hela det av riksdagen för bidrag till läkarbostäder anvisade anslagsbeloppet utgör alltså 685,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet framgår, att den 15 december 1927 å anslaget återstod ett odisponerat belopp av 37,787 kronor 59 öre samt att summan av tillstyrkta eller begärda men ännu ej beviljade statsbidrag utgjorde 64,199 kronor 55 öre.

Med hänsyn, bland annat, till den år 1927 företagna sänkningen av statsbidragets maximibelopp har anslaget för nästkommande budgetperiod ansetts kunna begränsas till 160,000 kronor, vilket belopp beräknats motsvara bidrag för tio bostäder.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran, och utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må till *bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 160,000 kronor.

Avlöning åt
civila läkar-
stipendiater.

40:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 49) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 174 och 175) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[49.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) besluta att beträffande det ordinarie reservationsanslaget till *avlöning åt civila läkarstipendiater* i riksstaten för budgetåret 1928—1929 icke upptaga något belopp; samt

b) medgiva, att av uppkomna reservationer å nämnda anslag må för bestridande av kostnaderna för avlöningsförhöjning åt fyra civila läkarstipendiater under samma budgetår användas ett belopp av 6,000 kronor.

Dyrtidstillägg
åt vissa extra
provinsial-
läkare.

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 50) får utskottet hemställa,

[50.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

42:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att
dels bestämma antalet ordinarie befattningar vid hospital och asyler på
följande sätt:

Hospital
och asyler.
[51.]

I. Läkarpersonal.

Befattning.	Lönegrad.
12 överläkare av 1:a klass	B 29
24 hospitalsläkare av 1:a klass	B 28
4 överläkare av 2:a klass	B 28
30 hospitalsläkare av 2:a klass	B 26
1 läkare vid Visby hospital	B 26

II. Kontorspersonal.

3 sysslomän av 1:a klass	B 24
8 sysslomän av 2:a klass	B 22
5 sysslomän av 3:e klass	B 21
14 bokhållare	B 15
16 kassörer	B 11
9 kameralbiträden	B 8
13 kanslibiträden	B 7

III. Sjukvårdspersonal.

18 uppsyningsmän av 1:a klass	B 14
21 förestånderskor av 1:a klass	B 12
17 uppsyningsmän av 2:a klass	B 10
139 överskötare	B 8
29 förestånderskor av 2:a klass	B 7
749 skötare	B 6
236 översköterskor	B 6
869 sköterskor	B 3

IV. Ekonomipersonal.

10 maskinmästare av 1:a klass	B 14
5 maskinmästare av 2:a klass	B 12
10 befallningsmän	B 10
28 hantverksföreståndare av 1:a klass	B 10
15 maskinister av 1:a klass	B 10
15 trädgårdsmästare	B 10
92 hantverksföreståndare av 2:a klass	B 8
19 maskinister av 2:a klass	B 8
12 köksförestånderskor av 1:a klass	B 7
9 magasinsföreståndare	B 7
14 arbetsförestånderskor	B 6
12 bageriförestånderskor	B 6
10 chaufförer	B 6
14 eldare av 1:a klass	B 6

Befattning.	Lönegrad.
3 förmån i trädgård och jordbruk	B 6
83 hantverkare	B 6
4 köksförestånderskor av 2:a klass	B 6
17 post- och stadsbud	B 6
15 tvättförestånderskor av 1:a klass	B 6
75 eldare av 2:a klass	B 5
27 föreståndare i stall, ladugård och svinstall	B 5
1 tvättförestånderska av 2:a klass	B 3

dels godkänna följande stat för hospital och asyler, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929:

Stat.

A. Avlöningsstat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	7,540,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	700,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	2,300,000

B. Omkostnadsstat.	
Övriga kostnader för hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>	9,040,000
<u>Summa kronor</u>	<u>19,580,000</u>

dels nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till hospital och asyler, nu 9,800,000 kronor, med 700,000 kronor till 9,100,000 kronor;

dels ock medgiva, att till Fredrika Bremerförbundets Lundakrets må, under i statsrådsprotokollet angivna villkor, för budgetåret 1928—1929 av ifrågavarande anslag utgå ett belopp av 6,000 kronor såsom bidrag till utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka.

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 176—190 i statsrådsprotokollet.

Staten för hospital och asyler är från och med budgetåret 1927—1928 av följande utseende:

Stat.

A. Avlöningsstat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>	7,200,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	700,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	2,235,000

B. Omkostnadsstat.	
Övriga kostnader för hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>	9,290,000
<u>Summa kronor</u>	<u>19,425,000</u>

Det ordinarie förslagsanslaget till hospital och asyler är i riksstaten för budgetåret 1927—1928 uppfört med 9,800,000 kronor. Såsom synes överens-

stämmer — i motsats till vad tidigare varit fallet — anslagets belopp icke med statens slutsumma. Anledningen härtill är, att för detta budgetår den ändring vidtagits i avseende å uppställningen av staten, att under rubriken övriga kostnader för hospitals underhåll upptagits bruttoutgifterna för underhållet, i stället för som dittills nettoutgifterna. Med denna uppställning av staten hava alltså hospitalens inkomster så att säga ställts utanför *staten*. Hänsyn har emellertid tagits till dessa inkomster såsom en förminskande faktor vid beräkningen av storleken av det *anslag* till avlönings- och omkostnadsstater till hospital och asyler, som beträffande budgetåret 1927—1928 prövats erforderligt. Den gjorda ändringen i avseende å statens uppställning har ansetts lämplig med hänsyn därtill, att för innevarande budgetår inkomsterna vid hospitalen beräknats komma att överstiga utgifterna för omkostnadsstaten.

Vad först avlöningsstaten beträffar, innebär Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag vissa ändringar i antalet ordinarie befattningar vid hospitalen. Ändringarna, som uteslutande avse ekonomipersonalen, gälla Hälsingborgs, Strängnäs och Piteå hospital. Vid Hälsingborgshospitalet har sålunda ifrågasatts utbyte av en hantverksföreståndartjänst av 2:a klass mot en hantverkarbefattning, förändring av en hantverksföreståndartjänst av 2:a klass till en maskinistbefattning av 2:a klass och anställandet av ytterligare en magasinsföreståndare. En befattning såsom föreståndare i stall vore däremot icke behöfelig för hospitalets räkning. I fråga om Strängnäs hospital har föreslagits inrättande av en ordinarie befattning såsom föreståndare i svinstall, och beträffande Piteå hospital har ifrågasatts utbyte av en hantverksföreståndartjänst av 2:a klass mot en hantverkarbefattning.

Från och med den 1 juli 1928 skulle således antalet hantverksföreståndarbefattningar av 2:a klass minskas med tillhoppa 3 och alltså i staten upptagas till 92 i stället för 95, antalet hantverkartjänster ökas med 2 och följaktligen upptagas till 83 i stället för 81 samt vardera av grupperna maskinister av 2:a klass och magasinsföreståndare till antalet ökas med 1 och således upptagas till 19 och 9 i stället för 18 och 8. I övrigt skulle det av 1927 års riksdag bestämda och i nyss återgivna personalstat upptagna antalet befattningshavare i olika ställning bibehållas.

Vad angår beräkningen av hospitalsstatens särskilda anslagsposter, är den föreslagna höjningen av anslagsposten för avlöningar till ordinarie befattningshavare i främsta rummet föranledd av att vid början av budgetåret 1928—1929 samtliga de för Hälsingborgs hospital nyinrättade ordinarie befattningarna beräknats vara tagna i anspråk.

Anslagsposten för vikariatsersättningar har upptagits med oförändrat belopp.

Vidkommande anslagsposten för avlöningen till icke-ordinarie befattningshavare m. m. har denna post föreslagits att ökas med 65,000 kronor. Ökningen i fråga har sin grund i att samtliga för Hälsingborgs hospital avsedda icke-ordinarie befattningar samt de i anledning av tillkomsten av en

ny paviljong för oroliga sjuka vid Östersunds hospital beviljade befattningarna beräknats bliva tillsatta under budgetåret 1928—1929.

I avseende å omkostnadsstaten innebär det föreliggande förslaget, att anslagsposten för övriga kostnader för hospitals underhåll, som i innevarande budgetårs riksstat är upptagen till 9,290,000 kronor, skulle för nästkommande budgetår begränsas till 9,040,000 kronor.

Summan av de i staten för hospital och asyler till upptagande föreslagna anslagsposterna utgör, såsom av det förestående framgår, 19,580,000 kronor. Vid beräkning av anslaget för nästa budgetår har från denna summa dragits ett belopp å 10,480,000 kronor, vartill enligt departementschefens uppskattning inkomsterna vid hospitalen för sistnämnda tid ansetts kunna upptagas. Härvid har erhållits ett belopp av 9,100,000 kronor, till vilket belopp anslaget till hospital och asyler beräknats i riksstaten för nästkommande budgetår.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t, såsom nämnts, slutligen föreslagit riksdagen medgiva, att till Fredrika Bremerförbundets Lundakrets må, under vissa av departementschefen angivna villkor, för budgetåret 1928—1929 av förslagsanslaget till hospital och asyler utgå ett belopp av 6,000 kronor såsom bidrag till utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka. Villkoren äro, att verksamheten skall stå under överinseende av en av medicinalstyrelsen utsedd person, att den ifrågavarande kuratorn skall vara skyldig att — inom den avsedda verksamhetens ram — biträda ledningen vid vederbörande hospital, då så påfordras, samt att till medicinalstyrelsen skall så snart som möjligt efter budgetårets utgång avlämnas berättelse rörande verksamheten.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förslag i avseende å vissa ändringar i antalet ordinarie befattningshavare vid hospitalen har utskottet funnit sig böra tillstyrka, och utskottet har ej heller funnit anledning till erinran vare sig mot de framlagda förslagen till avlönings- och omkostnadsstater eller mot beräkningen av anslaget till hospital och asyler.

Vad angår den väckta frågan om bidrags anvisande till Fredrika Bremerförbundets Lundakrets för utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka, har utskottet, som tillfullo uppskattar värdet av den verksamhet, berörda förening utövar, likväl ansett att bidraget lämpligen bör begränsas till 3,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- I) att riksdagen må
  - a) bestämma antalet ordinarie befattningar vid hospital och asyler på följande sätt:

I. Läkarpersonal.

Befattning	Lönegrad
12 överläkare av 1:a klass	B 29
24 hospitalsläkare av 1:a klass	B 28
4 överläkare av 2:a klass	B 28
30 hospitalsläkare av 2:a klass	B 26
1 läkare vid Visby hospital	B 26

II. Kontorspersonal.

3 sysslomän av 1:a klass	B 24
8 sysslomän av 2:a klass	B 22
5 sysslomän av 3:e klass	B 21
14 bokhållare	B 15
16 kassörer	B 11
9 katedralbiträden	B 8
13 kanslibiträden	B 7

III. Sjukvårdspersonal.

18 uppsyningsmän av 1:a klass	B 14
21 förestånderskor av 1:a klass	B 12
17 uppsyningsmän av 2:a klass	B 10
139 överskötare	B 8
29 förestånderskor av 2:a klass	B 7
749 skötare	B 6
236 översköterskor	B 6
869 sköterskor	B 3

IV. Ekonomipersonal.

10 maskinmästare av 1:a klass	B 14
5 maskinmästare av 2:a klass	B 12
10 befallningsmän	B 10
28 hantverksföreståndare av 1:a klass	B 10
15 maskinister av 1:a klass	B 10
15 trädgårdsmästare	B 10
92 hantverksföreståndare av 2:a klass	B 8
19 maskinister av 2:a klass	B 8
12 köksförestånderskor av 1:a klass	B 7
9 magasinsföreståndare	B 7
14 arbetsförestånderskor	B 6
12 bageriförestånderskor	B 6
10 chaufförer	B 6
14 eldare av 1:a klass	B 6
3 förmän i trädgård och jordbruk	B 6
83 hantverkare	B 6
4 köksförestånderskor av 2:a klass	B 6

17 post- och stadsbud	B 6
15 tvättförestånderskor av 1:a klass	B 6
75 eldare av 2:a klass	B 5
27 föreståndare i stall, ladugård och svinstall	B 5
1 tvättförestånderska av 2:a klass	B 3

b) godkänna följande stat för hospital och asyler, att tillämpas från och med budgetåret 1928—1929:

Stat.

A. Avlöningsstat.		Kronor.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare, <i>förslagsanslag</i>		7,540,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>		700,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>		2,300,000
B. Omkostnadsstat.		
Övriga kostnader för hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>		9,040,000
		Summa kronor 19,580,000

samt

c) nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *hospital och asyler*, nu 9,800,000 kronor, med 700,000 kronor till 9,100,000 kronor; samt

d) medgiva, att till Fredrika Bremerförbundets Lundakrets må, under i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 angivna villkor, för budgetåret 1928—1929 av ifrågavarande anslag utgå ett belopp av 3,000 kronor såsom bidrag till utövande av social hjälpverksamhet för sinnessjuka.

Motion om ändrad löneställning för första förestånderskan vid Strängnäs hospital Signe Dahlström m. m.

43:o) I en inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* väckt motion, nr 143, som hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har hemställts, att riksdagen ville bevilja fröken Signe Dahlström förste uppsyningsman tillkommande lönevillkor och pension med bibehållen tjänsteårsberäkning.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

I en vid sistlidet års riksdag väckt motion, I: 82, hemställde förenämnda motionär, att riksdagen ville besluta, att kvinna, som skötte förste uppsyningsmans befattning å manlig avdelning vid hospital, skulle vara berättigad att jämväl uppbära den lön, som tillföle manlig innehavare av befattningen, samt att fröken Signe Dahlström vid Strängnäs hospital måtte äga rätt uppbära denna lön retroaktivt från behörighetslagens ikraftträdande.

Över ifrågavarande motion inhämtade statsutskottet i vederbörlig ordning medicinalstyrelsens yttrande, vilket såsom bilaga närslöts utskottets utlåtande i frågan och till vilket yttrande utskottet tillåter sig hänvisa (statsutskottets utlåtande nr 77).

I sitt utlåtande anförde statsutskottet följande:

»Såsom medicinalstyrelsen i sitt yttrande i ärendet framhållit, har vården av sinnessjuka under senare tid ansetts böra i regel anförtrös åt sköterskor, dock att vissa kategorier av sinnessjuka män alltjämt måste vårdas av skötare. Vid fastställandet av löneförmånerna åt denna personal liksom åt sjukvårdspersonalen i övrigt har ock denna uppdelning kommit till uttryck. Sjukvårdspersonalens avlöningar äro sålunda bestämda till nu utgående belopp utan hänsyn till det förhållandet, om tjänstgöringen är förlagd till mans- eller kvinnoavdelningar, och hava avlöningarna fastställts efter gjorda jämförelser med de löneförmåner, som utgå till statstjänare med motsvarande arbete på andra områden än hospitalen.

Enligt motionärens mening borde den omständigheten, att en kvinna — i förevarande fall en förestånderska — försöksvis placerats att förestå en manlig avdelning vid hospital, föranleda, att samma löneförmåner borde tillkomma henne som en ordinarie uppsyningsman. Till en dylik uppfattning kan utskottet icke ansluta sig. Förutom oegentligheten däri att tilldela en befattningshavare, som på grund av en försöksvis genomförd organisatorisk anordning fullgör åligganden, som ankomma på annan befattningshavare, dennes lön, vill utskottet såsom sin mening framhålla, att ett beslut i enlighet med motionärens förslag skulle innebära ett sönderbrytande av de principer, som kommit till tillämpning vid bestämmandet av nu utgående löneförmåner för hospitalspersonalen. Konsekvenserna av ett beslut i angiven riktning äro ock påtagliga. Ett bifall till förslaget skulle sålunda uppenbarligen medföra, att — på sätt medicinalstyrelsen ävenledes påpekat — krav på samma avlöning, som tillkommer den manliga sjukvårdspersonalen, skulle framställas av all kvinnlig sjukvårdspersonal samt av arbetsförestånderskor vid förordnanden på mansavdelningar.»

På grund av vad sålunda anfördes hemställde utskottet, att motionen i fråga icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. I enlighet härmed beslöt ock riksdagen.

I sin nu väckta motion har motionären på anförda skäl hemställt, att förste uppsyningsman tillkommande lönevillkor och pension måtte med bibehållen tjänsteårsberäkning beviljas Signe Dahlström.

Med anledning härav får utskottet, under hänvisning till vad utskottet i frågan förut anført och med framhållande av de konsekvenser ett bifall till motionen skulle komma att medföra, hemställa,

att fröken Hesselgrens ovanberörda motion, I: 143, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

44:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) angående anslag till hospitalsbyggnader kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Hospitals-
byggnader.
[52.]

anmäla.

Bidrag till
sinnessjuk-
vården i
Stockholm,
Göteborg och
Malmö.

[53.]

45:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 53) att, med uteslutande ur riksstaten av det under avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, uppförda ordinarie förslagsanslaget till bidrag till sinnessjukvården i Stockholm och Göteborg, under samma avdelning och underavdelning med rubriken bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 1,300,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 195—198 i statsrådsprotokollet.

Enligt medgivande av 1925 års riksdag (proposition nr 150, riksdagens skrivelse nr 281) har Kungl. Maj:t den 18 december 1925 ingått avtal med envar av städerna Stockholm och Göteborg rörande nämnda städers övertagande av hela sin sinnessjukvård.

Beträffande innebörden av nämnda båda avtal, vilka trädde i kraft den 1 januari 1926, torde få hänvisas till den utförliga redogörelse, som i sådant hänseende lämnades i berörda proposition nr 150 år 1925.

För gäldande av statens kostnader enligt de båda avtalen blev i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till 1926 års riksdag (statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkten 62) i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag under rubriken bidrag till sinnessjukvården i Stockholm och Göteborg. Anslaget, som för budgetåret 1926—1927 bestämdes till 865,000 kronor, är i nu gällande riksstat upptaget med samma belopp.

Genom brev den 30 april 1927 har Kungl. Maj:t fastställt vissa detaljbestämmelser att i anslutning till de i avtalen meddelade föreskrifterna gälla beträffande statsbidraget till Stockholm och Göteborg för ifrågakvarande ändamål.

Genom proposition nr 246 till 1927 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar ingå avtal med Malmö stad rörande stadens övertagande av hela sin sinnessjukvård i huvudsaklig överensstämmelse med det vid statsrådsprotokollet över socialärenden den 22 april 1927 fogade förslaget därutinnan med vissa av departementschefen till nämnda statsrådsprotokoll angivna jämkningar.

Det vid sistnämnda proposition fogade avtalsförslaget överensstämde i allt väsentligt med de med Stockholm och Göteborg ingångna avtalen. De jämkningar i förhållande till dessa avtal, som i statsrådsprotokollet förordades, åsyftade huvudsakligen, att ersättningen till Malmö icke skulle komma att ökas av den anledningen, att liknande avtal träffades med ytterligare kommuner eller att upptagningsområdet för statsanstalterna minskades genom inkorporering av något område med stad, som själv omhändertagit sin sinnessjukvård.

Enligt vad departementschefen förordade skulle avtalet med Malmö träda i kraft den 1 januari 1928. Vid ärendets anmälan till statsrådsprotokollet framhöll departementschefen att, då statens bidrag enligt detta avtalsförslag skulle, liksom beträffande Stockholm och Göteborg, utgå i efterskott efter

vederbörlig uträkning, som skulle ske för högst ett år i sänder, avtalet ej kunde påverka statsbudgeten tidigare än från och med budgetåret 1928—1929. Medel till statsbidragen syntes böra beredas från det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till sinnessjukvården i Stockholm och Göteborg. Detta anslags rubrik syntes på grund härav från och med sistnämnda budgetår böra undergå ändring.

I skrivelse den 8 juni 1927 (nr 267) anmälde riksdagen, att riksdagen lämnat Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Sedan i det vid propositionen fogade avtalsförslaget inom socialdepartementet vidtagits förberörda av departementschefen angivna jämkningar, har det sålunda omredigerade förslaget underställts stadens prövning och vunnit dess godkännande samt för stadens del i vederbörlig ordning undertecknats. Därefter har avtalet, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1927, samma dag å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar undertecknats. Avtalet har sålunda trätt i kraft den 1 januari 1928.

Av medicinalstyrelsen uppgjorda beräkningar rörande storleken av det anslag, som erfordras för budgetåret 1928—1929 för gäldande av statens kostnader enligt förenämnda avtal med Stockholm, Göteborg och Malmö, hava givit till resultat, att under sagda budgetår skulle komma att utgå statsbidrag till de tre städerna med följande belopp:

Statsbidrag till Stockholm:	driftbidrag	532,230: —	
	platskostnadsbidrag	160,197: 24	692,427: 24
» » Göteborg:	driftbidrag	300,542: 50	
	platskostnadsbidrag	98,733: 24	399,275: 74
» » Malmö:	driftbidrag	149,952: 50	
	platskostnadsbidrag	52,786: 56	202,739: 06
			<hr/>
	Summa statsbidrag	1,294,442: 04	

Utgifterna för ändamålet skulle således under budgetåret 1928—1929 komma att uppgå till 1,294,442 kronor 4 öre eller i avrundat tal 1,300,000 kronor.

Då utskottet icke funnit skäl till anmärkning mot Kungl. Maj:ts föreslagna förslag, får utskottet hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må, med uteslutande ur riksstaten av det under avdelningen medicinalstaten samt hälso- och sjukvården, underavdelningen sjukvårdsanstalterna, uppförda ordinarie förslagsanslaget till bidrag till sinnessjukvården i Stockholm och Göteborg, under samma avdelning och underavdelning med rubriken *bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 1,300,000 kronor.

46:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 54) att höja det ordinarie förslagsanslaget till epileptikeranstalter, nu 120,000 kronor, med 15,000 kronor till 135,000 kronor.

Epileptiker-
anstalter.

[54.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 198—201 i statsrådsprotokollet.

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 6 saml. 5 häft. (Nr 5.)

691 28 4

Belastningen å förevarande anslag har under budgetåret 1926—1927 uppgått till 135,810 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget är föranledd av sagda belastning.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *epileptikeranstalter*, nu 120,000 kronor, med 15,000 kronor till 135,000 kronor.

Statens upp-
fostrings-
anstalt för
sinnesslöa
gossar.
[55.]

47:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 55) att ej mindre medgiva,

att föreståndare och lärarpersonal vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar må, för erhållande av ålderstillägg för tid efter den 30 juni 1928, tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i befattning av motsvarande eller jämförlig art vid statsunderstödd sinnesslöanstalt samt vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:ts stadfäst reglemente eller ock är av Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt, samt att föreståndare och lärarpersonal vid samma anstalt må årligen, då sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester en var under tyruofem dagar;

än även för budgetåret 1928—1929 anvisa

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar ett extra anslag av 26,275 kronor;

dels till bidrag till driftkostnader i övrigt vid nämnda anstalt ett extra förslagsanslag av 29,000 kronor;

dels ock till täckdikningsarbeten vid det med samma anstalt förenade jordbruket ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 201—221 i statsrådsprotokollet.

Till upprätthållande av verksamheten vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar å Salbohed har 1927 års riksdag, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning, för budgetåret 1927—1928 anvisat *dels* till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. ett extra anslag av 24,800 kronor, *dels ock* till bidrag till driftkostnader i övrigt ett extra förslagsanslag av 30,200 kronor. Vidare har riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, för samma budgetår anvisat till täckdikningsarbeten vid det med samma anstalt förenade jordbruket ett extra reservationsanslag av 2,800 kronor.

Under förevarande punkt har Kungl. Maj:t till en början framlagt förslag därom, att föreståndare och lärarpersonal vid statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa må från och med den 1 juli 1928 erhålla rätt att för åtnjutande av ålderstillägg vid sina befattningar tillgodoräknas tjänstgöring vid statsunderstödda kommunala eller enskilda anstalter för sinnesslöa eller vid skyddshem. Med hänsyn till hittills i allmänhet tillämpade regler bör, enligt Kungl. Maj:ts förslag, endast tjänstgöring å motsvarande eller jämförlig befattning få tillgodoräknas.

Vidare föreslås utsträckt semesterrätt för föreståndare och lärare vid ifrågakvarande anstalter, sålunda att nämnda befattningshavare må, där sådant kan ske utan hinder för göromåleus behöriga gång, äga åtnjuta semester en var under 45 dagar i stället för, såsom enligt hittills gällande bestämmelser, 30 dagar. Såsom skäl härför har framhållits, att tjänstgöringen vid dessa anstalter är synnerligen tålmodsprövande och även i övrigt av krävande art.

Genom brev den 6 maj 1927 har Kungl. Maj:t fastställt avlönings- och omkostnadsstater för anstalten för budgetåret 1927—1928. Avlöningsstaten är av följande utseende:

Avlöningsstat.

	L ö n			Tjänstgöringspenningar	Summa	
	Oreducerat belopp	Pensionsavgift motsvarande belopp	Reducerat belopp			
1 föreståndare.....	2,300	100	2,200	1,200	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.
1 lärare.....	1,600	50	1,550	1,000	2,550	
1 räkenskapsförare	1,400	50	1,350	800	2,150	Efter 5 år kan lönen höjas med 250 kronor, efter 10 år med ytterligare 250 kronor och efter 15 år med än ytterligare 250 kronor.
1 lärarinna	1,400	50	1,350	800	2,150	
1 arbetsledare.....	1,000	25	975	500	1,475	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
5 »	5,000	125	4,875	2,500	7,375	
1 husmoder	700	25	675	—	675	Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor. Därjämte fri kost och tvätt samt möblerad bostad.
Till vikariatsersättningar, extra personal, tjänstepersonal och ålderstillägg.....	—	—	—	—	5,025	
Summa kronor	—	—	—	—	24,800	

Anmärkingar.

1. Samtliga befattningshavare erhålla fri bostad eller hyresersättning, fri uppvärmning (eller bränsle) samt, om elektriskt ljus införts, fri belysning. Huggning och sågning av bränsle ävensom armatur och lampor för elektrisk belysning bekostas dock av befattningshavaren.

2. Husmodern äger under semester rätt till kontant ersättning för kost med det belopp för dag, vartill kosthållet för henne beräknats.

3. Därest föreståndare eller lärare äger delaktighet i statsunderstödd pensionsanstalt, höjes avlöningen med det mot pensionsavgift svarande belopp.

I jämförelse med avlöningsstaten för budgetåret 1926—1927 företer denna stat icke annan ändring än att posten till vikariatsersättningar m. m. höjts från 4,980 kronor till 5,025 kronor eller — fränsett en avrundning nedåt med 5 kronor — med belopp motsvarande halvårskostnaden för ett ålders-tillägg åt en från och med den 1 januari 1928 därtill berättigad arbetsledare.

Omkostnadsstaten framgår av följande jämförelse med Kungl. Maj:ts äskande i sådant hänseende för nästkommande budgetår:

	Beräkning för tiden 1/7 1928— 30/6 1929		Stat för tiden 1/7 1927— 30/6 1928	
<i>Utgifter:</i>				
Utspisning för personalen (5 st. à 1.60 kronor per dag), förslagsvis	1) 2,737	50	2,920	—
Utspisning för eleverna (55 st. à 0.90 kronor per dag), förslagsvis	2) 16,060	—	18,067	50
Beklädnad och sängkläder, förslagsvis	6,000	—	5,700	—
Undervisning, förslagsvis	500	—	500	—
Hälso- och sjukvård, förslagsvis	2,700	—	2,500	—
Eldning, belysning och elektrisk kraft, förslagsvis	7,500	—	7,500	—
Tvätt och renhållning, förslagsvis	1,100	—	1,100	—
Byggnader, förslagsvis	6,100	—	3) 4,700	—
Inventarier, förslagsvis	1,400	—	4) 4,500	—
Arbetens bedrivande, förslagsvis	400	—	400	—
Elevebelöningar, förslagsvis	550	—	550	—
Idrotts- och lekmaterial, förslagsvis	350	—	350	—
Expenser och diverse, förslagsvis	7,202	50	6,212	50
Summa kronor	52,600	—	55,000	—
<i>Inkomster:</i>				
Vårdavgifter för ett beräknat antal av 7 epileptiska elever à 800 kronor, förslagsvis	5) 3,200	—	5,600	—
Vårdavgifter för ett beräknat antal av 48 icke-epileptiska elever à 400 kronor, förslagsvis	6) 20,400	—	19,200	—
Statens tillskott, förslagsvis	29,000	—	30,200	—
Summa kronor	52,600	—	55,000	—

1) 5 st. à 1:50 kronor per dag.

2) 55 st. à 0:80 kronor per dag.

3) Härav avsågs ett belopp av högst 1,782 kronor såsom engångskostnad för utförande av visst byggnadsarbete.

4) Härav beräknades ett belopp av 3,500 kronor för inköp av en automobil.

5) Beräknat för 4 epileptiska elever.

6) Beräknat för 51 icke-epileptiska elever.

Vad angår anslagsbehovet för statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar å Salbohed, har den i avlöningsstaten ingående anslagsposten till vikariatsersättningar, extra personal, tjänstepersonal och ålderstillägg höjts från 5,025 kronor i nu gällande stat med 1,475 kronor till 6,500 kronor. Denna ökning föranledes dels därav, att ökade kostnader, till belopp av 300 kronor, beräknas komma att inträda under budgetåret 1928—1929 för beredande av ålderstillägg åt därtill berättigade befattningshavare, dels därav att ett belopp av 900 kronor ansetts erforderligt från och med nästkom-

mande budgetår för bestridande av kostnader för sjukvikariat i förekommande fall, dels ock därav, att en utsträckning av semesterätten för vissa befattningshavare vid anstalten beräknas medföra en ökad kostnad av 275 kronor.

Beträffande omkostnadsstaten föreslås, såsom av den förut intagna tablån framgår, vissa smärre höjningar av posterna *beklädnad och sängkläder, hälso- och sjukvård* samt *expenser och diverse*. Vidare har årsbeloppet till underhåll av *byggnader* föreslagits upptaget till 6,100 kronor i stället för det beräknade normala årsbeloppet 3,000 kronor. Sistnämnda höjning är föranledd dels av att det befunnits nödvändigt att vidtaga vissa arbeten, som påpekats vid en år 1927 hållen reglementsenlig besiktning, dels ock därav att det ansetts ofrånkomligt att vidtaga en snar flyttning av den i snickarverkstaden inom den s. k. övre anstaltsbyggnaden befintliga värmepannan, vars nuvarande placering ansetts olämplig. Härjämte har med hänsyn till nödvändig möblering av daglokalerna inom den s. k. barackbyggnaden anslagsposten till *inventarier* upptagits till 1,400 kronor i stället för 1,000 kronor för motsvarande ändamål i nu gällande omkostnadsstat.

Beträffande anslagsposterna i omkostnadsstaten till *utspisning för personalen* och till *utspisning för eleverna* har i Kungl. Maj:ts förslag räknats med en sänkning av posterna från 1 krona 60 öre respektive 90 öre till 1 krona 50 öre respektive 80 öre per dag och person. I överensstämmelse härmed hava ifrågavarande poster, nu å respektive 2,920 kronor och 18,067 kronor 50 öre, för nästkommande budgetår efter angivna beräkningsgrund uppskattats till 2,737 kronor 50 öre respektive 16,060 kronor.

I fråga om omkostnadsstatens inkomstsida har med anledning av en av anstaltsstyrelsen gjord framställning antalet avgifter av epileptiska elever beräknats till 4 i stället för 7 i nu gällande stat och den för icke-epileptiska elever gällande lägre avgiften i stället beräknats för ett till 51 ökat antal.

För upprätthållande av verksamheten vid Salbohedsanstalten skulle i överensstämmelse med vad sålunda anförts för nästa budgetår krävas dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. ett extra anslag av 26,275 kronor, dels ock till driftkostnader i övrigt ett extra förslagsanslag av 29,000 kronor.

Slutligen har Kungl. Maj:t till fortsatta täckdikningsarbeten vid anstaltens jordbruk äskat ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

Vad först angår Kungl. Maj:ts under denna och nästföljande punkt framlagda förslag dels om rätt för föreståndare och lärarpersonal vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar samt för föreståndarinna och lärarinnor vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor att för ålders-tillägg tillgodoräknas viss tjänstgöring, dels ock om rätt till utsträckt semester för personalen i fråga, har utskottet med hänsyn till de konsekvenser, ett bifall till förslagen härutinnan skulle komma att medföra, ansett sig icke kunna tillstyrka vad Kungl. Maj:t i angivna hänseenden föreslagit. Med hänsyn emellertid till att nuvarande innehavaren av föreståndarinnebefatt-

Utskottets
yttrande.

ningen vid anstalten för sinnesslöa flickor, Elin Gunnarson, så vitt nu kan bedömas, icke torde komma att uppnå så lång tjänstetid vid anstalten, att hon kan komma i åtnjutande av det för föreståndarinnan stadgade tredje ålders-tillägget å lön, då hon dessförinnan torde bliva skyldig att från tjänsten avgå, har utskottet dock funnit billighetsskäl tala för, att hon må redan från och med nästkommande budgetårs ingång erhålla ytterligare löneförhöjning å 300 kronor, vilket belopp synes böra utgå till henne såsom personligt lönetillägg. Beloppet torde böra inräknas i anslaget för avlöningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, i fråga om vilket anslag utskottet kommer att göra framställning under nästföljande punkt. -- Därest i enlighet med utskottets förslag utsträckt semester-rätt icke beviljas de under förevarande punkt avsedda befattningshavarna, kan anslagsposten till vikariatsersättningar, extra personal, tjänstepersonal och ålderstillägg nedsättas med 275 kronor eller från av Kungl. Maj:t föreslagna 6,500 kronor till 6,225 kronor.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit i fråga om avlöningsstaten för anstalten för sinnesslöa gossar, har icke givit utskottet anledning till erinran. Anslaget för avlöningar och vikariatsersättningar m. m. torde sålunda med hänsyn till vad nyss anförts böra bestämmas till 26,000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 26,275 kronor.

Vidkommande härefter Kungl. Maj:ts förslag till omkostnadsstat för anstalten har utskottet ej heller funnit något att erinra emot detsamma med undantag därav, att utskottet, som ansett mest praktiskt och i längden mera ekonomiskt, att taket å vedboden belägges med tegel i stället för spån, funnit anslagsposten till byggnader böra höjas med 500 kronor eller från 6,100 kronor till 6,600 kronor. Anslaget till bidrag till driftkostnader i övrigt vid anstalten torde på grund härav böra bestämmas till 29,500 kronor.

Vad slutligen angår förslaget om anvisande av ett anslag å 2,000 kronor till täckdiktningensarbeten vid anstalten har utskottet funnit sig böra förorda detsamma.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa.

I) att Kungl. Maj:ts förslag om rätt för föreståndare och lärarpersonal vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar att för ålderstillägg tillgodoräknas viss tjänstgöring icke må av riksdagen bifallas;

II) att Kungl. Maj:ts förslag om utsträckt semesterrätt för sagda personal ej heller må vinna riksdagens bifall; samt

III) att riksdagen må för budgetåret 1928—1929 anvisa

a) till *avlöningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar* ett extra anslag av 26,000 kronor;

b) till *bidrag till driftkostnader i övrigt vid nämnda anstalt* ett extra förslagsanslag av 29,500 kronor;

samt

c) till täckdäkningsarbeten vid det med samma anstalt förenade jordbruket ett extra reservationsanslag av 2,000 kronor.

48:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 56) ej mindre medgiva, att föreståndarinnorna och lärarinnor vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor må, för erhållande av ålderstillägg för tid efter den 30 juni 1928, tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring i befattning av motsvarande eller jämförlig art vid statsunderstödd sinnesslöanstalt samt vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:t stadfäst reglemente eller ock är av Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt,

Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor.

[56.]

samt att föreståndarinnorna och lärarinnor vid samma anstalt må årligen, då sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester en var under fyrtiofem dagar;

än även för budgetåret 1928—1929 anvisa

dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor ett extra anslag av 13,000 kronor;

dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt vid nämnda anstalt ett extra förslagsanslag av 11,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 221—226 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till uppehållande av verksamheten vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor har 1927 års riksdag, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, för budgetåret 1927—1928 anvisat dels till avlöningar och vikariatsersättningar m. m. ett extra anslag av 11,575 kronor, dels ock till bidrag till driftkostnader i övrigt ett extra förslagsanslag av 13,925 kronor.

Beträffande förevarande anslag har departementschefen till en början hänvisat till de under föregående punkt behandlade förslagen om rätt för föreståndare och lärare samt föreståndarinnorna och lärarinnor vid statens uppfostringsanstalter för sinnesslöa att för ålderstillägg tillgodoräkna viss tjänstgöring vid vissa icke-statliga anstalter samt om utsträckt semesterrätt för befattningshavarna ifråga. Under förutsättning av bifall till dessa förslag har nu beträffande avlöningsstaten för statens anstalt för sinnesslöa flickor i Vänersborg föreslagits en förhöjning å 900 kronor för beredande av tre ålderstillägg åt föreståndarinnan vid Vänersborgsanstalten samt å 265 kronor, motsvarande den ökade kostnad för vikariatsersättningar, som skulle föranledas av förslaget om utsträckt semesterrätt. Härjämte har äskats ett belopp å 300 kronor för beredande av ålderstillägg åt viss i stat icke upptagen personal. I enlighet med vad sålunda angivits har anslaget för avlöningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor, nu 11,575 kronor, efter viss jämkning nedåt ansetts böra bestämmas till ett belopp av 13,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag till *omkostnadsstat* har följande utseende (för jämförelse angivas även motsvarande belopp i den för innevarande budgetår fastställda staten):

Omkostnadsstat.

	Beräkning för tiden $\frac{1}{7}$ 1928— $\frac{30}{6}$ 1929.	Stat för tiden $\frac{1}{7}$ 1927— $\frac{30}{6}$ 1928.
<i>Utgifter:</i>		
Utpisning för personalen (6 st. å kronor 1:50 per dag), förslagsvis	3,285	3,504 (kronor 1:60 per dag)
Utpisning för eleverna (30 st. å kronor 0:80 per dag), förslagsvis	8,760	9,855 (90 öre per dag)
Beklädnad och sängkläder (å 100 kronor per elev), förslagsvis	3,000	3,000
Undervisning, förslagsvis	200	300
Hälsa- och sjukvård, förslagsvis	2,000	1,500
Eldning, belysning och elektrisk kraft, förslagsvis	4,000	4,500
Renhållning, förslagsvis	800	800
Byggnader, "	2,300	1,500
Inventarier, "	750	1,000
Arbetens bedrivande, förslagsvis	750	750
Elevbelöningar, "	300	300
Idrotts- och lekmaterial, "	100	100
Expenser och diverse, "	1,505	2,016
Summa kronor	26,200	29,125
<i>Inkomster:</i>		
Avgifter för 8 epileptiska elever å 800 kronor, förslagsvis	6,400	6,400
Avgifter för 22 icke epileptiska elever å 400 kronor, förslagsvis	8,800	8,800
Statens tillskott, förslagsvis	11,000	13,925
Summa kronor	26,200	29,125

Utskottets
yttrande.

Beträffande Kungl. Maj:ts förslag om rätt för föreståndarinna och lärarinnor vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor att för ålders-tillägg tillgodoräknas viss tjänstgöring samt om utsträckt semesterrätt för befattningshavarna ifråga får utskottet hänvisa till vad utskottet under näst-föregående punkt härutinnan anfört och föreslagit. Vid bifall till utskottets förslag i dessa hänseenden kan anslaget för avlöningar och vikariatsersättningar m. m., mot vars beräkande utskottet i övrigt icke haft något att in-vända, nedsättas med 565 kronor eller i avrundat tal 600 kronor till 12,400 kronor.

Vad förslaget till omkostnadsstat angår, har detsamma icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet vill dock med hänsyn till antalet vård-behövande i detta sammanhang hava uttalat, att, då anstaltsbyggnaden rymmer fyrtio elevplatser, beläggnings-möjligheterna böra, så långt lämpligen ske kan, utan att utökning av vid anstalten anställd personal bör ifråga-komma, på ett bättre sätt än hittills tillvaratagas.

Under hänvisning till det sålunda anförda får utskottet alltså hemställa,

I) att Kungl. Maj:ts förslag om rätt för föreståndarinna och lärarpersonal vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa

flickor att för ålderstillägg tillgodoräkna viss tjänstgöring icke må av riksdagen bifallas;

II) att Kungl. Maj:ts förslag om utsträckt semesterrätt för sagda personal ej heller må vinna riksdagens bifall; samt

III) att riksdagen må för budgetåret 1928—1929 anvisa

a) till *avlönningar och vikariatsersättningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa flickor* ett extra anslag av 12,400 kronor; och

b) till *bidrag till driftkostnader i övrigt vid nämnda anstalt* ett extra förslagsanslag av 11,000 kronor.

49:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 57) att till understöd åt *spetälskesjukas familjer m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor.

*Understöd åt
spetälskesjukas familjer m. m.*

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 227 i statsrådsprotokollet.

[57.]

Anslag för ifrågavarande ändamål är i riksstaten för nu löpande budgetår upptaget till 2,000 kronor.

Den nu föreslagna höjningen av anslaget är föranledd av att behovet av understöd av ifrågavarande anslag ansetts bliva minst lika stort som för budgetåret 1926—1927, för vilket budgetår anslag anvisats med 3,000 kronor.

Utskottet, som ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *understöd åt spetälskesjukas familjer m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 3,000 kronor.

50:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58)

dels till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 830,000 kronor;

*Bidrag till
uppförande
eller in-
rättande av
tuberkulos-
sjukvårds-
anstalter.*

dels ock medgiva, att av Kungl. Maj:t må beviljas ej mindre åt föreningen för skrofulösa barns vård till utförande av vissa arbeten m. m. vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra ett bidrag av högst 16,700 kronor än även till föreningen för vård av skrofulösa barn vid havskuranstalt till utförande av vissa arbeten m. m. vid Styrso kustsjukhus ett bidrag av högst 40,000 kronor, allt att utgå av nämnda anslag i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande bidrag från anslaget gällande grunderna och på de närmare villkor i övrigt, som må av Kungl. Maj:t bestämmas.

[58.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 227—253 i statsrådsprotokollet.

Alltsedan år 1909 har riksdagen anvisat medel till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, företrädesvis tuberkulossjukhus, tuberkulossjukstugor och tuberkulosavdelningar å andra sjukvårdsanstalter. Totalsumman för av riksdagen beviljade medel till ändamålet i

fråga uppgår till 6,210,000 kronor, därav 610,000 kronor i form av reservationsanslag för budgetåret 1927—1928.

Enligt utfärdade bestämmelser angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. gäller, bland annat, att statsbidragets storlek är högst 2,000 kronor för vårdplats samt att statsbidraget får uppgå till högst hälften av den verkliga byggnadskostnaden och uppbäras först sedan sjukhuset blivit färdigt och efter avsyning godkänts av medicinalstyrelsen. I statsrådsprotokollet påpekas emellertid vissa fall, då avvikelser från dessa regler ägt rum.

Under förevarande punkt har departementschefen först upptagit till behandling frågan om statsbidrag för utförande av vissa arbeten vid kustsanatoriet i Barkåkra.

Departementschefen har inledningsvis erinrat, att sanatoriet tidigare fyra gånger från statens sida tilldelats bidrag för byggnadsarbeten m. m. 1907 års riksdag beviljade nämligen till färdigbyggande av sanatoriet ett anslag av 200,000 kronor, varav 100,000 kronor anvisades å extra stat för vartdera av åren 1908 och 1910. Därjämte har 1920 års riksdag anvisat dels såsom bidrag till utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. vid sanatoriet ett belopp av 89,430 kronor 50 öre, att utgå av det utav riksdagen beviljade anslaget till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter, dels ock för utförande av vissa reparationsarbeten å sanatoriet m. m. å tilläggsstat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, av 74,037 kronor. Vidare har 1925 års riksdag för budgetåret 1925—1926 för utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. beviljat ett belopp av högst 90,000 kronor, att utgå av nyssnämnda anslag. Slutligen beviljade 1927 års riksdag dels på Kungl. Maj:ts förslag och dels i anledning av väckta motioner ett belopp av tillhoppa 22,900 kronor till anskaffande av s. k. Finsenlampor jämte tillhörande inredning samt till verkställande av ombyggnad av en förut till tvättrinrättning använd byggnad vid kustsanatoriet.

Beträffande ifrågavarande anstalt må framhållas, att kustsanatoriet, som började sin verksamhet år 1900 såsom en barnkoloni i förhyrd lägenhet, numera i egna byggnader disponerar tillhoppa högst (sommartiden) 277 vårdplatser, för vilka driftkostnadsbidrag utgår av statsmedel. Dessutom åtnjuter sanatoriet, förutom patientavgifter, bidrag från landsting och kommuner.

Beträffande sanatoriets ekonomiska ställning framgår av styrelsens berättelse för år 1926, att tillgångarna och skulderna den 31 december samma år balanserade å kronor 697,174:79 och att bland tillgångarna fastighetens konto upptagits till 492,000 kronor.

I fråga om sanatoriets verksamhet under år 1926 framgår av nyssnämnda berättelse, att antalet under nämnda år intagna patienter utgjort 629 och att antalet underhållsdagar för samtliga under berörda år vårdade uppgått till 91,952, vilket innebär en medelbeläggning av 252 vårdade per dag.

I framställning i ämnet av den 16 juli 1927 har direktionen för sanatoriet upprepat sin redan år 1926 framställda begäran om statsbidrag till uppfö-

rande av ett nytt *ekonomihus*. Härförutom har direktionen anhållit om statsbidrag för *utvidgning av ett maskinhus*, inköp av en *ångturbingenerator*, anskaffande av *ny varmvattenberedare* och i sammanhang därmed planerad *omläggning av sanatoriets varmvattenledningar*, installation av en *kylanläggning*, *omändring av den förutvarande epidemiavdelningen till tuberkulossjukvårdsavdelning* samt uppförande av en *solhall* utanför sistnämnda avdelning. För dessa ändamål har direktionen äskat statsbidrag till sammanlagt belopp av 59,349 kronor 17 öre.

Vid prövning av direktionens framställning har departementschefen tillstyrkt, att statsbidrag beviljas för omändring av epidemiavdelningen till avdelning för vård av tuberkulösa patienter, vilket arbete redan verkställts, ävensom till uppförandet av den planerade solhallen i anslutning till sistnämnda avdelning. Likaledes har tillstyrkts, att bidrag av statsmedel får utgå till utvidgning av maskinhuset ävensom till den planerade kylanläggningen vid sanatoriet.

Däremot har departementschefen lika litet som förra året kunnat tillstyrka tilldelande av dylikt bidrag till uppförande av nytt *ekonomihus*. Likaledes har avstyrkts understöd av statsmedel för inköp av den *ångturbingenerator*, som skulle ersätta det nuvarande, ännu icke fullt förslitna reservmaskineriet för framställande av elektrisk energi ävensom statsbidrag till en *ny varmvattenberedare* jämte därmed sammanhängande *omläggning av sanatoriets varmvattenledningar*.

Enligt departementschefens förslag skulle statsbidrag utgå till nedan stående arbeten med högst följande belopp:

	Kronor.
omändring av epidemiavdelningen.....	$\left(\frac{4,548}{2}\right)$ 2,274
ny solhall	$\left(\frac{6,514}{2}\right)$ 3,257
utvidgning av maskinhuset	$\left(\frac{10,860}{2}\right)$ 5,430
kylanläggning	$\left(\frac{11,500}{2}\right)$ 5,750
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black; margin-bottom: 5px;"/> Summa kronor 16,711

Statsbidraget skulle alltså uppgå till sammanlagt högst 16,711 kronor, vilket belopp avrundats till 16,700 kronor.

Sistnämnda belopp har, i likhet med vad som tidigare skett, ansetts böra utgå av reservationsanslaget till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter. Då emellertid detta anslag hittills ansetts icke kunna utan särskilt medgivande av riksdagen användas till bidrag till kustsanatorier, har sådant medgivande även i detta fall ansetts böra inhämtas. För statsbidragets åtnjutande anses i huvudsak böra gälla de grunder, som äro stadgade beträffande bidrag från nämnda anslag, med rätt för Kungl. Maj:t att i övrigt bestämma de närmare villkor för bidragets tillgodonjutande, som må finnas påkallade.

Vidare har departementschefen i detta sammanhang till behandling upptagit en av föreningen för vård av skrofulösa barn vid havskuranstalt i skrivelser den 5 september och den 18 november 1927 gjord framställning om statsunderstöd för vissa om- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid det föreningen tillhöriga kustsjukhuset å Styrso. Till en början har i statsrådsprotokollet lämnats en redogörelse för tillkomsten av nämnda kustsjukhus, dess nuvarande lokaler, beläggningsmöjligheter m. m.

På initiativ av doktor P. Silverskiöld i Göteborg och genom bidrag av för saken intresserade personer därstädes öppnades under sommaren 1890 en försöksanstalt för vård av s. k. skrofulösa åkommor å Styrso uti en därstädes förhyrd fiskarstuga. Sammanlagt vårdades där nämnda sommar 21 patienter. Då resultatet av behandlingen visade sig vara synnerligen gott, bildades i maj 1891 i Göteborg förenämnda förening för vård av skrofulösa barn vid havskuranstalt i avsikt att göra den nyssnämnda försöksanstalten till en bestående sjukvårdsanstalt. En av föreningen uppförd byggnad av trä i två våningar togs i bruk såsom sommarsanatorium år 1892. Under åren 1906—1908 uppfördes av föreningen ytterligare en sjukhusbyggnad, denna avsedd för vård av patienter året om.

Sistnämnda byggnad — som plägar benämnas *huvudsjukhuset*, medan den tidigare uppförda sjukhusbyggnaden brukar kallas för *gamla sjukhuset* — består av en källarvåning och en bottenvåning, varjämte byggnadens mittparti höjer sig ännu två våningar.

År 1914 uppfördes en paviljong för vård av patienter sommartid — den s. k. sommarpaviljongen — och år 1924 ombyggdes gamla sjukhuset för att även kunna användas under vintern. År 1925 inrättades i en särskild byggnad bostad för läkare och viss annan personal.

Såväl till samtliga här omförmälda byggnaders uppförande som för utförande av andra i föreningens framställning närmare angivna arbeten m. m. har, enligt vad i förevarande framställning uppgives, föreningen anskaffat nödiga medel genom användning av till sjukhuset donerade fonder samt genom upplåning.

Från statens sida hava bidrag till utförande av arbeten vid kustsjukhuset lämnats endast två gånger.

Med anledning av en utav föreningen gjord ansökning beviljade sålunda Kungl. Maj:t genom brev den 21 februari 1919 föreningen — att utgå av sjätte huvudtitelns allmänna besparingar — ett statsbidrag av högst 15,800 kronor till gäldande av fyra femtedelar av kostnaderna för anskaffande av en ny ångpanna i huvudsjukhuset, ny fotogenmotor vid belysningsverket därstädes samt ny motor i anstaltens motorbåt, och genom brev den 18 mars 1921 beslöt Kungl. Maj:t att av femte huvudtitelns allmänna besparingar till styrelsen för föreningen utbetala ett belopp av högst 5,000 kronor till bestridande av kostnaderna för viss reparation av taken å huvudsjukhuset.

Styrsoanstalten äger för närvarande rätt att åtnjuta statsbidrag till driftkostnaderna, beräknat efter ett antal vårdplatser av högst 186, därav 114 under hela året samt ytterligare 72 under tiden den 15 maj—14 september.

Dessutom åtnjuter kustsjukhuset, förutom patientavgifter, bidrag från lands-
ting.

Beträffande sjukhusets ekonomiska ställning framgår av föreningens års-
berättelse för år 1926, att tillgångar och skulder vid nämnda års slut
balanserade å kronor 553,666:40, att bland tillgångarna fastigheters konto
uppgått till kronor 309,894:37 samt att bland skulderna upptagits ett konto
för donationer å kronor 350,061:33 och ett reverskonto å 167,000 kronor.

I fråga om anstaltens verksamhet under år 1926 framgår av nyssnämnda
berättelse, att antalet under året intagna patienter utgjort 334 och att an-
talet underhållsdagar för samtliga under året vårdade uppgått till 48,519.

Vad härefter angår den nu föreliggande framställningen anhöll föreningen
i sin skrivelse den 5 september 1927 om ett statligt understöd till belopp av
317,575 kronor, motsvarande den beräknade totalkostnaden för vissa plane-
rade arbeten vid anstalten. Av nyssnämnda belopp skulle sålunda 264,000
kronor användas till *om- och tillbyggnad av huvudsjukhuset* och återstoden till
vissa särskilda arbeten, nämligen 15,375 kronor till *omläggning av den elek-
triska driften vid anstalten*, 16,500 kronor för *anläggning av vattenfilter och
andra anordningar för dricksvattnets förbättrande*, 16,200 kronor till *omläggning
av anstaltens kloaksystem* och 5,500 kronor till *uppsättande av stängsel omkring
sjukhusområdet*.

Vad först angår förslaget till *om- och tillbyggnad av huvudsjukhuset*, har
departementschefen uttalat, att detta förslag, trots verkställd överarbetning
därav, ännu icke vore i det skick, att det kunde föreläggas riksdagen. Det
stora antalet expektanter till anstalten gjorde, att det måste anses otillfreds-
ställande, att förslaget, oaktat de stora kostnaderna för dess genomförande,
endast skulle innebära en ökning med 14 bidragsberättigade sjukplatser.
Enligt vad departementschefen under hand erfarit, förhölle det sig också så,
att föreningen ansett de nu ifrågasatta utvidgningarna utgöra en förutsätt-
ning för att sedan en mera avsevärd ökning av platsantalet skulle kunna
komma till stånd. Föreningen syntes hava för avsikt att senare — med
statens hjälp — fullfölja byggnadsarbetet i sådan riktning. Det ville emel-
lertid förefalla, som om före statsmakternas definitiva prövning av bidrags-
frågan ett fullständigt förslag borde föreligga, utvisande totalkostnaderna
för sjukhusets ombyggnad samt den platsökning man därvid kunde vinna.
Därest ett sådant förslag framlades, syntes detta med hänsyn till det stora
behovet av sjukhusets modernisering och utvidgning böra vinna beaktande.

Beträffande föreningens framställning om anslag till *omläggning av den
elektriska driften m. m.* har departementschefen däremot icke haft något att
erinra. Densamma syntes vara av beskaffenhet att falla inom den gräns, till
vilken man i vissa undantagsfall kunde sträcka sig, under förutsättning att,
såsom här tydligen vore förhållandet, ett starkt behov av statligt understöd
föreläge. Vid detta ståndpunktstagande har dock undantag ansetts böra
göras beträffande av styrelsen ifrågasatt statligt bidrag till anskaffande av

tvättmaskiner för provisoriskt inmonterande i den nuvarande tvättstugubyggnaden. Det syntes nämligen icke föreligga tillräckliga skäl för att utbryta detaljen angående tvättanordningarnas förbättrande ur det förut omförmälda om- och tillbyggnadsförslaget.

Frågan om ordnandet av dricksvattenfiltreringen och av kloakvattnets avledning har vidare synts departementschefen vara trängande nödvändigt av allmänt sanitära skäl. Med hänsyn till Styrsoföreningens svaga ekonomiska ställning, som gjorde att föreningen knappast ägde möjlighet att i större utsträckning deltaga i bestridandet av kostnaderna för dessa arbeten, har departementschefen ansett, att den avvikelser från de i allmänhet beträffande kustsanatorier och motsvarande anstalter tillämpade reglerna här kunde ske, att bidrag finge åtnjutas för hela den verkliga kostnaden och alltså utgå med högst 16,500 kronor för anordnandet av filteranläggning m. m. och högst 16,200 kronor för omläggningen av kloaksystemet. Samma skäl till undantag föreläge däremot enligt departementschefens mening icke beträffande bidrag till omläggningen av den elektriska driften; av utredningen syntes nämligen framgå, att omläggningen komme att för sjukhuset medföra minskning i driftkostnaderna, varför föreningen syntes böra kunna bära viss del av omläggningskostnaden. För detta arbete syntes bidrag alltså — enligt de i förevarande hänseende tillämpade allmänna grunderna — böra utgå från statsverket med högst halva kostnaden. Sammanlagda statsbidragsbeloppet för ifrågavarande mera speciella arbeten skulle alltså vara 16,500 + 16,200 + $\left(\frac{15,375}{2}\right)$ 7,687.50 kronor, d. v. s. sammanlagt högst 40,387 kronor 50 öre, vilket belopp syntes kunna avrundas nedåt till 40,000 kronor.

Medgivande till utbetalande av det sålunda förordade statsbidraget har ansetts böra utverkas av riksdagen. Bidraget har synts departementschefen böra utgå från reservationsanslaget till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter. För statsbidragets erhållande har — på sätt förordats jämväl beträffande byggnadsbidrag till kustsanatoriet i Barkåkra — ansetts böra i huvudsak gälla de allmänna grunder, som äro stadgade för bidrag från nyssnämnda reservationsanslag. Föreningen syntes ock böra åläggas att avlämna förbindelse att, om anstalten framdeles icke skulle komma att användas för sitt nuvarande ändamål, återbära statsbidrag, som anstalten uppburit till bestridande av olika byggnads- och andra anläggnings- eller förbättringskostnader, eller så stor del av dessa bidrag, som av Kungl. Maj:t bestämdes. Dessutom syntes det böra föreskrivas, att Kungl. Maj:t skulle äga utse en revisor att på föreningens bekostnad deltaga i granskningen av föreningens räkenskaper samt styrelsens förvaltning.

Vad härefter angår *anslagsbehovet i dess helhet* för nästa budgetår till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter har departementschefen icke haft något att erinra mot de av medicinalstyrelsen härutinnan gjorda beräkningarna. Dessa beräkningar — i vilka hänsyn icke tagits till de i det föregående behandlade framställningarna om statsbidrag till vissa arbeten vid kustsanatoriet i Barkåkra och vid Styrso kust-

sjukhus — slutade å (170,000 + 600,000) 770,000 kronor. Läggas här till de av departementschefen tillstyrkta bidragsbeloppen om tillhopa högst (16,700 + 40,000) 56,700 kronor till kustsanatoriet i Barkåkra och till Styrsö kustsjukhus, erhålles en totalsumma av 826,700 kronor. Denna summa har synts böra avrundas uppåt till 830,000 kronor, med vilket belopp alltså anslaget i fråga upptagits i riksstatsförslaget för budgetperioden 1928—1929. Vid bifall här till skulle anslaget till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för nästa budgetår överstiga det till samma ändamål för innevarande budgetperiod beviljade anslaget med 220,000 kronor.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta den ena, nr 27, inom första kammaren av herr *J. Nilsson* i Kristianstad och den andra, nr 48, inom andra kammaren av herr *L. Borggren*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att höja anslaget till Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium i Barkåkra från av Kungl. Maj:t föreslagna 16,700 kronor till 23,200 kronor, d. v. s. med 6,500 kronor för inköp och uppställning av en ångturbingenerator;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena, nr 26, inom första kammaren av herr *E. Låthander m. fl.* och den andra, nr 49, inom andra kammaren av herr *L. Borggren m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen måtte besluta att höja anslaget till Föreningen för vård av skrofulösa barn vid havskuranstalt från av Kungl. Maj:t föreslagna 40,000 kronor till 48,075 kronor, samt att bevilja ett extra anslag på 274,500 kronor till om- och tillbyggnadsarbeten vid kustsjukhuset å Styrsö.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förevarande förslag om statsbidrag för vissa arbeten vid kustsanatoriet i Barkåkra och Styrsö kustsjukhus har utskottet funnit angeläget, att enhetliga regler komma till tillämpning vid beviljande av statsbidrag till samtliga anstalter av ifrågavarande kategori. Fastslås bör sålunda, i vilken mån och efter vilka grunder bidrag må till anstalterna utgå. Utskottet har efter öfvervägande för sin del kommit till den uppfattningen, att de regler, som stadgats i kungörelsen den 27 juni 1914 angående statsbidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter m. m. jämte i samma kungörelse sedermera vidtagna ändringar, även synas böra i huvudsak tillämpas i fråga om kustsanatorierna och nämnda sjukhus, givetvis med hänsynstagande till det hittills befintliga antalet vårdplatser och beviljade statsbidrag.

Vad då först angår Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser statsbidrag till sistberörda sjukhus, innebär detsamma, att, med avvikelse från de i allmänhet beträffande kustsanatorier och motsvarande anstalter tillämpade reglerna, bidrag skulle få åtnjutas för hela den verkliga kostnaden för anordnandet av filter för dricksvattnets rening m. m. och omläggning av kloaksystemet samt att bidrag enligt de i förevarande hänseende tillämpade

Utskottets
yttrande.

allmänna grunderna må utgå för omläggning av den elektriska driften. Sammanlagda bidragsbeloppet skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag bestämmas till 40,000 kronor.

Vad frågan om statsbidrag till detta sjukhus beträffar, har motionsvis yrkats, att statsbidrag måtte lämnas till hela kostnaden för omläggning av den elektriska driften, vilket skulle medföra en merkostnad å 8,075 kronor, samt att ett extra anslag å 274,500 kronor måtte beviljas till om- och tillbyggnadsarbeten vid kustsjukhuset.

Vid prövning av denna fråga har utskottet, som avlagt besök å kustsjukhuset och tagit närmare kännedom om förhållandena därstädes, kommit till den uppfattningen, att de arbeten, för vilkas utförande statsbidrag nu äskats, äro av behovet påkallade samt att med hänsyn till Styrsoföreningens ekonomiska ställning staten bör träda stödjande emellan. Ehuru utskottet sålunda funnit, att det framlagda projektet angående om- och tillbyggnad av huvudsjukhuset snarast möjligt bör realiseras, har dock utskottet, innan Kungl. Maj:t definitivt prövat den föreliggande byggnadsplanen, vilken synes utskottet vara av beskaffenhet att i huvudsak kunna godkännas, ansett sig icke nu kunna förorda, att medel för ifrågavarande byggnadsarbets utförande anvisas å nästkommande budgetårs riksstat. Utskottet förväntar emellertid, att förslag i frågan förelägges 1929 års riksdag. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att enligt utskottets mening det synes med billigheten överensstämmande, att statsbidrag må utgå till kustsanatorierna icke blott för nyanskaffade platser utan även för de redan befintliga — däri inberäknade s. k. sommarplatser med vederbörlig reduktion samt isoleringsplatser — med avdrag av redan erhållet statsbidrag. Tillika finner sig utskottet böra påpeka angelägenheten av att ekonomilokalerna vid kustsjukhuset planeras så, att även vid någon eventuell ytterligare utvidgning av sjukhuset ifrågavarande lokaler bliva för sina ändamål tillräckliga.

Vad angår de äskade medlen för omläggning av den elektriska driften, för anordnandet av filteranläggning m. m. och för omläggning av kloaksystemet vid kustsjukhuset i fråga, har utskottet — med hänsyn till vad ovan anförts i fråga om statsbidrags storlek överhuvudtaget till anstalter av nu berörda slag — i betraktande av Styrsoföreningens svaga ekonomiska ställning och det ringa statsbidrag, föreningen hittills åtnjutit, funnit sig redan nu böra tillstyrka, att statsbidrag må utgå för hela den beräknade kostnaden för dessa arbetens utförande. Givetvis skall hänsyn tagas jämväl till nu ifrågavarande bidrag vid den slutliga beräkningen av det anslag, föreningen må kunna komma att erhålla.

Vidkommande härefter Kungl. Maj:ts förslag om statsbidrag för vissa arbeten vid kustsanatoriet i Barkåkra, avser detsamma, såsom förut nämnts bidrag till en redan verkställd omändring av epidemiavdelningen därstädes till en avdelning för vård av tuberkulösa patienter, till uppförande av en ny solhall i anslutning till sistnämnda avdelning, till utvidgning av maskinhuset samt till en kylanläggning vid sanatoriet. Statsbidraget uppgår till sammanlagt 16,700 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag härutinnan har utskottet funnit sig böra biträda.

Såsom ovan omförmäts, har motionsvis yrkats, att anslaget till kustsanatoriet i Barkåkra måtte höjas med 6,500 kronor till 23,200 kronor för inköp och uppställning av en ångturbingenerator, vilken skulle ersätta det nuvarande, ännu icke fullt förslitna reservmaskineriet för framställande av elektrisk energi. Enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, har departementschefen avstyrkt det av anstaltsdirektionen framlagda förslaget härutinnan. Utskottet ansluter sig till denna departementschefens ståndpunkt och anser sig sålunda nu icke böra tillstyrka statsbidrag för ändamålet ifråga.

Beträffande slutligen Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av anslag för bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter med ett belopp av 830,000 kronor har utskottet med hänsyn till utskottets ståndpunkt i fråga om bidrag till Styrsoföreningen ansett anslaget böra höjas till 838,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herrar Lithanders m. fl. och Borggrens m. fl. ovanberörda motioner, I: 26 och II: 49, samt med avslag å herrar Nilssons i Kristianstad och Borggrens motioner, I: 27 och II: 48, i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag,

a) till *bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 838,000 kronor;

samt

b) medgiva, att av Kungl. Maj:t må beviljas ej mindre åt föreningen för skrofulösa barns vård till utförande av vissa arbeten m. m. vid Kronprinsessan Victorias kustsanatorium i Barkåkra ett bidrag av högst 16,700 kronor än även till föreningen för vård av skrofulösa barn vid havskuranstalt till utförande av vissa arbeten m. m. vid Styrso kustsjukhus ett bidrag av högst 48,075 kronor, allt att utgå av nämnda anslag i huvudsaklig överensstämmelse med de rörande bidrag från anslaget gällande grunderna och på de närmare villkor i övrigt, som må av Kungl. Maj:t bestämmas.

51:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 59) att höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter, nu 3,200,000 kronor, med 300,000 kronor till 3,500,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 253—255 i statsrådsprotokollet.

Bidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter.

[59.]

Det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter belöpte sig för budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 till 2,800,000, respektive 2,950,000 kronor och är i riksstaten för budgetperioden 1927—1928 uppfört med 3,200,000 kronor.

De jämlikt riksdagens beslut stadgade villkoren för åtnjutande av bidrag från nämnda anslag innefattas i kungörelse den 28 juni 1918 (nr 494) med däri genom kungörelser den 7 juli 1921 (nr 384) och den 11 april 1924 (nr 145) gjorda ändringar.

Beträffande bidragsbeloppens storlek och de förändringar, som härutinnan vidtagits under de senaste åren m. m., torde få hänvisas till den redogörelse, som i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag (femte huvudtiteln, punkten 72) lämnats i ämnet. Här må endast erinras, att bidraget utgår med visst belopp för varje underhållsdag å de olika slagen av anstalter.

Den nu föreslagna förhöjningen av förevarande anslag är föranledd därav, att anslaget under sistförflutna budgetåren överbelastats.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter, nu 3,200,000 kronor, med 300,000 kronor till 3,500,000 kronor.

Folk-
sanatorierna.
[60.]

52:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till folksanatorierna (punkt 60) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen anmäla.

Under-
stödjande av
dispensär-
verksamhet.
[61.]

53:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 61) att till understödjande av dispensärverksamhet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 390,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 257 och 258 i statsrådsprotokollet.

Till statsbidrag för understödjande av dispensärverksamhet har riksdagen beviljat extra förslagsanslag alltsedan år 1914. För budgetåren 1925—1926 och 1926—1927 utgjorde anslaget 350,000, respektive 300,000 kronor. I riksstaten för budgetperioden 1927—1928 är anslaget uppfört med 380,000 kronor.

Nu gällande föreskrifter för användningen av anslag till förevarande ändamål äro meddelade i kungörelse den 8 maj 1925 (nr 329).

Med hänsyn till belastningssiffran för budgetperioden 1926—1927, 393,455 kronor, har anslaget för nästkommande budgetår ansetts böra bestämmas till det nu äskade beloppet.

Utskottets
yttrande.

Då utskottet funnit sig böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må till understödjande av dispensärverksamhet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 390,000 kronor.

54:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 62) att höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till resor för vissa patienter vid radiumhemmet i Stockholm, nu 30,000 kronor, med 15,000 kronor till 45,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 258 och 259 i statsrådsprotokollet.

*Bidrag till
resor för
vissapatienter
vid radium-
hemmet
i Stockholm.*

[62.]

I riksstaten hava sedan åtskilliga år tillbaka medel anslagits till bidrag till resor för medellösa och mindre bemedlade patienter vid radiumhemmet i Stockholm. Anslaget, som till en början hade karaktären av extra förslagsanslag, utgick från och med år 1921 med ett årsbelopp av 15,000 kronor men höjdes för budgetåret 1926—1927, huvudsakligen på grund av kraftigt ökad belastning, till 25,000 kronor. Från och med innevarande budgetår har anslaget uppförts såsom ordinarie förslagsanslag, och samtidigt har på grund av stegrad belastning en ytterligare höjning av anslagsbeloppet skett till 30,000 kronor.

Närmare bestämmelser angående villkor för åtnjutande av ifrågavarande bidrag hava meddelats genom kungörelse den 25 september 1920 (nr 634). Genom kungörelse den 11 april 1924 (nr 159) hava sedermera utfärdats ändrade bestämmelser av den innebörd, att statsbidrag från och med budgetåret 1924—1925 allenast skulle få utgå till medellösa patienter. Å andra sidan har i överensstämmelse med riksdagens beslut genom kungörelse den 7 maj 1926 (nr 174) för tiden efter den 1 juli 1926 vidtagits den utvidgning i rätten till resebidrag, att sådant bidrag, som tidigare endast kunnat utgå för resa å järnväg eller ångfartyg, skall kunna utgå jämväl för resa i automobil i regelbunden trafik, som av statens järnvägar eller postverket anordnats i anslutning till järnvägs- eller ångbåtslinje, samt att bidrag må omfatta jämväl avgift för tredje klassens sovvagnsbiljett. Efter medgivande av 1927 års riksdag har slutligen vidtagits sådan ändring i grunderna för resebidrag, att patient, som är boende på mer än 20 kilometers avstånd från järnvägs- eller ångbåtsstation eller från av statens järnvägar eller postverket anordnad automobiltrafiklinje, kan erhålla resebidrag med 10 öre per kilometer för den del av vägen till kommunikationsmedlet i fråga, som överstiger 20 kilometer. Kungörelse om sistnämnda ändring har utfärdats den 6 maj 1927 (nr 146).

Utgifterna under förevarande anslag uppgingo under budgetåret 1926—1927 enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning till 43,832 kronor. I anledning härav har en förnyad höjning av anslaget ansetts böra äga rum från och med med nästkommande budgetperiod. Med hänsyn såväl till belastningssiffran som till den senast vidtagna ändringen i grunderna för anslagets användning har anslagsbeloppet syntts därvid böra bestämmas till 45,000 kronor.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till resor för vissa patienter vid radiumhemmet i Stockholm, nu 30,000 kronor, med 15,000 kronor till 45,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

*Bidrag till
uppförande,
inrättande
eller inlösen
av epidemijukhus.*

55:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 63) att till bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemijukhus, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 750,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 259—263 i statsrådsprotokollet.

[63.]

I 18 § första stycket av epidemilagen den 19 juni 1919 (nr 443) stadgas att varje epidemidistrikt — d. v. s. varje landstingsområde samt stad, som icke deltagar i landsting — skall äga tillgång till erforderligt antal platser å sjukhus, avsedda för personer, som äro behäftade med någon av de i 2 § 1 mom. av lagen uppräknade smittsamma sjukdomar. Enligt bestämmelserna i 18 § fjärde stycket av lagen skall därjämte varje epidemidistrikt vara försett med erforderlig utrustning för sådana tillfälliga sjukvårdslokaler, vilkas inrättande kan nödvändiggöras av särskilda omständigheter. Till fullgörandet av sålunda ålagda skyldigheter lämnar staten bidrag i form av kontanta tillskott.

Beträffande det erforderliga antalet platser å epidemijukhus hade den kommitté, som utarbetade förslag till epidemistadga, i sin motivering räknat med ett behov av två epidemijukhusplatser på varje tusental av invånare i stad och en plats per tusen invånare å landsbygd.

I de till epidemilagen fogade övergångsbestämmelserna stadgades ursprungligen, bland annat, att lagen i allmänhet skulle träda i kraft den 1 januari 1920, men att med avseende på epidemidistrikt, som innefattar landsbygd, de nyssnämnda bestämmelserna i 18 § första och fjärde styckena icke skulle äga tillämplighet förr än åtta år förflutit från det lagen trädde i kraft, d. v. s. från och med ingången av år 1928.

Med anledning av en framställning från Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott framlade Kungl. Maj:t för 1924 års riksdag förslag om ändring av epidemilagens övergångsbestämmelser utav innebörd, bland annat, att med avseende på epidemidistrikt, som innefattar landsbygd, föreskrifterna i lagens 18 § första och fjärde styckena icke skulle äga tillämplighet förrän från och med den 1 januari 1933.

Till stöd för detta förslag framhölls (1924 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 74, samt proposition nr 69 till samma års riksdag) huvudsakligen dels att det rådande ekonomiska läget för en del landsting måste resa oöverstigliga svårigheter att inom den då stadgade tiden eller före ingången av år 1928 genomföra ordnandet av epidemivården inom vederbörande landstingsområden, dels ock att den statsfinansiella situationen påfordrade återhållsamhet med avseende å uppförande och inlösen av epidemijukhus samt att storleken av de statsutgifter, som föranleddes av statsbidragen till förevarande ändamål, gjorde det synnerligen önskvärt att uppförandet och inlösningen av epidemijukhus under de närmaste åren bedrevs i en långsammare takt, än vad de ursprungliga övergångsbestämmelserna förutsatte. Det betonades även, att man vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag syntes kunna förvänta, att uppförandet och inlösningen av epidemijukhus skulle komma att fortskrida betydligt långsammare än vad eljest skulle hava blivit

fallet, ävensom att man syntes vara berättigad att räkna med att en del landsting komme att modifiera redan fattade beslut i förevarande hänseende. Man skulle alltså kunna motse inträdandet av en lättnad med avseende på statens utgifter för anordnandet av epidemisjukhus under de närmaste åren.

Sedan riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (riksdagens skrivelse nr 160), blev lag i ämnet utfärdad den 23 maj 1924 (nr 156).

I enlighet med av 1920 års riksdag fastställda huvudgrunder har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 7 september 1920 (nr 667) utfärdat bestämmelser angående statens bidrag för uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus. Enligt dessa bestämmelser utgår sådant bidrag med högst hälften av byggnadskostnaderna fränsett tomtkostnad, vid inlösen dock med högst hälften av lösesumman. Statsbidraget må ej överstiga, beträffande sjukhus, vars uppförande påbörjats efter den 1 januari 1916, 2,500 kronor för varje sjukplats, som sjukhuset med normal beläggning beräknas rymma, samt i andra fall 1,000 kronor för varje sådan sjukplats. Statsbidrag beviljas av Kungl. Maj:t. Utbetalning av bidrag sker efter det vederbörande sjukhus blivit vederbörligen avsynat och räkenskaper över byggnadskostnaden i behörig ordning granskats.

Anslag till dessa bidrag hava å riksstaten upptagits från och med år 1921. Anslagen, som hela tiden haft förslagsanslags karaktär, hava i avseende å beloppen för varje budgetperiod plägat beräknas med ledning av uppgifter, som från epidemidistriktet meddelats rörande storleken av de statsbidrag, som beräknades komma att begäras under vederbörande budgetperiod.

Storleken av de för särskilda budgetperioder till förevarande ändamål anvisade anslagsbeloppen samt belastningen å anslagen framgår av följande sammanställning:

Budgetperiod	Anslag kronor	Belastning kronor
1921.....	2,000,000	819,694
1922.....	1,500,000	221,615
1/4—30/6 1923.....	750,000	932,077
1923—1924.....	1,800,000	727,999
1924—1925.....	2,500,000	1,203,924
1925—1926.....	1,590,000	2,541,537
1926—1927.....	1,300,000	835,425
Summa	11,440,000	7,282,271

För budgetåret 1927—1928 utgör det för ändamålet anvisade anslaget 750,000 kronor. Det för nästkommande budgetperiod äskade anslaget uppgår sålunda till samma belopp som det för innevarande budgetår beviljade. Vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle emellertid anslaget, som, enligt vad nyss nämnts, hittills haft karaktär av förslagsanslag, förändras till reservationsanslag.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två motioner, väckta, den ena, nr 212, inom första kam-

maren av herr *Per Gustafsson m. fl.* och den andra, nr 283, inom andra kammaren av herrar *G. Strindlund* och *Hj. Svensson* i Grönvik, vari hemställt, att riksdagen under femte huvudtiteln såsom bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus måtte anvisa ett förslagsanslag av 500,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen nr 211 i första kammaren.

Utskottets yttrande. Vad först angår motionärernas förevarande förslag, får utskottet erinra om, att av motionärerna vid innevarande års riksdag väckta motioner, I: 211 och II: 282, vilka gingo ut på, att den år 1919 på ifrågavarande område genomförda organisationen borde upptagas till förnyat övervägande, att utredning härvid borde verkställas angående behovet av vårdplatser å epidemisjukhus samt att i avbidan på denna utredning den i övergångsbestämmelserna till epidemilagen medgivna anståndstiden med epidemisjukvårdens fullständiga ordnande borde utsträckas till den 1 januari 1938, av riksdagen avslagits. Härav följer, att den av motionärerna gjorda beräkningen av statens utgifter för uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus icke kan läggas till grund för bestämmandet av anslaget till ändamålet i fråga för nästkommande budgetår.

Kungl. Maj:ts förslag om uppförande å riksstaten av förevarande anslag med samma belopp, som för budgetåret 1927—1928 anvisats, har icke givit utskottet anledning till erinran, men har utskottet icke funnit skäl föreligga för anslagets förändring till reservationsanslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr Gustafssons m. fl. och herrar Strindlunds och Svenssons i Grönvik ovanberörda motioner, I: 212 och II: 283, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 750,000 kronor.

Bidrag till driften av epidemisjukhus. 56:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 64) att till bidrag till driften av epidemisjukhus för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 800,000 kronor.

[64.] Utredningen i ämnet återfinnas å sid. 263 och 264 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till bidrag till driften av epidemisjukhus hava anslag varit uppförda i riksstaten från och med år 1921. Anslagsbeloppen för ändamålet hava för budgetåren 1926—1927 och 1927—1928 utgjort respektive 900,000 kronor och 1,000,000 kronor.

I enlighet med av 1920 års riksdag godkända huvudgrunder har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 7 september 1920 (nr 668) utfärdat bestämmelser angående statsbidrag till driften av ifrågavarande sjukhus.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *bidrag till driften av epidemisjukhus* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 800,000 kronor.

57:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 65) att till bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

*Bidrag till
uppförande
m. m. av hem
för kroniskt
sjuka.*

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 265—271 i statsrådsprotokollet.

[65.]

Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 112 gjorda framställning har 1927 års riksdag (skrivelse nr 266) för budgetåret 1927—1928 anvisat till bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka ett extra förslagsanslag av 225,000 kronor samt därjämte anslag till bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, båda anslagen att användas i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen angivna grunder. I samband härmed har riksdagen lämnat visst medgivande angående upplåtande av kronojord för anordnande av hem för kroniskt sjuka.

Genom beslut den 27 juni 1927 har Kungl. Maj:t, i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen godkända grunder, utfärdat kungörelse angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka (nr 245) samt ställt det av riksdagen anvisade anslaget till medicinalstyrelsens förfogande att för därmed avsett ändamål användas i enlighet med föreskrifterna i berörda kungörelse.

De genom kungörelsen utfärdade bestämmelserna beträffande statsbidrag för uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka innebära i sina huvuddelar följande:

Statsbidrag må utgå till landsting, kommuner samt kommunalförbund för anordnande — såsom fristående anstalt eller avdelning av anstalt för annat ändamål — av hem för sådana kroniskt — obotligt eller svårbotligt — kroppsjuka (företrädesvis sådana sjuka, som lida av elakartade svulster såsom kræfta, sarkom m. fl., hjärn- och ryggmärgssjukdomar samt andra nervsystemets sjukdomar, kronisk reumatism och denna närstående sjukdomar, svår vanförhet, cirkulationsorganens sjukdomar, patologisk senilitet samt kronisk astma), vilka äro i behov av sjukhusvård och därför icke lämpligen kunna vårdas å allmän fattigvårdsanstalt men vilkas tillstånd icke berättigar till och vilka icke heller kunna erhålla den särskilda vård, för vilken lasarett och sjukstugor samt därmed jämförliga anstalter äro avsedda.

Statsbidrag må, med vissa närmare angivna inskränkningar, utgå med följande belopp, nämligen:

a) där den, som ämnar anordna hem för kroniskt sjuka, för ändamålet uppför ny byggnad, med högst hälften av byggnadskostnaderna, däri ej in-

räknade utgifter för anskaffande av tomt eller inventarier, dock att bidraget ej må överstiga 1,500 kronor för varje för fattiga sjuka avsedd sjukplats, som hemmet med normal beläggning beräknas rymma;

b) där byggnad för ändamålet av vederbörande inköpes, med högst hälften av köpesumman, i vad den avser själva byggnaden, samt av kostnaderna för de om- eller tillbyggnadsarbeten, som erfordras för byggnadens användande till hem för kroniskt sjuka, dock att bidraget ej må överstiga 1,000 kronor för varje sådan sjukplats, som under a) sägs;

c) där till hem för kroniskt sjuka tages i anspråk i vederbörandes ägo befintlig byggnad, som ej av vederbörande uppförts eller inköpts för sådant ändamål, med högst hälften av kostnaderna för de om- eller tillbyggnadsarbeten, vilka erfordras för byggnadens användande till hem för kroniskt sjuka, dock att bidraget ej må överstiga 750 kronor för varje sådan sjukplats, som under a) sägs.

För bestämmande av anslagets storlek för budgetåret 1928—1929 har departementschefen införskaffat kompletterande uppgifter rörande av 1927 års landsting fattade beslut beträffande upprättande av hem för kroniskt sjuka, samt beräknat, att statsbidrag under nämnda budgetår kommer att erfordras för i runt tal 100 sjukplatser i nyuppförda byggnader, för 30 platser i för ändamålet inköpta byggnader samt för 10 platser i av vederbörande landsting tillhörig, förut till annat ändamål använd byggnad. För samtliga nämnda platser, rörande vilka beslut redan av landstingen fattats, skulle alltså beräknas bidrag med ett sammanlagt belopp av $(100 \times 1,500 + 30 \times 1,000 + 10 \times 750)$ 187,500 kronor. Härutöver har ett belopp av 150,000 kronor ansetts erforderligt för mötande av krav på bidrag till hem, vilka kunna komma att anordnas av kommuner eller kommunalförbund eller som må beslutas av landsting år 1928 och som kunna bli färdiga till avsyning före utgången av budgetåret 1928—1929. Sistberörda belopp har beräknats motsvara bidrag för 150 platser, inredda i för ändamålet inköpta byggnader. Anslagsbehovet till anskaffningsbidrag för ifrågavarande anstalter skulle enligt nu angivna beräkningar uppskattas till 337,500 kronor, men har med någon nedsättning av det för hittills okända krav beräknade beloppet ansetts kunna för nästkommande budgetår begränsas till 300,000 kronor.

Slutligen har Kungl. Maj:t föreslagit, att anslaget från och med nästkommande budgetår förändras från förslagsanslag till reservationsanslag.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått tvenne likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren, nr 144, av herr *A. J. Bärby* m. fl. och den andra inom andra kammaren, nr 238, av herr *Karl Andersson* i Katrineholm m. fl., däri yrkats, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka måtte utgå jämväl till de anstalter, som av landstingen för ändamålet uppförts eller inrättats under åren 1919—1926.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Beträffande först det i nyssberörda motioner framförda yrkandet må erinras, att, såsom i motionerna framhålles, likartat förslag om statsbidrag till anstalter,

som av landsting uppförts eller inrättats under åren 1919—1926, framlades i motioner vid 1927 års riksdag samt att statsutskottet i avgivet utlåtande härom yttrade, att utskottet visserligen funnit billighetskäl i viss mån tala för att rätten till ifrågavarande statsbidrag utvidgades att gälla även de föreslagna anstalterna, men att utskottet funnit departementschefens skäl mot en utvidgad rätt till statsbidrag vara av sådan avgörande betydelse, att utskottet ansåge sig icke kunna förorda vad motionärerna föreslagit. Utskottets sålunda angivna ständpunkt godkändes av riksdagen.

Vid prövning av de nu föreliggande motionerna har utskottet icke funnit skäl föreligga för ett frångående av den av sistlidet års riksdag principiellt intagna ständpunkten.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen har icke givit utskottet anledning till erinran och får utskottet alltså förorda anvisandet av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget samt att anslaget må erhålla karaktär av reservationsanslag.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herr Bärge m. fl. samt herr Anderssons i Katrineholm m. fl. ovanberörda motioner, I: 144 och II: 238, till *bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

58:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 66) att till bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 850,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 265—271 i statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts i proposition nr 112 gjorda framställning beviljade 1927 års riksdag (skrivelse nr 266) för budgetåret 1927—1928, förutom anslag till bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, till bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka ett extra förslagsanslag av 275,000 kronor, att användas i huvudsaklig överensstämmelse med av riksdagen angivna grunder.

I fråga om statsbidrag till driftkostnaderna vid hem för kroniskt sjuka gälla i huvudsak följande bestämmelser (sv. förf.-saml. 1927 nr 246):

Statsbidrag må utgå till landsting, kommuner, kommunalförbund, föreningar och enskilda för driften av sådana hem för kroniskt sjuka, som i föreskrifterna angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av dylika anstalter angivits.

Statsbidrag må utgå allenast för anstalt, som uppfyller bestämmelserna i kungörelsen och där avgiften för vård å sjukplats, avsedd för fattiga sjuka, icke utgår med högre belopp för dag och patient än en krona 50 öre; dock att, där anstalten är i första hand avsedd för sjuka, tillhörande viss eller vissa kommuner eller visst landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnju-

*Bidrag
till driften
av hem för
kroniskt
sjuka.*

[66.]

tande ej må föränledas av den omständigheten, att vårdavgift för person från annan ort utgår med högre belopp.

Statsbidrag må icke å någon anstalt utgå för större antal sjukplatser, än som av medicinalstyrelsen fastställts eller fastställs såsom motsvarande normal beläggning av anstalten.

Statsbidrag må icke för samma tid utgå för flera sjukplatser än: för stad, som icke deltagar i landsting, en på varje tal av tvåusen av stadens invånare, och för landstingsområde en på varje tusental av landstingsområdets invånare; dock att vid beräkning av det antal sjukplatser, för vilket statsbidrag sålunda högst må för samma tid utgå, hänsyn icke skall tagas till anstalter, som äro avsedda för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från viss eller vissa kommuner eller från visst landstingsområde eller som drivas av föreningar eller enskilda.

Statsbidrag utgår, med nyssnämnda inskränkningar, med 90 öre för dag och patient, för vilken vårdavgiften ej uppgår till högre belopp än en krona 50 öre om dagen; dock att, där anstalten är i första hand avsedd för sjuka, tillhörande viss eller vissa kommuner eller visst landstingsområde, statsbidrag må utgå för vård å sjukplats för fattiga sjuka av patient från annan ort, ändå att vårdavgiften för honom utgår med högre belopp.

Ansökning om statsbidrag för visst år skall, ställd till medicinalstyrelsen före utgången av nästföregående år ingivas till nämnda myndighet.

Sedan medicinalstyrelsen granskat ansökningshandlingarna och fattat beslut i fråga om det begärda statsbidraget, har styrelsen att om beslutet underätta sökanden.

Varder statsbidrag för visst år beviljat, skall detsamma utbetalas halvårsvis i efterskott. Rekvisition å beviljat statsbidrag skall ingivas till medicinalstyrelsen efter utgången av juni och december månader.

Antalet för budgetåret 1928—1929 statsbidragsberättigade vårdplatser för kroniskt sjuka har i statsrådsprotokollet beräknats på följande sätt:

på anstalter, anordnade av föreningar eller enskilda	100
» landstingsanstalter	622
» fattigvårdsanstalter	1,384
» anstalter i städer, som ej deltaga i landsting	475

Summa 2,581

eller i avrundat tal 2.580 platser.

Statsbidragsbeloppet för detta platsantal utgör för helt år ($2,580 \times 365 \times 0:90$) 846,530 kronor eller i avrundat tal 847,000 kronor. Beträffande 85 av de platser å landstingsanstalter, som medtagits i beräkningen, gäller emellertid, att de ej kunna väntas bliva färdiga och avsynade i sådan tid, att statsbidraget — som utbetalas halvårsvis i efterskott — kan komma att under budgetåret utgå med helt årsbelopp. I anledning härav har det upptagna beloppet ansetts kunna reduceras med en fjärdedel av statsbidragets årsbelopp för dessa 85 platser eller med i runt tal 7,000 kronor till 840,000 kronor.

Härtill har emellertid ansetts böra läggas ett belopp, som kan antagas motsvara driftkostnadsbidrag för ett beräknat antal ännu ej kända platser, vilka kunna komma att anordnas i sådan tid före utgången av budgetåret 1928—1929, att driftkostnadsbidrag till någon del kommer att utgå under

sistnämnda budgetår. Departementschefen har beräknat det totala medelsbehovet för driftkostnadsbidrag under nästkommande budgetår till 856,425 kronor, vilket belopp avrundats till 850,000 kronor. Anslaget föreslås att liksom under innevarande budgetår erhålla karaktär av förslagsanslag.

Då utskottet icke funnit något att erinra mot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får utskottet hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 850,000 kronor.

59:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 67) att för vanförestalt i Härnösand för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservations-
slag av 200,000 kronor.

Vanförestalt
i
Härnösand.

[67.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 271—276 i statsrådsprotokollet.

I en den 22 februari 1927 avlåten proposition, nr 137, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* medgiva, att det för Hemsö kustartillerikår ursprungligen avsedda kasernetablissemnetet i Härnösand finge för en beräknad kostnad av högst 960,000 kronor omändras till vanförestalt i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten K. Güettler i augusti 1926 för ett såsom alternativ betecknat förslag uppgjorda ritningar samt att förty det för nämnda anstalt avsedda området, omfattande ungefär 40,800 kvadratmeter, finge från och med den 1 juli 1927 överföras från försvarsväsendet, *dels ock* till vanförestalt i Härnösand för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

I skrivelse den 20 maj 1927, nr 205, anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Departementschefen har i sammanhang med det under förevarande punkt framlagda förslaget anmält, att föreningen för bistånd åt lytta och vanföra i Stockholm uti skrivelse den 16 juli 1927 hemställt om beviljande av ett anslag å 1,046,850 kronor — att fördelas med 600,000 kronor å budgetåret 1928—1929 och med återstoden å budgetåret 1929—1930 — för utförande av en genomgripande om- och tillbyggnad av föreningens i Stockholm belägna anstalt för sjukvård och undervisning åt vanföra.

Rörande denna framställning har departementschefen anfört följande:

»Framställningen har i huvudsak motiverats med att vanförestalten i sitt nuvarande skick — särskilt vad beträffade de kliniska och polikliniska avdelningarna, till vilka, bland annat, den för medicine kandidater, som studera vid karolinska institutet, numera obligatoriska undervisningen i ortopedi vore förlagd — icke närmelsevis fyllde de anspråk, som ur sjukvårdens och undervisningens synpunkt måste ställas på en tidsenlig dylik anstalt.

Om- och tillbyggnadsarbetena i fråga skulle, enligt av föreningen förordad förslag i sådant hänseende, givas den omfattning och vara av den beskaffenhet, att det kunde förväntas, att anstalten skulle kunna kvarbliva å nuvarande plats under en relativt avsevärd tid framåt. Härmed skulle emellertid icke uppgivas en av föreningen tidigare framlagd plan om anordnandet av en ny vanförestalt i anslutning till ett blivande, för karolinska institutet avsett större undervisningssjukhus. Tvärtom har föreningen i sin förvarande skrivelse tillika gjort hemställan om uppdrag åt 1926 års sjukhuskommission att, vid fullgörande av det kommissionen anförtrodda uppdraget att uppgöra förslag till ett för nyssnämnda institut planerat undervisningssjukhus å det av 1927 års riksdag för ändamålet anvisade s. k. Norrbackaområdet i Solna socken invid Stockholm, reservera nödigt tomtområde för ifrågavarande vanförestalt i omedelbar närhet av å ena sidan Eugeniahemmet och å den andra det nya sjukhusets blivande ortopediska klinik.

I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits av medicinalstyrelsen, efter byggnadsstyrelsens hörande, samt av 1926 års sjukhuskommission. Det förvarande förslaget till om- och tillbyggnad av den nuvarande vanförestalten i Stockholm har i dessa utlåtanden i huvudsak tillstyrkts.

För min del måste jag emellertid härutinnan intaga en annan ståndpunkt. Härtill föränledes jag av följande skäl. Det synes mig icke gärna kunna ifrågakomma, att samtidigt med att avsevärda anslag utgå för utförande av arbetena med omändring av förutnämnda kasernetablissemang i Härnösand till vanförestalt budgeten även belastas med betydande utgifter för ytterligare en vanförestalt. Vidare torde det knappast kunna anses vara ur statsekonomisk synpunkt försvarligt, att staten lämnar ett så ansevärt bidrag som det nu ifrågasatta — motsvarande hela den beräknade totalkostnaden — till försättande i tidsenligt skick av en anstalt, vilken visserligen därefter under relativt lång tid framåt skulle kunna kvarbliva på sin nuvarande plats men vars förflyttning till andra lokaler dock redan nu är starkt ifrågasatt. I varje fall synes man böra avvakta, att frågan rörande utsikterna för ett blivande ordnande av anstaltens lokalfråga i sist avsedda riktning blir närmare utredd.

På grund av det anförda anser jag mig sålunda icke kunna tillstyrka, att föreningens hemställan om anvisande av medel till utförande av om- och tillbyggnader vid vanförestalten i Stockholm göres till föremål för anslags-åskande hos 1928 års riksdag.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet ämnar jag däremot i annat sammanhang denna dag hos Kungl. Maj:t hemställa om bifall till förberörda av föreningen jämväl gjorda — av 1926 års sjukhuskommission i dess nyssnämnda utlåtande utan erinran lämnade — framställning om uppdrag åt nämnda kommission att vid uppgörande av plan för ett för karolinska institutet avsett nytt undervisningssjukhus å Norrbackaområdet reservera nödigt tomtområde för en vanförestalt i omedelbar närhet av å ena sidan Eugeniahemmet och å andra sidan det nya sjukhusets ortopediska klinik.»

I anledning av den av departementschefen under förevarande punkt sålunda upptagna frågan om om- och tillbyggnad vid vanförestalten i Stockholm har utskottet i detta sammanhang till behandling förelagt två lika lydande motioner i ämnet, väckta, den ena, nr 85, inom första kammaren av herrar *A. Petron* och *A. O. Frändén* och den andra, nr 138, inom andra kammaren av herrar *S. Bengtsson* i Norup och *P. Pehrsson* i Göteborg, vari förslagits riksdagen att för bestridande av kostnaderna för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid vanförestalten i Stockholm ävensom för anskaffande av vissa inventarier, allt enligt upprättade förslag, anvisa ett anslag av 1,046,850 kronor att utgå med 246,850 kronor under budgetåret 1928—1929 samt med 400,000 kronor under vardera av budgetåren 1929—1930 och 1930—1931.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

I sin förenämnda skrivelse den 20 maj 1927, nr 205, uttalade riksdagen, såsom i statsrådsprotokollet erinrats, sin förväntan, att, sedan staten gjort den betydande insats, som i förberörda proposition, nr 137, avsåges för att åstadkomma en lösning av Norrlands vanförestårdsfråga, föreningen för bistånd åt vanföra i Norrland och Dalarna, vilken syntes hava goda förutsättningar att för framtiden omhändervisa anstaltsdriften, också skulle visa sig villig att påtaga sig nämnda uppgift. Enligt riksdagens mening vore det önskligt, att, innan de i propositionen avsedda ombyggnadsarbetena igångsattes, trygghet vunnits för att en överenskommelse om anstaltsverksamhetens drivande genom en enskild förening kunde åstadkommas.

Enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, har nämnda förening på anförda skäl förklarat, att föreningen såsom sådan icke lämpligen ansåge sig böra med staten träffa överenskommelse om övertagande av den beslutade anstalts skötsel, men att föreningen vore beredd att, sedan annan förening för ändamålet bildats, till denna överlämna sina tillgångar under de förbehåll, som med hänsyn till de villkor, varunder dessa tillgångar tillförts föreningen, prövades nödiga och lämpliga.

En dylik förening, benämnd *föreningen för bistånd åt vanföra i Norrland*, har nu bildats med ändamål att efter överenskommelse med vederbörande å statens vägnar omhändertaga skötseln av en till kasernetablissemnet i Härnösand förlagd vanförestalt. Visserligen hava vid förhandlingarna vissa frågor av angivna skäl måst lämnas öppna, men utskottet finner i likhet med departementschefen föreningens beslut att förklara sig villig att övertaga driften av anstalten tillsammans med det från föreningsstyrelsen inkomna förslaget till överenskommelse innebära trygghet för att överenskommelse rörande anstalts omhändervisande av den nybildade föreningen kan komma till stånd. I överensstämmelse med vad riksdagen i sin meromnämnda skrivelse anfört, torde alltså förberedelserna till ombyggnadsarbetena, så snart ske kan, påbörjas.

Å riksstaten för nästkommande budgetår har Kungl. Maj:t nu för ändamålet i fråga äskat ett anslag å 200,000 kronor. Storleken av detta anslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottets
yttrande.

Utskottet övergår härefter till att angiva sin ståndpunkt till den väckta frågan om anslag för bestridande av kostnaderna för vissa om- och tillbyggnadsarbeten vid vanförestalten i Stockholm m. m.

Efter besök å anstalten har utskottet i likhet med departementschefen kommit till den uppfattningen, att det knappast synes vara ur statsekonomisk synpunkt försvarligt, att staten skulle lämna ett så ansevärt bidrag som det nu ifrågasatta — motsvarande hela den beräknade totalkostnaden — för utförande av en genomgripande om- och tillbyggnad av en anstalt, vilken visserligen därefter under relativt lång tid framåt skulle kunna kvarbliva på sin nuvarande plats, men vars förflyttning till andra lokaler dock redan nu är starkt ifrågasatt. Anstaltens nuvarande förläggning samt dess i äldre hyreshus inrymda mer eller mindre otidsenliga och trånga lokaler motivera redan i och för sig starkt önskvärdheten av en snar förflyttning till mera tidsenliga sådana.

Med hänsyn härtill och i betraktande av det samband denna anslagsfråga äger med det nya rikssjukhusets blivande ortopediska klinik, måste utskottet alltså obetingat ställa sig på den ståndpunkten, att en grundlig utredning rörande en förflyttning av anstalten till det för det nya rikssjukhuset anvisade Norrbackaområdet omedelbart bör igångsättas. Utskottet förutsätter, att denna utredning bedrivs med all möjlig skyndsamhet samt att därvid särskilt tages i sikte önskvärdheten av att vanförestaltens eventuella förflyttning ej sammankopplas med det successiva utbyggandet av rikssjukhuset eller dess specialklinik i vidare mån än omständigheterna sådant strängt påfordra.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

a) att riksdagen må till *vanförestalt i Härnösand* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 200,000 kronor;

samt

b) att herrar Petréns och Frändéns samt Bengtssons i Norup och Pehrssons i Göteborg ovanberörda motioner, I: 85 och II: 138, icke må vinna riksdagens bifall.

Eugeniahemmet.
[68.]

60:o På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 68) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 277 och 278) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *Eugeniahemmet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 5,000 kronor.

Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.
[69.]

61:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 69) att till lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 280—281 i statsrådsprotokollet.

Efter utredning av den s. k. 1916 års provinsialläkaredistriktsskommittén äskade Kungl. Maj:t i proposition (nr 313) till 1918 års lagtima riksdag för år 1919 ett förslagsanslag å 230,000 kronor för lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, vilket anslag av riksdagen beviljades. Efter det anslag utgått med enahanda belopp för vardera av åren 1920 och 1921, blev anslaget sedermera med hänsyn till den ringa omfattning, i vilken detsamma tagits i anspråk, för var och en av de följande budgetperioderna sänkt och upptogs för budgetåret 1925—1926 till 12,000 kronor. För budgetåret 1924—1925 utgjorde belastningen å anslaget 12,389 kronor och för budgetperioden 1925—1926 13,556 kronor.

Den låga belastningen å anslaget berodde i huvudsak på innehållet uti de för anslagets användning fastställda grunderna. I syfte att ernå en större effektivitet i avseende å anslagets användning framlade därför Kungl. Maj:t i proposition nr 76 till 1926 års riksdag förslag till ändrade grunder för erhållande av lindring i sjukvårdskostnader av förevarande slag. Samtidigt hemställdes om ett extra förslagsanslag å 100,000 kronor till ändamålet för budgetåret 1926—1927, och anslag å detta belopp beviljades för sistnämnda budgetår liksom för budgetåret 1927—1928.

Den nu föreslagna nedsättningen av anslaget är föranledd av den ringa belastningen under budgetåret 1926—1927.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 50,000 kronor.

62:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 70) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 282 och 283) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

*Bidrag för
anställning
av distrikts-
sköterskor.*

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *bidrag för anställning av distriktssköterskor* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 190,000 kronor.

[70.]

63:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 71) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 283) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

*Dyrtidshjälp
åt distrikts-
sköterskor.*

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *dyrtidshjälp åt distriktssköterskor* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

[71.]

Stipendier för deltagande i kurs för utbildande av instruktions-sköterskor och husmödrar vid sjukhus. 64:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 72) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 283—285) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *stipendier för deltagande i kurs för utbildande av instruktions-sköterskor och husmödrar vid sjukhus* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 4,000 kronor.

[72.]

Bidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor. 65:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 73) att till bidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 660,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 285—288 i statsrådsprotokollet.

[73.]

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning beviljade 1919 års lagtima riksdag för beredande av statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 500,000 kronor.

Den 28 mars 1919 utfärdade Kungl. Maj:t lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m. (nr 138), och den 20 februari 1920 utfärdades kungörelse angående statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor m. m. (nr 140).

Anslaget för sist angivna ändamål beräknades för budgetåret 1924—1925 till 640,000 kronor men sänktes för budgetperioden 1925—1926 till 560,000 kronor. I proposition (nr 20) till 1926 års riksdag avgav Kungl. Maj:t förslag till lag om ändrad lydelse av 4, 7 och 11 §§ i förut omnämnda lag. De ifrågasatta lagändringarna inneburo i huvudsak, att den i lagen bestämda minimiavlöningen till distriktsbarnmorska skulle höjas, att i sammanhang därmed statsbidraget till distriktsbarnmorskornas avlöning skulle fastställas till ett förhöjt belopp samt att staten skulle med visst belopp bidraga till avlöningen av de i 2 kap. av lagen omnämnda reservbarnmorskorna.

De föreslagna statsbidragen till distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor beräknades för statsverket medföra en kostnadsökning av sammanlagt omkring 90,000 kronor för år. Som lagändringarna icke skulle träda i kraft förrän den 1 januari 1927, ansågs kostnadsökningen för budgetåret 1926—1927 kunna begränsas till 45,000 kronor. Med hänsyn till belastningssiffran, 586,587 kronor, för budgetåret 1924—1925 uppskattades anslagsbehovet för budgetåret 1926—1927 oavsett lagändringen till 590,000 kronor. I propositionen beräknades sålunda ett extra förslagsanslag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor å 635,000 kronor för budgetåret 1926—1927.

Propositionen i fråga blev av riksdagen bifallen (skrivelse nr 246), och i anslutning härtill anvisades det begärda förslagsanslaget å 635,000 kronor.

Lag om ändrad lydelse av förenämnda paragrafer i 1919 års lag utfärdades den 18 juni 1926 (nr 238). Samma dag utfärdades även kungörelser (nr 385 och 386), innefattande av den nya lagen föranledda ändringar i gällande barnmorskereglemente samt i reglementet för barnmorskestyrelserna i riket.

Ny kungörelse angående statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor utfärdades jämväl den 18 juni 1926 (nr 384).

Departementschefen har ännu erinrat därom, att åtgärd från Kungl. Maj:ts sida vidtagits för utförande av en i nyssnämnda proposition nr 20 ifrågasatt och av riksdagen även påkallad revision av den nuvarande indelningen i barnmorskedistrikt i syfte att särskilt inom vissa län kunna vidtaga minskning av distriktens antal. Samtidigt med utfärdandet av nyssnämnda lag av den 18 juni 1926 har nämligen Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen dels att verkställa utredning rörande minskning av antalet barnmorskedistrikt i syfte att råda bot för det missförhållandet, att en del sådana distrikt vore för små för att giva vederbörande barnmorska tillräckliga inkomster av praktik, dels att vidtaga de åtgärder med avseende å rikets indelning i sådana distrikt, som medicinalstyrelsen kunde anse den anbefallda utredningen böra föranleda, dels ock att årligen från och med år 1927 i samband med angivande av behovet av statsanslag till bidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för resultatet av utredningen samt för de av medicinalstyrelsen i anledning därav vidtagna åtgärderna.

Belastningen å anslaget för budgetåret 1925—1926 utgjorde enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning 637,563 kronor. Sedan från nämnda ämbetsverk inhämtats, att berörda belastning innefattade vissa belopp, tillhoppa omkring 15,000 kronor, vilka egentligen bort falla å tidigare budgetår, så att den verkliga belastningen för perioden 1925—1926 uppgått till omkring 620,000 kronor, uppförde riksdagen, efter förslag av Kungl. Maj:t, anslaget för budgetåret 1927—1928 med (620,000 + 90,000) 710,000 kronor.

I en till statsutskottet inkommen skrivelse av den 23 januari 1928 har ordföranden i Allmänna Svenska Barnmorskeförbundet i anledning av den vidtagna revisionen av barnmorskedistriktens indelning, med framhållande av att antalet avskedade barnmorskor säkerligen komme att bliva långt större än antalet möjligen lediga platser och att sluteffekten sålunda måste bliva, att ett stort antal barnmorskor inom närmaste framtiden tvingades att frånträda sina befattningar utan möjlighet att inom överskådlig framtid erhålla annan anställning inom yrket, uttalat sig för av medicinalstyrelsen föreslagna övergångsbestämmelser i ämnet. Enligt dessa bestämmelser skulle den nya distriktsindelningen träda i kraft allt eftersom vakanser uppstode inom vederbörande barnmorskestyrelsers verksamhetsområde och i den ordning, som medicinalstyrelsen på förslag av barnmorskestyrelsen bestämde. Uppstode vakans å barnmorsketjänst, som icke vore avsedd att indragas, skulle vederbörande barnmorskestyrelse äga att efter hörande av kommunerna i nämnda distrikt och distriktsbarnmorskan i det distrikt, som då i första hand skulle indragas, förordna sagda barnmorska — därest hon icke uppnått 45 års ålder — att vara distriktsbarnmorska i förstnämnda distrikt. Sådant förordnande skulle underställas medicinalstyrelsens prövning.

Utskottets
yttrande.

Enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, har departementschefen vid beräkning av det under förevarande punkt äskade anslaget i viss mån tagit hänsyn till bland annat förenämnda revision av antalet barnmorskedistrikt samt uttalat sin förhoppning, att revisionen under nästa budgetår skulle kunna givas åtminstone något större omfattning. Med hänsyn till angelägenheten av att distrikten måtte få den storlek, att vederbörande barnmorska erhåller tillräckligt omfattande verksamhet, anser utskottet önskvärt, att revisionen fullföljes, men synes densamma böra genomföras med nödig varsamhet. Enligt utskottets förmenande torde de av medicinalstyrelsen föreslagna övergångsbestämmelserna i huvudsak vara praktiska och lämpliga.

Storleken av det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under hänvisning till vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 660,000 kronor.

*Dyrtidshjälp
åt distrikts-
barnmorskor
m. fl.*

66:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 74) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 288 och 289) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[74.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor m. fl.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 100,000 kronor.

*Karantäns-
anstalten på
Känsö.*

67:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 75) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 290—292) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[75.]

att riksdagen må

a) medgiva, att karantänsmästaren vid karantänsanstalten på Känsö Johan Harald Herman Skantze må från och med den 1 juli 1928, så länge han kvarstår i befattningen, åtnjuta ett personligt lönetillägg av 500 kronor för år räknat; samt

b) i riksstaten upptaga det ordinarie anslaget till *karantänsanstalten på Känsö* med oförändrat belopp 17,600 kronor.

*Resestipen-
dier åt vissa
läkare.*

[76.]

68:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 76) att *dels* nedsätta det ordinarie reservationsanslaget till resestipendier åt vissa läkare, nu 15,000 kronor, med 3,000 kronor till 12,000 kronor; *dels ock* godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade ändringarna i grunderna för anslagets användning.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 292—295 i åberopade statsrådsprotokollet.

Redan för lång tid sedan började särskilda ordinarie anslag beviljas för beredande av resestipendier åt förste provinsialläkare m. fl., åt vid hospital och asyler anställda läkare, åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl., åt läkare för studier i tuberkulossjukvård samt åt civila läkare. Anslaget till stipendier åt civila läkare utgick till en början såsom bestämt anslag, medan de övriga stipendieanslagen hade karaktär av reservationsanslag.

Enligt vederbörande bestämmelser voro stipendiebeloppen till förste provinsialläkare m. fl., till ordinarie läkare vid länslasarett m. fl. samt till läkare för studier i tuberkulossjukvård fastställda till högst 500 kronor. Stipendiebeloppet för vid hospital och asyler anställda läkare var ej i författning fixerat, men anslaget för detta ändamål var beräknat efter ett stipendiebelopp å 500 kronor. Beträffande civila läkare var stadgat, att stipendierna skulle utgå, ett större med 2,000 kronor och ett mindre med 1,500 kronor.

Anslagsbeloppen för ifrågavarande ändamål voro så avpassade, att de möjliggjorde utdelande årligen av fem stipendier åt förste provinsialläkare m. fl., tre stipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl. samt två stipendier åt läkare för studier i tuberkulossjukvård. Vad angår vid hospital och asyler anställda läkare var, såsom nyss antytts, anslaget beräknat för att möjliggöra utdelandet av ett stipendium å 500 kronor. Beträffande civila läkare motsvarade anslagsbeloppet summan av de båda för ändamålet avsedda stipendierna.

Med anledning av framställningar av Kungl. Maj:t höjdes stipendiebeloppen av 1920 och 1921 års riksdagar. Vid förstnämnda riksdag höjdes stipendiebeloppen beträffande de fyra förstnämnda stipendiegrupperna till 1,000 kronor, och vid sistnämnda riksdag bestämdes det större stipendiet åt civila läkare till 3,000 kronor och det mindre stipendiet till samma läkare till 2,250 kronor.

Efter år 1921 har någon ändring av stipendiernas belopp ej ägt rum. Enligt särskilda beslut av Kungl. Maj:t har emellertid, huvudsakligen av statsfinansiella skäl, utdelningen av stipendier inställts för vart och ett av åren 1923—1926. I anslutning härtill hava för budgetperioderna 1 januari 1923—30 juni 1926 anslagsbelopp för ifrågavarande ändamål ej beviljats.

1926 års riksdag beviljade på nytt anslag för ifrågavarande stipendier för budgetåret 1926—1927, och bestämdes därvid, att jämväl anslaget till resestipendier åt civila läkare, vilket tidigare varit bestämt anslag, skulle uppföras såsom reservationsanslag. Vid 1927 års riksdag företogs den förändringen, att samtliga ifrågavarande stipendieanslag sammanslogos till ett anslag under rubriken resestipendier åt vissa läkare, och anslaget fastställdes till 15,000 kronor för budgetåret 1927—1928.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär en ytterligare reduktion av det sammanslagna anslagets belopp från 15,000 till 12,000 kronor, att utgå på följande sätt:

<i>resestipendier åt förste provinsialläkare m. fl.: 5 st. à 700 kronor</i>	kronor	3,500
<i>resestipendier åt vid hospital och asylor anställda läkare: 1 st. à 700 kronor</i>	»	700
<i>resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett m. fl.: 3 st. à 700 kronor</i>	»	2,100
<i>resestipendier åt läkare för studier i tuberkulossjukvård: 2 st. à 700 kronor</i>	»	1,400
<i>resestipendier åt civila läkare:</i>		
1 större stipendium à	kronor	2,500
1 mindre » »	»	1,800
		<hr/>
	Summa kronor	12,000

Utskottets
yttrande.

Utskottet har ej haft något att erinra mot vad under förevarande punkt föreslagits och får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) nedsätta det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt vissa läkare*, nu 15,000 kronor, med 3,000 kronor till 12,000 kronor; samt

b) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 4 januari 1928 förordade ändringarna i grunderna för anslagets användning.

Ämbetsläkar-
kurs m. m.

[77.]

69:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 77) att till ämbetsläkarkurs m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor. Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 295—299 i åberopade statsrådsprotokollet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning anvisade riksdagen på extra stat för år 1919 dels till stipendier för i statens, landstings eller kommuns tjänst anställda läkare för beivrande av kurs för vinnande av behörighet till förste provinsialläkartjänst ett förslagsanslag, högst, å 5,000 kronor, dels ock för beredande av kostnadsfri undervisning åt dylika deltagare ett förslagsanslag, högst, å 5,300 kronor.

Nämnda anslag kommo emellertid icke till användning, enär ej tillräckligt antal deltagare anmälde sig till kursen. 1920 och 1921 års riksdagar lämnade, efter därom av Kungl. Maj:t på medicinalstyrelsens hemställan gjorda särskilda framställningar, medgivande, att förberörda anslag å 5,000 kronor och 5,300 kronor jämte ett till sistnämnda anslag beviljat förstärkningsanslag å 2,700 kronor finge disponeras till anordnande av ifrågavarande kurser under åren 1920, respektive 1921. Av liknande skäl kommo berörda medel ej heller dessa år till användning.

I skrivelse den 22 september 1923 framlade medicinalstyrelsen ånyo förslag om anordnande av en ämbetsläkarkurs. Enligt detta förslag skulle ämbetsläkarkursen omfatta 2½ månader och draga en kostnad av 8,000 kronor. Kursen, som skulle stå öppen för alla legitimerade läkare, skulle vara

kostnadsfri för högst tio deltagare men anordnas även, om endast fem sådana skulle anmäla sig. Materialier för laborationerna skulle deltagarna själva bekosta. Stipendiernas antal skulle begränsas till sju, vart och ett å högst 1,000 kronor. Rätt att söka stipendium skulle tillkomma alla legitimerade läkare. En ämbetsläkarkurs, sådan styrelsen skisserat den, skulle följaktligen göra ett anslag å 15,000 kronor erforderligt.

Anslag å detta belopp beviljades därefter på Kungl. Maj:ts framställning av 1924 års riksdag.

Medicinalstyrelsen gjorde därefter framställning om anslag å 15,000 kronor för anordnande av en ämbetsläkarkurs under år 1927, men denna framställning ledde av statsfinansiella skäl icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Efter hemställan av medicinalstyrelsen har nu departementschefen upptagit frågan om anordnande av en ämbetsläkarkurs under år 1928 och därvid uttalat, att det icke syntes längre böra anstå med anordnande av en ny dylik kurs. Enligt departementschefens förslag har emellertid räknats med vissa minskningar i utgifterna för ifrågavarande kurs. Sålunda har varje stipendiebelopp ansetts kunna nedsättas från 1,000 kronor till 700 kronor, i följd varav för utdelande av stipendier skulle erfordras ett totalbelopp av högst (7×700) 4,900 kronor. Vidare hava kostnaderna för själva kursen ansetts kunna nedbringas från det hittills beräknade beloppet 8,000 kronor till 7,100 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *A. Petrén* väckt motion, nr 84, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta att till stipendier för i *statens, landstings eller kommuns tjänst anställda läkare* för beivrande av medicinska fortsättningskurser i Stockholm år 1928 m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag å 7,500 kronor.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Vidare får utskottet omförmåla, att centralstyrelsen för Sveriges läkarförbund i en till utskottet ingiven skrift förordat den av herr *Petrén* väckta motionen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag om anslag för anordnande under år 1928 av en ämbetsläkarkurs m. m. har utskottet ansett sig böra tillstyrka.

Vad angår det motionsvis väckta yrkandet om anslag till stipendier för i *statens, landstings eller kommuns tjänst anställda läkare* för beivrande av medicinska fortsättningskurser i Stockholm år 1928 m. m. har departementschefen, såsom av statsrådsprotokollet framgår, omnämnt, att medicinalstyrelsen gjort framställning om anslag för dylikt ändamål, men har departementschefen på anförda skäl ansett det icke böra ifrågakomma, att anslag för nästa budgetår beviljas såväl till anordnande av ämbetsläkarkurs m. m. som för beredande av stipendier till deltagare i medicinska fortsättningskurser. Utskottet får för sin del ansluta sig till denna departementschefens mening. Då utskottet emellertid i likhet med motionären anser,

Utskottets
yttrande.

att anordnandet av medicinska fortsättningskurser torde vara av synnerligen stor betydelse för utvidgande av läkarnas kunskaper samt att möjliggörandet av dylika kurser utan alltför långt uppehåll mellan varje kurs bör understödjas, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t till nästkommande års riksdag tager under omprövning, huruvida ej anslag för detta ändamål då bör äskas å riksstaten.

På grund av vad sålunda anförts för utskottet hemställa,

I) att riksdagen må till *ämbetsläkarkurs m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 12,000 kronor, samt

II) att herr Petréns ovanberörda motion, I:84, icke må vinna riksdagens bifall.

Förbättrad
sjukvård
inom rikets
ödemarks-
områden.

70:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 78) att till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 170,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 299—305 i statsrådsprotokollet.

[78.]

För åren 1921 och 1922 samt för första halvåret 1923 anvisade riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag extra anslag för provisoriska åtgärder beträffande sjukvården inom rikets ödemarksområden.

I proposition nr 91 till 1923 års riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om anvisande av anslag för budgetåret 1923—1924 till åtgärder för åstadkommande, i enlighet med i propositionen närmare angivna grunder, av förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

Från detta anslag skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag kunna beviljas statsbidrag till upprättande av *sjukstugor* vid läkarstationer, till förhyrande av lokaler för provisoriska *sjukhärbärgen*, till *förhöjning av statsbidraget till distriktssköterskor (ödemarkstillägg)*, till anställande av *samariter* samt till anskaffande, drift och underhåll av *automobiler* och *motorbåtar* för sjukvårdsändamål. Statsbidragen skulle, vad angår uppförande av sjukstugor, begränsas till ödemarksområdena i Norrbottens och Västerbottens län men i övrigt avse nyssnämnda områden jämte västra delarna av Jämtlands län, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i förekommande fall medgiva jämkning av omförmälda begränsning.

Kungl. Maj:ts förslag bifölls i huvudsak av riksdagen, som för ändamålet anvisade det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1923—1924 äskade anslagsbeloppet 157,000 kronor.

För budgetåret 1924—1925 beviljades ett reservationsanslag å enahanda belopp och för budgetåret 1925—1926 anvisades med hänsyn till förefintliga reservationer ett till 107,000 kronor minskat anslag.

Vid 1926 års riksdag beslöts, att från förevarande anslag skulle beredas jämväl extra statsbidrag till avlöning av distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor samt statsbidrag till flyttningskostnader åt distriktsbarnmorskor

i vissa av här ifrågavarande trakter och beviljades för budgetåret 1926—1927 ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Med hänsyn till förefintliga betydande reservationer äskades icke hos 1927 års riksdag något anslagsbelopp för ifrågavarande ändamål beträffande budgetåret 1927—1928. Riksdagen godkände emellertid av Kungl. Maj:t framlagt förslag i fråga om vissa ändringar i grunderna för användningen av de till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden anvisade medlen. Kungörelse i ämnet utfärdades den 6 maj 1927 (nr 147). En av de sålunda vidtagna ändringarna var av formell art och avsåg sättet för utbetalning av ödemarkstillägg åt distrikts- och reservbarnmorskor. En annan ändring innebar en nedsättning av det dittills stadgade minimibeloppet för statsbidrag till anskaffande, drift och underhåll av automobiler, vilken nedsättning erfarenheten visat vara påkallad. Slutligen nedsattes maximibeloppet för budgetår beträffande ödemarkstillägg åt distriktssköterskor från 25,000 till 15,000 kronor. Med sistnämnda belopp räknades ock vid uppskattning av medelsbehovet för ändamålet i fråga under budgetåret 1927—1928. Till övriga med anslaget avsedda ändamål — med undantag av statsbidrag till sjukstugor, vartill intet nytt belopp avsågs — beräknades motsvarande årsbehov som beträffande budgetåret 1926—1927, vadan för ödemarkstillägg åt distriktsbarnmorskor och reservbarnmorskor kalkylerades med ett årsbelopp av 20,000 kronor. Behovet av medel till andra ändamål än statsbidrag till sjukstugor uppskattades i enlighet med av medicinalstyrelsen i ämnet avgivet förslag till ett sammanlagt belopp av 81,000 kronor.

Medelsbehovet i avseende å förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden har av departementschefen beräknats på följande sätt.

Reservationerna å tidigare beviljade anslag till förevarande ändamål utgjorde den 1 juli 1927 243,735 kronor 81 öre. Beviljade, men ännu icke utbetalta statsbidrag till Tärna, Dorotea och Lycksele kommuner för anordnande av sjukstugor vid läkarstationer belöpte sig till sammanlagt 146,000 kronor. Vidare syntes utgifterna till andra ändamål än sjukstugor vid läkarstationer för budgetåret 1927—1928 böra uppskattas till 81,000 kronor. Drogas de två sistomfördälda beloppen om tillhoppa 227,000 kronor från förberörda belopp å 243,735 kronor 81 öre, befunnas, att av reservationerna skulle återstå ett belopp av 16,735 kronor 81 öre. För budgetåret 1928—1929 avsågs dels till statsbidrag till Överkalix och Vilhelmina kommuner för anordnande av sjukstugor vid läkarstationer ett sammanlagt belopp av 106,000 kronor, dels ock till statsbidrag till andra ändamål än det sist angivna ett totalbelopp av 81,000 kronor. Därest från summan av sistnämnda två belopp, 187,000 kronor, droges förenämnda belopp å 16,735 kronor 81 öre, återstode 170,264 kronor 19 öre. Till sistnämnda belopp, avrundat till 170,000 kronor, har anslaget till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden beräknats för budgetåret 1928—1929.

Gällande grunder för användning av anslag till nu förevarande ändamål avses att gälla oförändrade.

Utskottets
yttrande.

Utskottet har ansett sig böra förorda Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må till *förbättrad sjukvård inom rikets öde-
marksområden* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reser-
vationsanslag av 170,000 kronor.

*Sjuk-
transporter
med flygplan.*
[79.]

71:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 79) att till sjuktrans-
porter med flygplan för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservations-
anslag av 40,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 305 och 306 i statsrådsprotokollet.

I proposition nr 140 gjorde Kungl. Maj:t framställning hos 1927 års riksdag om beviljande av ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor till sjuktransporter med flygplan för budgetåret 1927—1928. Enligt propositionen skulle flygplanet stationeras vid 4. flygkåren å Frösön samt betjänas av personal ur flygvapnet. Medan kostnaderna för anskaffande av flygplanet ävensom för uppförandet av hangarbyggnad och slipanordning för detsamma skulle bestridas från medel under fjärde huvudtiteln, skulle enligt förslaget av flygplanets användande för civil sjukvårdsverksamhet föranledda underhålls- och driftkostnader — approximativt uppskattade de förra till omkring 15,000 och de senare till omkring 10,000 kronor för år eller sammanlagt till förenämnda belopp av 25,000 kronor — utgå från det ifrågasatta anslaget under femte huvudtiteln.

Nämnda proposition bifölls av riksdagen.

Den nu föreslagna höjningen av anslaget är föranledd av att underhållskostnaderna, uppskattade till 15,000 kronor, för ett till flygvapnet hörande, i Boden stationerat flygplan, som under en följd av år tagits i anspråk för och numera uteslutande användes vid civila sjuktransporter i Norrbottens län, hädanefter ansetts böra bestridas från nu ifrågavarande anslag.

Utskottets
yttrande.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må till *sjuktransporter med flygplan* för budget-
året 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000
kronor.

*Bidrag till
anordnande
av vissa sjuk-
transporter.*
[80.]

72:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 80) att till bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 53,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 306—324 i återropade statsrådsprotokollet.

I anledning av väckt motion hemställde 1920 års riksdag i skrivelse den 17 mars 1920 (nr 78), att Kungl. Maj:t täcktes låta föranstalta om utredning,

huruvida och på vad sätt genom statens ingripande lämpligare sjuktransporter kunde åstadkommas å landsbygden vid färd till och från sjukhus. I annan skrivelse från samma riksdag (nr 169) hemställdes om utredning rörande vad som ytterligare från statens sida kunde och borde göras för att bereda befolkningen i övre Norrlands fjällbygder nödig sjukvård.

I båda skrivelserna uttalade riksdagen att de ifrågasatta utredningarna syntes lämpligen böra verkställas i samråd med föreningen Svenska Röda korset.

Genom beslut den 16 april och den 21 maj 1920 anbefalldes Kungl. Maj:t medicinalstyrelsen att i samråd med överstyrelsen för nämnda förening verkställa utredning i de uti riksdagens skrivelser angivna syften och därefter till Kungl. Maj:t inkomma med sålunda verkställd utredning samt de yttranden och förslag i ämnet, som därav kunde föranledas.

Med skrivelse den 8 mars 1921 överlämnade sedermera medicinalstyrelsen betänkande angående förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, vilket betänkande utarbetats av en utav medicinalstyrelsen och överstyrelsen för Svenska Röda korset tillsatt s. k. samarbetskommitté. Detta betänkande föranledde dels förslag till 1921 års riksdag om provisoriska anordningar i det angivna syftet, dels ock framställning till riksdagen år 1923 angående mera definitiva åtgärder för samma ändamål. De i anledning härav av riksdagen beslutade åtgärderna hava omförmäls under punkt 70 här ovan i samband med fråga om fortsatt anslag till förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

Av betydelse i förevarande sammanhang torde endast vara, att bland de sålunda vidtagna åtgärderna ingår lämnande av bidrag till tjänsteläkare, landsting, landskommun, kommunalförbund eller sjukvårdsförening till anskaffande, drift och underhåll av för sjukvårdsändamål avsedd automobil eller motorbåt. Sådant bidrag utgör för automobil minst 1,000 och högst 3,500 kronor samt för motorbåt högst 750 kronor, allt för budgetår räknat, och må utgå allenast för den tid av budgetår, under vilken transportmedlet stått till förfogande för transport av läkare och sjuka, däri inräknat dels den tid intill en månad årligen, varunder automobilen eller motorbåten undergått erforderlig reparation, dels ock den tid av beträffande automobil högst tre månader, och beträffande motorbåt högst sex månader årligen, varunder transportmedlet icke kunnat hållas i trafik. Bidragens sammanlagda belopp må ej överstiga 33,000 kronor för budgetår. Förutsättning för bidrag är, att den sökande skriftligen förbundet sig att under minst två år hålla trafik av ifrågavarande slag i gång enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter. Av samarbetskommitténs, av departementschefen biträdda, motivering framgår, att de automobiler, som närmast avsetts med berörda åtgärder, varit s. k. läkarbilar, försedda med bärar samt med plats för läkare och en liggande sjuk.

Då nyssnämnda förslag till åtgärder för förbättrad ödemarkssjukvård framlades, förelåg den åt samarbetskommittén jämväl uppdragna utredningen rörande sjuktransportväsendets ordnande för hela riket endast i ett förbere-

dande stadium såsom vissa riktlinjer. Det var kommitténs avsikt att utarbeta närmare förslag enligt dessa linjer. Emellertid blev samarbetskommittén i februari 1922 upplöst utan att hava slutfört sin uppgift. Överstyrelsen för Svenska Röda korset åtog sig då att på grundval av kommitténs preliminärt beslutade riktlinjer fullfölja dess arbete. Till fullgörande av detta åtagande har överstyrelsen med skrivelse den 20 maj 1924 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag i berörda hänseende.

Överstyrelsens utredning omfattar dels frågan om sjuktransporter i egentlig mening, *transport av sjuka*, dels frågan om åtgärder för såväl läkares som sjuksköterskors och barnmorskors resor för betjänande av sjuka, *transport av sjukvårdspersonal*. I förstnämnda hänseende har överstyrelsen gjort skillnad mellan de transportmedel, som borde användas för fjärrtrafik, och sådana som vore lämpade för närtrafik.

I fråga om transportmedel för fjärrtrafiken har överstyrelsen, efter att hava avgivit vissa förslag i detta avseende rörande *järnvägarna* samt *transportmedel för vattenförbindelser*, behandlat frågan om *utnyttjande av motordrivna fordon för sjuktransporter*. Överstyrelsen har därvid skiljt mellan motorfordon av olika slag, nämligen dels *ambulansbilar*, dels personbilar, apterade för sjuktransport, av överstyrelsen kallade *sjuktransportbilar*, och dels personbilar med samma aptering men främst avsedda för befordran av tjänsteläkare, av överstyrelsen benämnda *läkarbilar*. Dessa sistnämnda kunde enligt förslaget vara antingen förhyrda eller läkares eller annan vederbörandes egen tillhörighet.

Härjämte har överstyrelsen uttalat sig rörande *motorcyklars, sjuktransportaeroplans* och *slädfordons* utnyttjande för fjärrtrafik samt slutligen avgivit visst förslag rörande transportmedel för närtrafiken.

Av de förslag, överstyrelsen sålunda framlagt i fråga om transportmedel för fjärrtrafiken, har departementschefen allenast förordat förslaget att främja anskaffandet och användningen av de s. k. egna läkarbilarna. I detta avseende hade överstyrelsen utgått ifrån, att en del tjänsteläkare skulle vara villiga att själva anskaffa en läkarbil ungefärligen på de villkor, som vore gällande inom ödemarksområdena för de tjänsteläkare, som för sjukvårdsändamål hölle egen bil. Departementschefen har härom närmare anfört följande:

Anordningen med s. k. egna läkarbilar innebure såtillvida en lämplig kombination, som därmed skulle tillgodoses ej blott behovet av snabba och bekväma transportmedel för de sjuka utan även kravet på bättre möjligheter för läkare, distriktssköterskor och distriktsbarnmorskor att vid behov kunna hastigt ingripa. Ordnandet av dessa möjligheter till sjuktransport syntes icke möta några svårigheter. Inom landet tillverkades numera personautomobiler, i vilkas standardutrustning, då de vore öppna, inginge sådana anordningar, att de när som helst kunde apteras för transport av ligande sjuk. Enligt meddelande från överstyrelsen hade vidare inom landet konstruerats en anordning, med vilken det med nästan samma lätthet låte

sig göra att för dylik transport aptera jämväl vissa täckta automobiler, så att en sjuk skulle kunna, liggande på sin bår, utan vidare inflyttas i sådan automobil. Särskilda för automobiltransporter avsedda bårar funnes utexperimenterade.

Departementschefen har vidare anslutit sig till medicinalstyrelsens i avgivet yttrande framställda förslag, att bidraget till anskaffande och underhåll av bilar för ifrågavarande ändamål måtte bestämmas till lägst 1,000 och högst 2,500 kronor om året, med skyldighet för vederbörande att anskaffa och hålla tillgänglig en för användning i den ifrågavarande automobilen lämplig bår. Bidragen skulle utgå med fixt belopp å 50,000 kronor för budgetår att av medicinalstyrelsen användas för ändamålet. Nämda belopp har beräknats förslå till bidrag till omkring 30 automobiler.

Rörande bidragens utdelning har departementschefen uttalat, att därvid i första hand torde böra vara avgörande behovet å de olika orter, varifrån ansökningar föreläge, samt härom vidare anfört följande.

»Vid bedömande av detta behov bör givetvis stor hänsyn tagas till de möjligheter till transport av sjuka samt av läkare och sjukvårdspersonal, som i övrigt finnas inom respektive områden. Då det gäller att bestämma bidragens storlek i de särskilda fallen, läres hänsyn framför allt böra tagas till automobilens beskaffenhet och användbarhet — bland annat dess egenkap av öppen eller täckt — ävensom till storleken av den slitning, som automobilen med hänsyn särskilt till beskaffenheten av läkardistriktet och därinom befintliga vägar kan väntas undergå. Då automobilens användbarhet i hög grad ökas, därest särskild person finnes anställd för dess förande, torde, såvida utfästelse att hålla sådan person anställd lämnas, bidraget böra bestämmas högre än i motsatt fall. När fråga endast är om inredande för användning av i vederbörandes ägo redan befintlig automobil, bör bidraget vidare givetvis sättas lägre än vid nyanskaffning. I övrigt torde de beträffande motsvarande bidrag inom ödemarksområden gällande bestämmelserna böra i tillämpliga delar erhålla giltighet. Dessutom böra emellertid, med hänsyn till det förut anförda och den mera omfattande användning, som är avsedd för nu ifrågavarande bilar, ytterligare villkor uppställas för bidrags beviljande.»

I statsrådsprotokollet hava villkoren för bidrags beviljande sammanfattats på följande sätt:

1) Bidrag utgår med lägst 1,000 och högst 2,500 kronor för budgetår räknat för anskaffande, underhåll och drift av personautomobil, inrättad för transport av liggande sjuk, jämte till automobilen hörande bår.

2) Bidrag utgår till tjänsteläkare, landsting, landskommun, förbund av dylika kommuner eller till sjukvårdsförening.

3) Den, som erhåller bidraget, skall hava skriftligen förbundit sig att under minst två år enligt av medicinalstyrelsen meddelade föreskrifter hålla automobilen med tillhörande bår tillgänglig:

a) för transport av sjuka till sjukvårdsinrättning, då sådan vård av tjänsteläkare, distriktssköterska eller distriktsbarnmorska prövas erforderlig;

b) för tjänsteläkares resor, som erfordras för besök hos sjuka; samt
 c) för distriktssköterskas och distriktsbarnmorskas resor, som för fullgörande av deras tjänst böra skyndsamt utföras.

4) För automobilens användning för resor, som avses under 3 a) och c), ävensom, då bilen tillhör annan än tjänsteläkaren, för resor, som avses under 3 b), skall till automobilens ägare utgå ersättning enligt i särskild ordning fastställda grunder. Ersättningen bör i princip motsvara självkostnaden för automobilens nyttjande vid ifrågavarande tillfälle. Vid sådana resor, som avses under 3 b), med automobil, tillhörande tjänsteläkare, utgår ersättning enligt gällande resereglemente. Om därvid sjuk eller sjuksköterska eller barnmorska medtages i bilen, bör, såsom överstyrelsen framhållit, särskild gottgörelse icke få beräknas härför.

5) Vid bidragens bestämmande i de särskilda fallen skola i huvudsak följas i det föregående angivna riktlinjer.

6) Av det för budgetår fastställda bidragsbeloppet för viss automobil skall utgå så stor del, som svarar mot den del av budgetåret, då bilen stått till förfogande för de avsedda ändamålen, däri inräknad dels den tid intill en månad årligen, varunder bilen undergått erforderlig reparation, dels ock den tid av högst tre månader årligen, varunder bilen på grund av klimatiska förhållanden icke kunnat hållas i trafik.

De närmare bestämmelser, som erfordrades i det nu behandlade ämnet, hava ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, medicinalstyrelsen att utfärda.

Av de förslag, överstyrelsen framlagt i fråga om transportmedlen för närtrafiken, har Kungl. Maj:t upptagit förslaget om anskaffande av s. k. skidbårar, d. v. s. bärbårar, som placeras på ett par skidor minst en fot från marken. I detta avseende innebär Kungl. Maj:ts förslag, att statsbidrag för anskaffande av skidbårar må utgå till kommuner, landsting, kommunalförbund eller sjukvårdsförening inom eller utom de egentliga ödemarksområdena. För detta ändamål föreslås ett engångsbidrag å 3,000 kronor, vilket beräknats motsvara kostnaden för 50 skidbårar. Bidraget har ansetts böra begränsas till exempelvis $\frac{2}{3}$ av anskaffningskostnaden, dock högst 50 kronor för varje bår.

Jämväl i detta hänseende har departementschefen ansett det böra ankomma på Kungl. Maj:t, respektive medicinalstyrelsen, att utfärda erforderliga närmare bestämmelser i ämnet.

Utskottets
yttrande.

Såsom av den under förevarande punkt lämnade redogörelsen framgår, innebär överstyrelsens för Svenska Röda korset förslag ett synnerligen vidlyftigt program, innefattande en hel del olika åtgärder till sjuktransportväsendets befrämjande. Departementschefen har emellertid på anförda skäl ansett, att de åtgärder i berörda syfte, som för närmaste framtiden synas böra vidtagas, böra begränsas till statsbidrag dels till tjänsteläkare, landsting, landskommuner, förbund av dylika kommuner eller till sjukvårdsförening

för anskaffande av s. k. egna läkarbilar, dels för anskaffande av s. k. skidbårar. Enligt utskottets mening synes det ej heller lämpligt att under nuvarande förhållanden, då utvecklingen inom kommunikationsmedlens olika grenar är stadd i ständigt framåtskridande, binda sig för åtgärder, vilka vid en sådan utveckling kunna visa sig onödiga. Ett genomförande av överstyrelsens program skulle ock medföra så stora utgifter icke blott för staten utan även för landstingen och primärkommunerna, att det icke kan anses tillrådligt, att under nuvarande förhållanden dessa kostnader skulle åläggas de särskilda parterna.

Med beaktande härav och då Kungl. Maj:ts nu framförda förslag om anordnande av s. k. egna läkarbilar synts utskottet i skilda hänseenden vara förenat med bristfälligheter — särskilt vill utskottet framhålla, att sättet för utnyttjandet av anordningen i fråga synts utskottet kunna komma att visa sig ohållbart — har utskottet funnit sig böra avstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Vad däremot angår Kungl. Maj:ts förslag om statsbidrag till s. k. skidbårar får utskottet biträda förslaget härutinnan.

Utskottet får alltså, under hänvisning till vad utskottet anfört, hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter*, att utgå, i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet förordade grunder, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 3,000 kronor.

73:o) Beträffande en inom första kammaren av herr *C. Hederstierna* väckt motion nr 4, om anslag till föreningen för folkbad kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Motion om anslag till föreningen för folkbad.

anmäla.

Överståthållarämbetet och landsstaten.

74:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 81) att nedsätta det ordinarie anslaget till landshövdingarna, nu 543,500 kronor, med 34,500 kronor till 509,000 kronor.

Landshövdingarna.
[81.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 324 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *And. Lindgren* i Dingelvik väckt motion, nr 340, vari hemställts, att riksdagen ville beträffande landshövdingelöner bestämma såsom villkor, att landshövding, som är riksdagsman, under den tid, riksdagen är samlad, skall åtnjuta tjänstledighet

med avstående av de löneförmåner, som för samma tid eljes skulle av honom åtnjutas.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad angår det motionsvis väckta yrkandet får utskottet erinra om att, då vid 1925 års riksdag ny definitiv löneroglering genomfördes för landshövdingarna, riksdagen i sin skrivelse nr 333 anförde, bland annat, att med hänsyn till den allmänna ståndpunkt, riksdagen intagit till frågan om det civila avlöningsreglementets tillämpning å landshövdingarna, riksdagen icke fann ändamålsenligt att bringa sagda reglementes föreskrifter i fråga om semesterrätt, förflyttningskyldighet, löneförmåner under annan ledighet än semester m. m. i tillämpning beträffande landshövdingarna. Därest de av riksdagen beslutade föreskrifterna i fråga om landshövdingars rätt att med sin befattning förena annan tjänst eller uppdrag bleve behörigen iakttagna, ansåge riksdagen då gällande bestämmelser i förut berörda hänseenden tillfredsställande, men syntes det böra ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de definitiva föreskrifter härutinnan, som kunde befinnas erforderliga. Då riksdagen alltså så nyligen som år 1925 lämnat Kungl. Maj:t bemyndigande att, bland annat, för det fall, som i motionen avses, besluta om landshövdingarnas löneförmåner, har utskottet ansett sig böra avstyrka förevarande motion.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) nedsätta det ordinarie anslaget till *landshövdingarna*, nu 543,500 kronor, med 34,500 kronor till 509,000 kronor; samt

b) besluta, att herr Lindgrens i Dingelvik ovanberörda motion, II: 340, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Befattnings-
havare vid
länsstyrel-
serna.

[82.]

75:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående ordinarie förslagsanslaget till befattningshavare vid länsstyrelserna (punkt 82) jämte i ämnet av herrar *Hj. Hammarskjöld* och *A. Forssell* väckta motioner (I: 146 och II: 252) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Ortstillägg till
landsfogden
i Göteborgs
och Bohus
län.

[83.]

76:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 83) får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *ortstillägg till landsfogden i Göteborgs och Bohus län* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag av 200 kronor.

77:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 84) att till ersättning åt lappfogdar m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 55,000 kronor.

Ersättning åt
lappfogdar
m. m.

[84.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 335—337 i statsrådsprotokollet.

Alltsedan år 1891 har riksdagen anvisat extra anslag till ersättning åt juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt till lappfogdar och lappförmän m. m. Förevarande anslag, som under senare år haft rubriken ersättning åt lappfogdar m. m., har reservationsanslags karaktär. Anslagsbeloppet har från och med år 1921 till och med budgetåret 1926—1927 — inräknat ett å tilläggsstat för år 1921 beviljat förstärkningsanslag — utgjort 43,550 kronor för år. För innevarande budgetår har anslaget, i samband med beslut vid 1927 års riksdag om medgivande av visst provisoriskt avlöningstillägg åt lappfogdarna samt om beräkning av medel för viss ökning av expensersättningen till nämnda tjänstemän, blivit höjt med 2,800 kronor till 46,350 kronor (se 1927 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 86, samt riksdagens skrivelse nr 5 A, punkten 77).

Utgifterna från förevarande anslag hava under de senaste budgetperioderna överstigit anslagsbeloppet, men en anslagshöjning av denna anledning har ännu icke behövt ifrågakomma, enär vissa reservationer förefunnits å anslaget. Då emellertid, på sätt den följande redogörelsen kommer att utvisa, reservationerna kunna beräknas bliva i huvudsak förbrukade under innevarande budgetår, har en anslagshöjning från och med nästkommande budgetår synts ofrånkomlig.

De ändamål, för vilka anslaget användes, samt de belopp, vilka för närvarande erfordras för de särskilda ändamålen, äro följande.

Från anslaget utgående *arvoden jämte provisoriska avlöningstillägg åt lappfogdarna* utgöra för varje befattningshavare, arvode 5,500 kronor och avlöningstillägg 500 kronor årligen. För samtliga lappfogdar — två i Norrbottens samt en i vardera av Västerbottens och Jämtlands län — uppgår alltså hela avlöningskostnaden till (4 × 6,000) 24,000 kronor för år.

Från anslaget bestridas vidare *arvoden åt två biträden åt lappfogdar*, nämligen ett i Norrbottens län samt ett i Västerbottens län. Arvodesbeloppen utgöra 3,000 kronor årligen för vardera biträdet eller tillhoppa 6,000 kronor för år.

Såsom gottgörelse för av lappfogdarna bestridda *kostnader för nödiga skrivmaterialier, blanketter och dylikt* utgår till varje lappfogde ett belopp av högst 300 kronor för budgetår räknat eller tillhoppa för samtliga fyra lappfogdar högst 1,200 kronor årligen.

Vidare utgår från anslaget *ersättning till ett i Norge bosatt juridiskt ombud* som har att meddela de svenska lapparna råd och biträde vid de tvister och rättegångar i Norge, vilka kunna uppstå mellan dem och den jordbrukande befolkningen därstädes. Denna ersättning utgör 4,800 kronor årligen, med skyldighet för ombudet att utan särskild gottgörelse bestrida med uppdraget förenade expensutgifter m. m. Därjämte utgår gottgörelse enligt

särskilda av Kungl. Maj:t fastställda grunder för *ombudets resekostnader* samt *arvode för tolk*. För sistnämnda båda ändamål har för innevarande budgetår bestämts ett maximibelopp av 1,500 kronor. Sammanlagda utgiften för ifrågavarande ombuds verksamhet kan alltså för närvarande beräknas till 6,300 kronor för budgetår.

Från anslaget utgår slutligen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande dels *ersättning åt ordningsmän inom lappbyarna* i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, dels ock *gratifikationer åt lappförmän* i Norrbottens län. Med ledning av utgiftsbeloppen för ifrågavarande båda ändamål under senare budgetår kan det genomsnittliga medelsbehovet härför beräknas till i avrundat tal omkring 14,500 kronor för budgetår.

I enlighet med vad nu anförts har behovet av medel till de olika med anslaget avsedda ändamålen för *innevarande* budgetår uppskattats på följande sätt:

Arvodet och provisoriska avlöningstillägg till lappfogdarna ..	kronor 24,000
Arvodet åt två biträden åt lappfogdar.....	» 6,000
Expensgottgörelse till lappfogdarna	» 1,200
Juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge	» 6,300
Ersättning och gratifikationer åt ordningsmän och lappförmän	» 14,500
	<u>Summa kronor 52,000.</u>

De för budgetåret 1927—1928 tillgängliga medlen för tillgodoseende av nämnda anslagsbehov utgöras dels av förenämnda för budgetåret anvisade anslagsbelopp å 46,350 kronor, dels ock av en vid budgetårets början befintlig anslagsreservation å 6,250 kronor. Sammanlagda tillgången uppgår alltså till 52,600 kronor och kunna reservationerna å anslaget vid utgången av innevarande budgetår sålunda beräknas hava nedgått till ett belopp av omkring 600 kronor. Då denna summa syntes sakna nämnvärd betydelse för beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1928—1929 och i varje fall ansetts erforderlig såsom marginal för täckande av mera tillfälliga utgifter, från vilkas bestridande under tidigare budgetperioder bortsetts uti nyssnämnda redogörelse, har anslagets storlek för nästa budgetår syntes böra avvägas till det belopp, som kan beräknas motsvara det mera normala medelsbehovet i dess helhet.

Utskottets
yttrande.

Enligt vad av statsrådsprotokollet framgår, har medelsbehovet för ersättning åt lappfogdar m. m. för budgetåret 1928—1929 beräknats på följande sätt:

Arvodet till fyra lappfogdar ($4 \times 5,500$)	22,000 kronor
Provisoriskt avlöningstillägg till var och en av nyssnämnda lappfogdar (4×500)	2,000 »
Arvode till biträde åt lappfogden i Jämtlands län	3,000 »
Arvodet till biträde åt lappfogden i Västerbottens län och ett biträde, gemensamt för de två lappfogdarna i Norrbottens län ($2 \times 3,000$)	6,000 »

Expensgottgörelse till de fyra lappfogdarna (4×300)	1,200 kronor
Juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge	6,300 »
Ersättning och gratifikationer åt ordningsmän och lappför- män	14,500 »
	Summa 55,000 kronor.

I en den 20 februari 1928 dagtecknad, av statssekreteraren i socialdepartementet till utskottet ingiven promemoria har sedermera upplysts, att innehavaren av lappfogdetjänsten i Västerbottens län från och med den 15 i sagda månad entledigats från sin tjänst samt att Kungl. Maj:t förordnat biträdande lappfogden i nämnda län att från och med sistsagda dag till och med den 30 juni 1928 vara lappfogde i länet. Genom berörda brev har Kungl. Maj:t ock förklarat, att lämnat bemyndigande att anställa biträde åt lappfogden i länet skulle upphöra att gälla från och med den 15 februari 1928. Avlöningen till den nye innehavaren, vilken i enlighet med de i 1927 års statsverksproposition förordade och av samma års riksdag godtagna grunder icke tillerkänts provisoriskt avlöningstillägg, hade bestämts till ett arvode av 5,500 kronor för år räknat. Någon ändring i avseende å avlöningsförmånerna för innehavaren av lappfogdetjänsten eller beträffande behovet av biträde åt lappfogden vore icke att förvänta under budgetåret 1928—1929. På grund härav torde alltså det av Kungl. Maj:t äskade anslaget kunna ned sättas med 3,500 kronor eller till 51,500 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts förevarande förslag skulle anslaget för nästkommande budgetperiod tagas i anspråk för ett nytt ändamål, nämligen till avlöande av ett biträde åt lappfogden i Jämtlands län. Såsom av statsrådsprotokollet framgår, har Kungl. Maj:t efter framställning av länsstyrelsen i länet medgivit, att ett dylikt biträde finge anställas tillsvidare till och med den 30 juni 1928 samt anvisat arvodet, 250 kronor för månad, att utgå från jämtländska lappväsendets fond.

Av den till stöd för ifrågavarande förslag förebragta utredningen har utskottet icke blivit övertygat, att ett stadigvarande behov av ifrågavarande biträde föreligger, och anser sig utskottet icke kunna tillstyrka anvisandet av medel för ändamålet å riksstaten. Skulle behov av biträde åt bemälda lappfogde emellertid visa sig ofrånkomligt under nästkommande budgetår, synes dennes avlöning kunna bestridas på sätt hittills skett. Anslaget till ersättning åt lappfogdar m. m. torde alltså med hänsyn till denna utskottets ståndpunkt kunna reduceras med ytterligare 3,000 kronor eller till 48,500 kronor.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må till *ersättning åt lappfogdar m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 48,500 kronor.

78:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 85) att till vissa kostnader i anledning av val till riksdagens andra kammare år 1928 för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 70,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 338—340 i statsrådsprotokollet.

[85.] Till ledning vid bedömande av storleken av förevarande anslag har departementschefen från överståthållarämbetet och länsstyrelserna i samtliga län infordrat *dels* uppgifter å de belopp, som utbetalats ej mindre för ersättning åt biträden vid sammanräkning av röster vid 1924 års val än även för kungörande av samma val, *dels ock* approximativa beräkningar rörande de belopp, som kunde finnas erforderliga för motsvarande ändamål med anledning av 1928 års val.

De inkomna uppgifterna utvisa, att ifrågakommande kostnader för överståthållarämbetet och länsstyrelserna med anledning av 1924 års val uppgått för ersättning till biträden m. m. vid röstsammanräkningar till 34,553.95 kronor samt för kungörande av valen till 45,169.18 kronor eller tillhoppa till 79,723.13 kronor. De beträffande 1928 års val beräknade beloppen utgöra för ersättning till biträden m. m. 33,300 kronor samt för valens kungörande 46,600 kronor eller sammanlagt 79,900 kronor, allt räknat i avrundade tal.

Då emellertid de genom lagen den 12 maj 1927 (nr 159) vidtagna ändringarna i vallagen, vilka, bland annat, innebära, att brytningen av valkuvert skall verkställas av valnämnden och äga rum omedelbart efter röstavlämnings slut, ansetts medföra minskning av kostnaderna för extra biträden hos länsstyrelserna vid röstsammanräkningarna, har anslaget synts departementschefen kunna begränsas till nu äskat belopp.

Vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit riksdagen har icke givit utskottet anledning till erinran, och utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *vissa kostnader i anledning av val till riksdagens andra kammare år 1928* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 70,000 kronor.

Polisväsendet.

Polisväsendet i riket. 79:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 86) att till polisväsendet i riket för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

[86.]

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 340—353 i statsrådsprotokollet.

I anledning av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag beslöt 1925 års riksdag omorganisation av rikets polisväsen. Denna omorganisation har därefter fastställts genom lagen om polisväsendet i riket den 6 juni 1925 (nr 170). I anslutning härtill hava samtliga för polisväsendet under femte huvud-

titeln avsedda anslag uppförts under en ny avdelning, »polisväsendet». Det tidigare extra förslagsanslaget till särskild polisstyrka på landet har i samband med omorganisationen förändrats till ett extra förslagsanslag, benämnt »polisväsendet i riket». Vidare har i riksstaten — delvis genom utbrytning av vissa belopp från femte huvudtitelns allmänna ordinarie förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar samt till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. — upptagits ett nytt extra förslagsanslag under rubriken »vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet».

De med omorganisationen sammanhängande anslagsfrågorna behandlades av Kungl. Maj:t i den till 1925 års riksdag avlåtna propositionen nr 59 och av riksdagen i skrivelse nr 266, därvid riksdagen åberopade innehållet i andra särskilda utskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 4. På sätt närmare framgår av dessa handlingar, ansågs anslaget till polisväsendet i riket för budgetåret 1925—1926 böra upptagas till 1,480,000 kronor för användning i huvudsaklig överensstämmelse med i nyssnämnda utskottsutlåtande angivna eller förordade grunder. Anslaget till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet bestämdes för samma tid till 225,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen nr 59 angivna grunder.

Anslaget till polisväsendet i riket var i riksstaten för budgetåret 1926—1927 upptaget med 1,750,000 kronor och anslaget till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet med 459,000 kronor. För budgetåret 1927—1928 äro berörda båda anslag upptagna till 1,640,000 kronor, respektive 464,000 kronor.

De utgifter till olika ändamål, som skulle bestridas från anslaget till polisväsendet i riket, beräknades för budgetåret 1927—1928 på sätt framgår av följande tablå:

Den lokala polisorganisationen å landsbygden	kronor	210,000: —
Retroaktiva pensionsavgifter för extra polismän och fjärdingsmän å landsbygden	»	42,000: —
Landstingens polisväsen	»	46,250: —
Reservpolisorganisationen	»	259,500: —
Kriminalpolisorganisationen	»	240,000: —
Polisskola	»	56,020: —
Tidningen »Polisunderrättelser»	»	56,500: —
Centralbyrån för fingeravtryck	»	23,705: —
Gränskontroll	»	30,000: —
Till användning enligt förut gällande grunder	»	672,000: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>1,635,975: —</u>

För vinnande av skälig marginal avrundades anslaget uppåt till 1,640,000 kronor.

Vid prövning av behovet av anslag till polisväsendet i riket för budgetåret 1928—1929 har departementschefen behandlat de särskilda kraven i den ordning, vari motsvarande medelsbehov upptagits i nyss angivna tablå.

Vad då först beträffar statsbidrag till *den lokala polisorganisationen på landsbygden*, har denna post, med hänsyn till att statsbidraget enligt den av riksdagen godtagna planen för genomförande av 1925 års lagstiftning skulle ökas med 70,000 kronor för vart och ett av vissa övergångsår, föreslagits höjd från 210,000 kronor till 280,000 kronor.

Anslagsposten för *retroaktiva pensionsavgifter till de å landsbygden vid vederbörande distrikts övergång till den nya organisationen anställda extra polismän* har föreslagits att upptagas med oförändrat belopp, 42,000 kronor. Samma är förhållandet med posten till *landstingens polisväsen*, vilken post sålunda upptagits till 46,250 kronor.

I fråga om anslagsposten till *reservpolisorganisationen* föreslås allenast en mindre höjning å 1,200 kronor, beroende på att Stockholms stad på grund av ytterligare stegring av folkmängden är skyldig att från och med den 1 januari 1928 tillhandahålla ännu 1 reservpolisman utöver det nu fastställda antalet (44). Utgiftsposten i fråga har sålunda upptagits till (259,500 + 1,200) 260,700 kronor.

Vad angår posten till *kriminalpolisorganisationen* har någon ändring i beloppet icke ifrågasatts.

För *polisskola* har för budgetåret 1928—1929 ett belopp av 60,000 kronor ansetts erforderligt mot 56,020 kronor för innevarande budgetår.

Anslagsbeloppet för utgivande av tidningen »*Polisunderrättelser*» har upptagits med samma belopp, som för innevarande budgetår beviljats och i fråga om posten till bestridande av kostnaden för upprätthållande av *centralbyrån för fingeravtryck* har allenast föreslagits en jämkning med 5 kronor eller från 23,705 kronor till 23,700 kronor.

Vidkommande härefter posten för *gränskontroll* har någon ändring av storleken av denna post icke ifrågasatts.

Vad slutligen angår beräkningen av *det belopp av anslaget till polisväsendet, som bör utgå enligt tidigare gällande grunder*, har av skäl, som angivits å sid. 349 och 350 i statsrådsprotokollet, detsamma ansetts böra bestämmas till 756,000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle beräkningen av anslaget till polisväsendet i riket för budgetåret 1928—1929 te sig på sätt framgår av följande tablå:

Den lokala polisorganisationen å landsbygden	kronor	280,000: —
Retroaktiva pensionsavgifter för extra polismän och fjärdingsmän å landsbygden	»	42,000: —
Landstingens polisväsen	»	46,250: —
Reservpolisorganisationen	»	260,700: —
Kriminalpolisorganisationen	»	240,000: —
Polisskola	»	60,000: —
Tidningen »Polisunderrättelser»	»	56,500: —
Centralbyrån för fingeravtryck	»	23,700: —
Gränskontroll	»	30,000: —
Till användning enligt förut gällande grunder	»	756,000: —
<hr/>		
Summa kronor		1,795,150: —

För vinnande av skälig marginal har anslaget ansetts böra avrundas uppåt till 1,800,000 kronor. Detta belopp innefattar, vid en jämförelse med anslaget till polisväsendet i riket för budgetåret 1927—1928 å 1,640,000 kronor, en ökning med 160,000 kronor.

Utskottet har ej haft något att erinra emot vad Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit och får alltså hemställa,

Utskottets
yttrande.

att riksdagen må till *polisväsendet i riket* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,800,000 kronor.

80:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 87) att till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 725,000 kronor.

Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet.

[87.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 351—353 i statsrådsprotokollet.

Till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet har riksdagen för budgetåret 1925—1926 anvisat ett extra förslagsanslag av 225,000 kronor, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som angivits i Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 59 till 1925 års riksdag. Rörande de särskilda fall, i vilka anslaget enligt nämnda grunder avsetts att komma till användning, hänvisas till nyssnämnda proposition.

Det för budgetåret 1925—1926 anslagna beloppet å 225,000 kronor avsåg allenast tiden efter den nya polislagstiftningens ikraftträdande eller perioden 1 januari—30 juni 1926. För helt budgetår skulle följaktligen erfordras dubbla beloppet. Enligt den plan, som ligger till grund för den nya polisorganisationens genomförande, skulle under den därför beräknade övergångstiden ifrågavarande anslag så småningom ökas med ytterligare 25,000 kronor.

För budgetåret 1926—1927 beräknades sistnämnda ökning till 5,000 kronor. Anslaget skulle alltså för sistnämnda budgetperiod enligt planen hava upptagits till 455,000 kronor. Emellertid upptogs detsamma till något högre belopp. I enlighet med i 1926 års statsverksproposition framställt förslag blev nämligen ramen för anslagets användning från och med budgetåret 1926—1927 något vidgad. Från nämnda tid skola sålunda de ersättningar, som tillkomma landsfiskalerna jämlikt kungörelsen den 17 september 1851 (nr 31) angående ersättning till länsmän och nämndemän i de fall, då flera härader hava gemensam tingstad i brottmål, bestridas från nu förevarande anslag. Därförut hade dessa ersättningar utgått från den i andra huvudtitelns förslagsanslag till ersättning åt domare, vittnen och parter ingående utgiftsposten för rese- och traktamentsersättning till åklagare. I anledning därav ökades vid beräkningen för budgetåret 1926—1927 beloppet för nu ifrågavarande anslag med 4,000 kronor, motsvarande det belopp, vartill nyssnämnda utgiftspost approximativt uppskattats. Vidare skall från nu förevarande anslag under femte huvudtiteln från och med den 1 juli 1926 utgå sådan resekostnadsersättning, som från samma tidpunkt jämlikt kungörelse

den 7 maj 1926 (nr 176) tillerkänts landsfiskal för tjänsteresa, företagen för verkställande av inventering hos landsfiskalen underställt exekutionsbiträde. De ökade utgifter å anslaget, vilka väntades uppkomma av sist angivna anledning ävensom till följd av utsträckning i användningen av reservpolispersonalen för övervakande av motorfordonstrafiken, ansågos vid beräkningen av anslaget åtminstone tills vidare icke bliva av den omfattning, att anslaget på grund därav behövde höjas.

Anslaget blev i enlighet med här omförmälda kalkyler för budgetåret 1926—1927 uppfört med (450,000 + 5,000 + 4,000) 459,000 kronor.

För innevarande budgetår är anslaget upptaget till 464,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget är i huvudsak föranledd av att anslaget för budgetåret 1926—1927 i avsevärd grad överbelastats.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet funnit sig böra tillstyrka och hemställer alltså,

att riksdagen må till *vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra förslagsanslag av 725,000 kronor.

Särskild polis
för upp-
dagande av
olovlig in-
försel av
spritdrycker
m. m.
[88.]

81:o) På grund av vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 88) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 354—356) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *särskild polis för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 150,000 kronor.

Diverse.

Ålderstillägg.
[89.]

82:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 89) får utskottet hemställa,

att riksdagen må nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *ålderstillägg*, nu 425,000 kronor, med 25,000 kronor till 400,000 kronor.

Rese- och
traktaments-
penningar.
[90.]

83:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 90) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 357 och 358) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar*, nu 750,000 kronor, med 200,000 kronor till 550,000 kronor.

Skriv-
materialier
och expenser,
ved m. m.
[91.]

84:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 91) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 358—360) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må nedsätta det ordinarie förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.*, nu 1,450,000 kronor, med 275,000 kronor till 1,175,000 kronor.

85:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen (punkt 92) samt till dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (punkt 93) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.
[92 o. 93.]

86:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 94) att höja det ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader, nu 224,924 kronor, med 24,475 kronor till 249,399 kronor.

Tryckningskostnader.
[94.]

Det ordinarie förslagsanslaget till tryckningskostnader har beräknats för budgetåret 1925—1926 till 190,585 kronor, för budgetåret 1926—1927 till 210,237 kronor och för nu löpande budgetår till 224,924 kronor.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning uppgingo nettoutgifterna från anslaget för budgetåret 1926—1927 till 252,998 kronor. Med hänsyn härtill har anslaget för nästa period ansetts böra höjas, förslagsvis till 250,000 kronor, vilket belopp för utjämning av huvudtitelns slutsumma syns kunna jämkas till 249,399 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *tryckningskostnader*, nu 224,924 kronor, med 24,475 kronor till 249,399 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

Övriga ordinarie anslag.

87:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under femte huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Övriga ordinarie anslag.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under femte huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1928—1929 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 20 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, Olof Olsson, J. L. Widell, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. G. Walles, C. A. Carlsson* i Gävle, *E. A. Hallin, J. B. Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson* och *C. Johansson* i Hälsingborg;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *E. Kristensson* i Göteborg, *B. F:son Holmgren, O. Andersson* i Höör, *C. Lindskog* och *O. E. F. Järte*;

med undantag därav att i behandlingen av

punkterna 19—87 deltagit herr *K. A. W. Björck* i st. f. herr *Johansson* i Hälsingborg,

punkterna 27—87 deltagit herr *A. R. Rooth* i st. f. herr *Bergqvist* och herr *K. E. Andersson* i Eliantorp i st. f. herr *Nilsson* i Gränebo,

punkterna 27—71 deltagit herr *D. Hansén* i st. f. herr *Carlsson* i Gävle,

punkterna 72—87 deltagit herr *D. Hansén* i st. f. herr *Kvarnzelius*,

punkten 21 deltagit herr *G. Strindlund* i st. f. herr *Olsson* i Kullenbergstorp,

punkterna 1—26 deltagit herr *O. Isaesson* i st. f. herr *Carlsson-Frosterud*, samt

punkterna 74—87 deltagit herr *Nilsson* i Örebro i st. f. herr *Carlsson-Frosterud*.

Reservationer:

vid *punkt 21* (utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona) av herr *Strindlund*, vilken yrkat avslag å Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

vid *punkt 25* (övriga anslag till alkoholistvården) av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, vilken ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

- I. — — — — —
- II. — — — — —
- III. — — — — —
- IV. — — — — —
- V. — — — — —

i samtliga anslag — — — — — av rusdrycksmedel;

VI. avslå de av herrar *Bärg, Oscar Olsson* och *Olsson* i Gävle m. fl. samt *Bergman, Leander* och *Johanson* i Huskvarna m. fl. väckta motionerna I: 86 och 190 samt II: 170 och 326;

samt

VII. medgiva,

att av — — — — — utgående statsbidraget.

vid *punkt 27* (fattigvård och barnavård i allmänhet) av herrar *Kvarnzelius, Walles, Hallin, Rooth* och *Hansén*, vilka ansett att utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Utskottet har ansett sig icke hava att underkasta det framlagda konventionsförslaget granskning ur andra synpunkter än dem, som avse de rent ekonomiska konsekvenserna av konventionens avslutande.

Därest Kungl. Maj:t — — — — förevarande anslag.

Då storleken — — — — alltså hemställa,»

vid *punkt 42* (hospital och asylor) av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, vilken ansett, att utskottet bort hemställa om avslag å Kungl. Maj:ts förslag om statsbidrag till Fredrika Bremerförbundets Lundakrets.

vid *punkt 57* (hem för kroniskt sjuka) av herrar *Kvarnzelius, Anderson* i Råstock och *Carlsson-Frosterud*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må

a) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag till *bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor; samt

b) med anledning av herr Bärge m. fl. samt herr Anderssons i Katrineholm m. fl. motioner, I: 144 och II: 238, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vilken utsträckning statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka må utgå jämväl till de anstalter, som av landstingen för ändamålet uppförts eller inrättats under åren 1919—1926 samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må föranleda.

vid *punkt 72* (bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter) av herrar *Walles, Carlsson* i Gävle, *Hallin, Hansén, Anderson* i Råstock och *Jansson* i Falun, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom av den — — — — — s. k. skidbårar.

Till denna departementschefens mening ansluter sig ock utskottet. I anledning av vad departementschefen i frågan anført vill utskottet särskilt framhålla, att det även enligt utskottets mening icke kan anses lämpligt att under nuvarande förhållanden, då utvecklingen inom kommunikationsmedlens olika grenar är stadd i ständigt framåtskridande, binda sig för åtgärder, vilka vid en sådan utveckling kunna visa sig onödiga. Ett genomförande av överstyrelsens program skulle ock medföra så stora utgifter icke blott för staten utan även för landstingen och primärkommunerna, att det icke kan anses tillrådligt, att under nuvarande förhållanden dessa kostnader skulle åläggas de särskilda parterna.

Vad angår de av departementschefen föreslagna villkoren för statsbidrags

beviljande till anskaffande och användning av s. k. egna läkarbilar, hava dessa icke givit utskottet anledning till erinran i annan mån, än att utskottet ansett minimibidraget böra sänkas till 500 kronor, varigenom bidragslatituden sålunda skulle sträcka sig från sagda belopp till högst 2,500 kronor. Mot storleken av det för ändamålet i fråga äskade anslagsbeloppet har utskottet icke haft något att erinra.

Kungl. Maj:ts förslag i fråga om statsbidrag till s. k. skidbårar samt härför äskat belopp har utskottet funnit sig böra tillstyrka.

Utskottet får alltså, under hänvisning till vad utskottet anfört, hemställa,

att riksdagen må till *bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter*, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av utskottet förordade grunder, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 53,000 kronor.»

vid *punkt 74* (landshövdingarna) av herrar *Björck* och *Olsson* i Kullenbergs-
torp mot vissa delar av utskottets motivering.

Verkliga utgifter.

V. Femte huvudtiteln. Socialdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, <i>förslagsanslag</i>	* 245,500	
Säger för departementet		269,500	
B. Sociala verk och inrättningar.			
Socialstyrelsen:			
1	Socialstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	* 317,400	
2	Socialstyrelsens verksamhet		* 147,300
Arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m.:			
3	Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m., <i>förslagsanslag</i>		95,000
4	Centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m., <i>förslagsanslag</i>		* 36,000
5	Särskilda skiljedomare i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		4,000
6	Offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m., <i>förslagsanslag</i>		240,000
7	Bekämpande av arbetslösheten, <i>reservationsanslag</i> ...		* 3,000,000
8	Yrkesinspektionen, <i>förslagsanslag</i>	291,500	
9	Yrkesinspektionens verksamhet		74,800
10	Föreningen för arbetarskydd i Stockholm		3,000
11	Arbetsrådet, <i>förslagsanslag</i>		47,650
12	Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens, <i>förslagsanslag</i>	20,000	
13	Sveriges deltagande i social utställning m. m. i Häl-singfors		* 16,000
		311,500	3,516,450
Olycksfallsförsäkring:			
14	Riksförsäkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>	* 245,200	
15	Riksförsäkringsanstaltens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		* 1,360,000
16	Försäkringsrådet, <i>förslagsanslag</i>	83,600	
17	Försäkringsrådets verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		41,600
18	Kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, <i>förslagsanslag</i>	* 240,000	
19	Dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond, <i>förslagsanslag</i>		3,000
20	Statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslagsanslag</i>	45,000	
		613,800	1,404,600

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Sjukförsäkring:		
21	Sjukkasväsandets befrämjande, <i>förslagsanslag</i>	3,330,000	
22	Sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>		200,000
	Allmänna pensionsförsäkringen:		
23	Pensionsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	638,000	
24	Pensionsstyrelsens verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i>		* 617,000
25	Statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, <i>förslagsanslag</i>		* 39,000,000
26	Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar, <i>förslagsanslag</i>		* 235,000
27	Postverkets kostnader för tryckning och expediering av pensionskvitton för femårsperioden 1929—1933, <i>förslagsanslag</i>		* 100,000
28	Ersättning till häradsskrivarna för pensionsförteckningar m. m., <i>förslagsanslag</i>		* 66,000
		638,000	40,018,000
	Åtgärder beträffande lösdrivare m. fl.:		
29	Statens tvångsarbetsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	588,000	
30	Bostadshus vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö, <i>reservationsanslag</i>		30,000
31	Utvidgning av tvångsarbetsanstalten i Landskrona m. m., <i>reservationsanslag</i>		38,500
32	Frälsningsarméns räddningshem		6,000
		588,000	74,500
	Alkoholistvård:		
33	Statens vårdanstalter för alkoholister vid Svartsjö och i Landskrona, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		27,000
34	Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, <i>förslagsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel	127,000	
35	Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m., <i>reservationsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		35,000
36	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		135,000
37	Statens kostnader för farliga alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		5,000
38	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, <i>reservationsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		15,000

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
39	Resor vid tvångsinternering av alkoholister, <i>förslagsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel		10,000
40	Interneringskostnader i vissa fall, <i>förslagsanslag</i> , att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel ...		4,000
		127,000	231,000
Fattigvård och barnavård:			
41	Statsinspektion av fattigvård och barnavård		49,650
42	Fattigvård och barnavård i allmänhet, <i>förslagsanslag</i>	1,450,000	
43	Fattigvård och barnavård för lappar, <i>förslagsanslag</i>	100,000	
44	Svenska fattigvårds- och barnvårdsförbundet		16,500
45	Bidrag till uppförande eller inrättande av arbetshem, <i>förslagsanslag</i>		15,000
46	Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem, <i>förslagsanslag</i>		100,000
47	Barnhusen	115,830	
48	Skyddsuffpostran, <i>förslagsanslag</i>	380,000	
		2,045,830	181,150
Säger för sociala verk och inrättningar		7,971,530	45,773,000
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.			
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>			
Medicinalstyrelsen:			
1	Medicinalstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	* 343,900	
2	Medicinalstyrelsens verksamhet		* 21,000
Statsmedicinska anstalten:			
3	Statens bakteriologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i>	152,800	
4	Statens rättskemiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i>	26,250	
5	Statens farmaceutiska laboratorium	24,500	
		179,050	24,500
Provinsiälläkarstaten:			
6	Förste provinsiälläkare och provinsiälläkare, <i>förslagsanslag</i>	2,861,000	
7	Flyttningsbidrag åt vissa provinsiälläkare, <i>förslagsanslag</i>	2,000	
8	Tillfälliga lönetillägg åt vissa provinsiälläkare	4,200	
9	Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsiälläkare å landsbygden, <i>reservationsanslag</i>	160,000	
10	Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>reservationsanslag</i>	—	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
11	Bidrag till extra provinsialläkares avlönande, <i>förslagsanslag</i>	20,000	
12	Dyrtidstillägg åt vissa extra pro- vinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	2,000	
		2,881,000	168,200
		3,403,950	213,700
<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>			
Sinnessjukvårdsanstalterna:			
13	Hospital och asyler, <i>förslags- anslag</i>	9,100,000	
14	Hospitalsbyggnader, <i>reserva- tionsanslag</i>	* 3,500,000	
15	Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö, <i>förslagsanslag</i>	1,300,000	
16	Anstalter för obildbara sinnes- slöa, <i>förslagsanslag</i>	575,000	
17	Anstalter för bildbara sinnes- slöa, som icke äro fallande- sjuka, <i>förslagsanslag</i>	730,000	
18	Epileptikeranstalter, <i>förslags- anslag</i>	135,000	
19	Avlöningar och vikariatsersätt- ningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sin- nesslöa gossar	26,000	
20	Bidrag till driftkostnader i öv- rigt vid statens uppfostrings- anstalt för sinnesslöa gossar, <i>förslagsanslag</i>	29,500	
21	Täckdikningsarbeten vid det med statens uppfostrings- anstalt för sinnesslöa gossar förenade jordbruket, <i>reser- vationsanslag</i>	2,000	
22	Avlöningar och vikariatsersätt- ningar m. m. vid statens uppfostringsanstalt för sin- nesslöa flickor	12,400	
23	Bidrag till driftkostnader i öv- rigt vid statens uppfostrings- anstalt för sinnesslöa flickor, <i>förslagsanslag</i>	11,000	
		11,840,000	3,580,900

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
	Övriga egentliga sjukvårdsanstalter:		
24	Lasarettets underhåll	15,774	
25	Underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska	23,500	
26	Understöd åt spetälskesjukas familjer m. m.		3,000
27	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulos-sjukvårdsanstalter, <i>reservationsanslag</i>		838,000
28	Bidrag till driftkostnaderna för tuberkulossjukvårdsanstalter, <i>förslagsanslag</i>	3,500,000	
29	Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
30	Folksanatorierna, <i>reservationsanslag</i>		* 300,000
31	Understödjande av dispensärverksamhet, <i>förslagsanslag</i> ..		390,000
32	Behandling av medellösa lupuspatienter från landsorten, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
33	Radiumhemmets i Stockholm poliklinik	15,000	
34	Radiumhemmets i Stockholm klinik, <i>förslagsanslag</i>	25,000	
35	Bidrag till resor för vissa patienter vid radiumhemmet i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> ..	45,000	
36	Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemisjukhus, <i>förslagsanslag</i> ..		750,000
37	Bidrag till driften av epidemisjukhus, <i>förslagsanslag</i>		800,000
38	Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka, <i>reservationsanslag</i>		300,000
39	Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, <i>förslagsanslag</i>	850,000	
		3,744,274	4,231,000
	Vanförestalter:		
40	Kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, <i>förslagsanslag</i> ..	124,000	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
41	Polikliniker vid vanförestal- terna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg, <i>förslagsan- slag</i>	15,000	
42	Underhåll av skol- och upp- fostringshem för vanföra, <i>förslagsanslag</i>	70,000	
43	De i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg inrättade under- visningsanstalterna för van- föra m. m., <i>förslagsanslag</i>	123,000	
44	Vanförestalt i Härnösand, <i>reservationsanslag</i>	200,000	
45	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsanslag</i>	105,000	
46	Eugeniahemmet	5,000	
		437,000	205,000
		16,021,274	8,016,900
<i>Hälsovård i allmänhet.</i>			
47	Allmän hälso- och sjukvård, <i>förslagsanslag</i>	800,000	
48	Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader, <i>förslagsanslag</i>		50,000
49	Statens skola för utbildning av distriktssköterskor	24,000	
50	Bidrag för anställning av distriktssköterskor, <i>förslags- anslag</i>		190,000
51	Dyrtidshjälp åt distriktssköterskor, <i>förslagsanslag</i>		2,000
52	Stipendier för deltagande i kurs för utbildande av instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukhus		4,000
53	Bidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor och re- servbarnmorskor, <i>förslagsanslag</i>		660,000
54	Dyrtidshjälp åt distriktsbarnmorskor m. fl., <i>förslagsanslag</i>		100,000
55	Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen, <i>förslags- anslag</i>	105,000	
56	Skyddskoppypningen, <i>förslagsanslag</i>	140,000	
57	Karantänsanstalten på Känsö	17,600	
58	Resestipendier åt vissa läkare, <i>reservationsanslag</i>	12,000	
59	Svenska läkarsällskapet	1,500	
60	Internationella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslagsanslag</i>	6,750	
61	Ämbetsläkarkurs m. m.		12,000
62	Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, <i>reservationsanslag</i>		170,000
63	Sjuktransporter med flygplan, <i>reservationsanslag</i>		40,000
64	Bidrag till anordnande av vissa sjuktransporter, <i>reser- vationsanslag</i>		3,000
		1,106,850	1,231,000
Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjukvården		20,532,074	9,461,600

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
D. Överståthållarämbetet och landsstaten.			
1	Överståthållarämbetet, <i>förslagsanslag</i>	137,422	
2	Landshövdingarna	509,000	
3	Befattningshavare vid länsstyrelserna, <i>förslagsanslag</i> ..	* 4,057,900	
4	Fögderiförvaltningarna	2,375,000	
5	Vikariatsersättningar vid fögderiförvaltningarna, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
6	Ortstillägg till landsfogden i Göteborgs och Bohus län		200
7	Ersättning åt lappfogdar m. m., <i>reservationsanslag</i>		48,500
8	Vissa kostnader i anledning av val till riksdagens andra kammare år 1928, <i>förslagsanslag</i>		70,000
Säger för överståthållarämbetet och landsstaten		7,129,322	118,700
E. Polisväsendet.			
1	Polisväsendet i riket, <i>förslagsanslag</i>		1,800,000
2	Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet, <i>förslagsanslag</i>		725,000
3	Särskild polis för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker m. m., att utgå av statsverkets fond av rusedrycksmedel		150,000
Säger för polisväsendet			2,675,000
F. Diverse.			
1	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>	400,000	
2	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	550,000	
3	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	150,000	
4	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	100,000	
5	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i> ..	1,175,000	
6	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 520,000
7	Dyrktidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 4,800,000
8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	249,399	
Säger för diverse		2,624,399	5,320,000
Summa		38,526,825	63,348,300

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.